

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**OKUL ÖNCESİNDE SANAT EĞİTİMİNİN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE OKUL
ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

Esin EKESoy
ORCID: 0000-0002-0411-1256

Danışman
Prof. Dr. Abdülkadir KABADAYI
ORCID: 0000-0003-4114-5890

Konya – 2025

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)

Çalışma sürecinde her türlü yol gösterici olan, olumlu tavrıyla beni cesaretlendiren, bilgi birikimiyle çalışmama farklı açılardan bakmamı sağlayan beraber çalışmaktan ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli danışmanım Prof. Dr. Abdülkadir KABADAYI 'ya sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca bu çalışmayı yapmamda destek olan kıymetli okul müdürüm Ayfer SOYBALI'ya, aldığım kararları her zaman destekleyen bu süreçte benden yardımlarını esirgemeyen sevgili eşime ve güzel kızlarıma çok teşekkür ederim.

Esin EKESoy

Şubat 2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR).....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sayıtlılar (Varsayımlar)	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar.....	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	1
2.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı	1
2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amacı ve İlkeleri	2
2.3. Okul Öncesi Eğitimin Önemi.....	4
2.4. Okul Öncesi Dönem Çocukları ve Özellikleri	5
2.5. Sanat ve Sanat Eğitimi	6
2.5.1. Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve İşlevi	7
2.5.2. Okul Öncesi Dönemde Bulunan Çocuklarda Sanat Eğitimi ve Önemi	8
2.5.3. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminin Verimliliği.....	10
2.6. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Konulu Araştırmalar.....	17
2.6.1. Ulusal Araştırmalar.....	17
2.6.2. Uluslararası Araştırmalar.....	18
3. YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırmanın Modeli.....	22
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	22
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri	24
3.4. Verilerin Toplanması	26
3.5. Verilerin Çözümlemesi	26
3.6. Geçerlik Güvenirlik	26
4. BULGULAR	28
4.1. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminin Önemiyle İlgili Bulgular	28
4.2. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Uygulamaları için Çocukların ve Ortamın Hazırlanmasına Dair Bulgular.....	36

4.3.	Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Stratejilerle İlgili Bulgular.....	47
4.4.	Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Öğrencilerin Kazanımıyla İlgili Bulgular	58
4.5.	Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Veliye ve Okula Düşen Görevlerle İlgili Bulgular	66
4.6.	Okul Öncesi Dönemde Sanat Etkinliklerinin Değerlendirme Süreciyle İlgili Bulgular	72
5.	TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
5.1.	Tartışma	78
5.1.1.	Birinci Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması.....	78
5.1.2.	İkinci Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması.....	79
5.1.3.	Üçüncü Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması	80
5.1.4.	Dördüncü Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması	81
5.1.5.	Beşinci Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması	82
5.1.6.	Altıncı Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması.....	83
5.2.	Sonuç.....	84
5.3.	Öneriler	84
6.	KAYNAKLAR.....	86
7.	EKLER.....	93

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Okul Öncesinde Sanat Eğitiminin Verimliliği Üzerine Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşleri başlıklı tez çalışmamın toplam **94** sayfalık kısmına ilişkin, 25/02/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre tezimin benzerlik oranı **%10** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

25/02/2025

Esin EKESoy

Prof. Dr. Abdülkadir KABADAYI

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

25/02/2025

Esin EKESoy

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

OKUL ÖNCESİNDE SANAT EĞİTİMİNİN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Esin EKESÖY

Araştırmanın amacı, okul öncesinde sanat eğitiminin verimliliği üzerine okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın yöntemi nitel olarak belirlenmiş olup araştırma, olgubilim deseninde yürütülmüştür. Araştırmada çalışma grubu, Konya ilinde devlet okulda görev yapmakta olan 16 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Katılımcıların tanımlayıcı özelliklerini öğrenmeye yönelik kişisel bilgi formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Yapılan analize göre katılımcıların sanat eğitiminin okul öncesi çocuklar için oldukça verimli olduğu yönünde görüş bildirdikleri ve sanat eğitiminin çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyen çok yönlü ve olumlu etkiler sunduğu görüşünde birleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların sanat eğitimi çalışmalarının yapılabilmesi için uygun ortamın hazırlanmasıyla ilgili bilgi sahibi oldukları sanat eğitiminde çeşitli geleneksel ve yenilikçi yöntemleri bir arada kullanarak öğrenci odaklı ve zenginleştirici bir öğrenme ortamı sundukları belirlenmiştir. Okul öncesi dönem çocukları için sanat eğitiminin oldukça verimli kazanımlar sağladığı katılımcı görüşlerinde tespit edilmiş olup okul öncesi sanat eğitiminin çocukların duygusal, sosyal, estetik ve disiplin becerilerini geliştirerek onların çok yönlü gelişimlerini desteklediği tespit edilmiştir. Araştırma sonucu olarak ailelerin ve okulun sanat eğitiminde çocukların sanatsal gelişimini desteklemek için iş birliği içinde sorumluluk üstlenmesinin önemli olduğu yönünde görüş birliği dikkat çekmektedir. Son olarak araştırmanın sonucuna göre okul öncesi dönemde sanat eğitiminin değerlendirme sürecinin kritik bir önem taşıdığı anlaşılmış olup değerlendirmelerin çok yönlü ve kapsamlı bir yaklaşımla ele alınması gerektiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, sanat eğitimi, sanat eğitiminin verimliliği.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Educational Sciences
Preschool Education Program
Master Thesis

OPINIONS OF PRESCHOOL TEACHERS ON THE EFFICIENCY OF ART EDUCATION INPRESCHOOL Esin EKESoy

The aim of the research is to determine the opinions of preschool teachers on the effectiveness of preschool art education. In line with this purpose, the method of the research was determined as qualitative and the research was conducted in a phenomenological pattern. The study group in the research consists of 16 preschool teachers working in a state school in Konya province. Data were obtained through a personal information form and a semi-structured interview form to learn the descriptive characteristics of the participants. Content analysis method was used in the analysis of the data.

According to the analysis, it was concluded that the participants expressed their opinion that art education is quite efficient for preschool children and that art education offers multifaceted and positive effects that support children's cognitive, emotional and social development. It was determined that the participants have knowledge about the preparation of a suitable environment for art education studies and that they provide a student-centered and enriching learning environment by using various traditional and innovative methods together in art education. It has been determined in the participant views that art education for preschool children provides very productive gains, and it has been determined that preschool art education supports children's multifaceted development by developing their emotional, social, aesthetic and disciplinary skills. As a result of the research, it is remarkable that families and schools agree on the importance of taking responsibility in cooperation to support children's artistic development in art education. Finally, according to the results of the research, it has been understood that the evaluation process of art education in the preschool period is of critical importance, and it has been determined that evaluations should be handled with a multifaceted and comprehensive approach.

Keywords: Preschool period, art education, efficiency of art education.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu başlık altında araştırmanın problem durumu, amacı, önemi detaylı bir şekilde ele alınmış ve sayıltılar, sınırlılıklar ve araştırmada sık geçen tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Günümüzün hızla değişen ve gelişen dünyasında, eğitim süreçlerinin çocukların çok yönlü gelişimini desteklemesi ve onları geleceğe hazırlaması büyük bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda okul öncesi eğitim, bireylerin temel becerilerini kazanmaları ve öğrenmeye olan ilgilerini şekillendirmeleri adına kritik bir dönem olarak kabul edilmektedir.

Okul öncesi dönem, bireylerin en fazla öğrenme deneyimi yaşadığı evredir. Merak duygusuyla birlikte duyu organlarını etkin bir şekilde kullanarak öğrenme gerçekleştirirler. Bu dönem, bireyin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır (Olgun ve Kahraman, 2016). Bu yaş grubundaki bireylerde öğrenme süreci oldukça hızlı ilerlemektedir. Bu nedenle birden fazla duyu organını kullanarak durum, olay, nesne ve cisimleri anlamaları sağlanmaktadır.

Okul öncesi dönem, çocukların temel gelişim aşamalarının şekillendiği kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocukların duygusal, bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişimi hızlı bir şekilde ilerler. Bu nedenle okul öncesi dönemde verilen eğitim, bireyin ilerleyen yaşlarda sahip olacağı yeteneklerin ve davranış kalıplarının temelini oluşturur. Bu süreçte kullanılan içerik ve yaklaşımlar, çocukların bilişsel, duygusal, sosyal ve sanatsal alanlarda gelişimini etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır (Abacı, 2003). Bu noktada, özellikle sanat eğitiminin rolü ve etkileri, eğitimciler, araştırmacılar ve eğitim politika yapıcıları tarafından giderek daha fazla ilgi görmektedir.

Sanat eğitimi çocuklara yaratıcılıklarını ifade etme ve düşünsel yeteneklerini geliştirme fırsatı sunar. Bu bağlamda sanat eğitimi, çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini olumlu yönde etkileyen bir öğrenme yaklaşımı olarak öne çıkmaktadır. Çocukların sanatla erken yaşta tanıştırılması, onların duygusal ifade becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Sanat, çocukların iç dünyalarını dışa vurabilmeleri için bir araç sağlar. Bu, onların duygusal zekalarını güçlendirirken, aynı zamanda özgüvenlerini artırmalarına ve yaratıcılıklarını keşfetmelerine de yardımcı olmaktadır (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Sanat eğitimi, çocukların yaratıcılıklarını keşfetmelerine olanak sağlayarak, onların iç dünyalarını ifade etme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Literatürde yapılan araştırmalar, sanat etkinliklerinin çocuklara duygularını ifade etme ve anlama becerileri kazandırdığı, onların düşünme yeteneklerini geliştirdiği, özgüvenlerinin geliştirilmesinde etkili olduğu, problem çözme yeteneklerini teşvik ettiğini, farklı perspektiflerden bakabilme ve alternatif çözüm yolları üretebilme yetilerini artırdığını göstermektedir (Güngör, 2022; Bayraktar, 2019; Özcan, 2018; Doğan, 2016; Ünver, 2016; Kırıçoğlu, 2002).

Sanat eğitiminin çocuklara duygularını ifade etme ve anlama becerileri kazandırdığı gözlemlenmiştir. Resim yapma, heykeltçilik veya drama gibi sanat aktiviteleri, çocukların iç dünyalarındaki duygusal deneyimleri dışa vurabilmelerini ve bu duyguları anlamlandırabilmelerini sağlamaktadır. Bu tür etkinlikler, çocukların duygusal zekalarının gelişmesine katkı sağlayarak, duygusal ifade ve empati yetilerini güçlendirebilmektedir (Eisner, 2002).

Görsel, işitsel veya dokunsal şekillerde düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi, çocukların farklı algısal kanalları kullanarak düşüncelerini ifade etme ve anlama becerilerini ifade etmektedir. Örneğin resim yaparken çocuklar görsel bir şekilde düşünerek farklı renk, şekil ve desenleri bir araya getirebilmektedir. Müzik veya ritmik etkinliklerle işitsel düşünme yetilerini geliştirirken, dokunsal materyallerle ise dokunsal düşünme yetilerini geliştirmektedir. Bu tür etkinlikler, çocukların çoklu zeka alanlarını harekete geçirerek farklı düşünme biçimlerini deneyimlemelerine olanak tanımaktadır (Ayaydın, 2004).

Sanat eğitimi aynı zamanda özgüvenin geliştirilmesinde de önemli bir role sahiptir. Çocuklar, yaratıcılıklarını sergilemek ve kendi eserlerini yaratmak suretiyle başarı deneyimleri yaşamakta, bu da onların özsaygılarını artırırken, risk alabilme yeteneklerini de güçlendirmektedir. Ayrıca sanat aktiviteleri sırasında destekleyici bir ortamda yapılan olumlu geri bildirimler, çocukların özgüvenlerini artıran faktörlerden biridir (Yenilmez ve Çalışkan, 2011).

Okul öncesi dönemde verilen sanat eğitimi çocukların bilişsel gelişimini de destekler. Yapılan sanatsal faaliyetler çocukların problem çözme, gözlem ve analitik düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Koyuncuoğlu, 2017). Bu dönemdeki çocuklar, farklı renkleri, şekilleri ve dokuları keşfederken, zihinsel olarak daha esnek hale gelebilmektedirler.

Araştırmalar, sanat eğitiminin çocukların yaratıcılıklarını geliştirmeleri, duygusal ifadelerini gulendirmeleri ve çoklu dşnme yetilerini desteklemeleri açısından önemli bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu etkiler, çocukların bilişsel ve duygusal gelişimine olumlu katkılarda bulunarak, onların gelecekteki öğrenme ve yaşam becerilerini şekillendirmelerine yardımcı olmaktadır (Ayaydın, 2010). Çocuklar, sanat faaliyetleri sırasında farklı materyalleri kullanarak özgün eserler ortaya koyabilmekte, bu da onların farklı çözüm yolları bulma yeteneklerini gulendirebilmektedir.

Okul ncesi dönemde yapılan sanatsal etkinliklerin yanı sıra ğretmenlerinin bakış açıları da sanat eğitiminin verimliliğine etki etmektedir. Öğretmenler, bu dönemde çocukların sanatla nasıl etkileşimde bulduklarını yakından gzlemleyebilmektedirler. Araştırmalar, ğretmenlerin okul öncesi dönemde sanat eğitiminin çocukların özgüvenini artırdığını ve duygusal ifade becerilerini geliştirdiğini düşündüklerini göstermektedir (Güngör, 2022; Bayraktar, 2019; zcan, 2018; Doğan, 2016; nver, 2016; Kırışoğlu, 2002). Ancak ocukların gelişimlerine bağlı olarak verilecek sanat eğitimi ve uygulamalarının bilgi birikimi ve doğru yöntemlerle gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu dönemde okul öncesi ğretmenlerinin sanata ve sanatsal etkinliklere yönelik tutum ve davranışları önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın temel problemi “okul öncesinde sanat eğitiminin verimliliği üzerine okul öncesi ğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, okul öncesinde sanat eğitiminin verimliliğini incelemektir. Bu amaca ulaşmak için şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul ncesi dönemde sanat eğitiminin önemi ile ilgili okul öncesi ğretmen görüşleri nelerdir?
2. Okul ncesi dönemde sanat eğitimi uygulamaları için çocukların ve ortamın hazırlanmasına yönelik ne tür çalışmalar yapılmaktadır?
3. Okul ncesi dönemde sanat eğitimi ğretiminde öğretmenler hangi yöntem ve stratejileri kullanmaktadır?
4. Okul ncesi dönemde sanat eğitimiyle öğrencilere hangi kazanım/kazanımlar edindirilmektedir?
5. Okul ncesi dönemde sanat eğitiminde veliye ve okula düşen görevler nelerdir?
6. Okul ncesi dönemde sanat eğitiminin değerlendirme süreci nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz eğitim sisteminin önemli bir parçası olan okul öncesi eğitim, çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemekte kritik bir rol oynamaktadır. Bu dönemde çocuklara sunulan eğitim yaklaşımları ve içerikleri, gelecekteki öğrenme süreçlerini etkileme potansiyeline sahiptir. Bir başka ifadeyle çocukların bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimleri büyük ölçüde bu dönemde şekillenmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitimde verilen her türlü eğitim ve deneyimin büyük bir önemi vardır. Bu bağlamda, okul öncesi döneminde sanat eğitiminin verimliliği üzerine odaklanmak, çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Sanat, çocukların yaratıcılıklarını ifade etmelerini, duygusal dünyalarını keşfetmelerini ve düşünsel yeteneklerini geliştirmelerini sağlayan güçlü bir araçtır. Ancak bu değerli aracın etkili bir şekilde kullanılabilmesi, nitelikli öğretmenlerin rehberliği ve anlayışı ile mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda çalışma, bu kritik konuya odaklanarak öğretmenlerin perspektifinden önemli bilgiler sunmayı amaçlamaktadır. Çünkü okul öncesi öğretmenleri, çocukların gelişimine en yakından tanıklık eden ve bu süreci şekillendiren kişiler olup onların deneyimleri, görüşleri ve yaklaşımları, sanat eğitiminin etkilerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak ve ne ölçüde verimli olduğunu ortaya koyabilecek önemli ipuçları sunabilmektedir.

Okul öncesi dönemde verilen sanat eğitiminin verimliliği, öğretmenlerin görüşlerinin titizlikle incelenmesi ile daha iyi anlaşılabilir hale gelmektedir. Bu çalışma, okul öncesi eğitimde sanatın rolünü ve etkisini daha iyi anlamamızı sağlayarak gelecekteki eğitim yaklaşımlarını şekillendirmede rehberlik edebilecek değerli bir kaynak sunmaktadır.

Alan yazın incelendiğinde okul öncesi eğitim aşamasında, sanat ve sanat eğitimi konusunda birçok araştırma yapıldığı görülmektedir (Acer, 2011; Akhan, 2013; Alakuş ve Mercin, 2007; Ayaydın ve Kurtuldu, 2010; Aykanat, 2018; Elpe, 2014, İlden ve Kaymak, 2016; Katıranlı, 2017; Kaya, 2014; Zimmerman ve Zimmerman, 2000). Bu çalışmalarda özellikle okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimine ilişkin tutumları incelenirken (Güngör, 2022; Bayraktar, 2019; Özcan, 2018; Doğan, 2016) okul öncesi öğretmenlerinin sanatsal etkinliklerin verimliliği üzerine görüşlerini ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda çalışmadan elde edilen bulguların alan yazına önemli katkılar sunacağı, gelecekteki eğitim stratejilerinin şekillendirilmesine yardımcı olabileceği ve okul öncesi eğitimde sanatın daha etkili bir şekilde nasıl kullanılabileceği konusunda rehberlik sağlayarak, çocukların yaratıcılıklarını ve öğrenme

potansiyellerini en üst düzeye çıkarmaları konusunda önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir.

1.4. Sayıtlar (Varsayımlar)

1. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının, okul öncesinde sanat eğitiminin verimliliğini ölçtüğü varsayılmaktadır.
2. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri veri toplama araçlarına içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu çalışma Konya il merkezinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinden toplanan veriler ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmada kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan başka veri toplama aracı kullanılmamıştır.

1.6. Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim: Doğumdan, ilkokul başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan; bu yaş çocuklarının bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin-uyarıcı çevre olanaklarını sağlayan; onların tüm gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda, en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim süreci (Artut, 2010).

Sanat: Bir duygunun, tasarımın veya güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı (Buyurgan ve Buyurgan, 2012).

Sanat Eğitimi: Sanat ile eğitimin iç içe olması durumudur. Sanata dair fikir, düşünce, bilgi ve becerilerin sistemli bir şekilde aktarılması sürecidir (Erbay, 2004).

BÖLÜM 2

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı

Okul öncesi dönem, çocukları zorunlu eğitim dönemine gelmeden önce zihin, beden ve duygu gelişimi olarak desteklemek, ilköğretim çağına hazırlamak ve onların beklenen becerileri kazanmasını yardımcı olmak, şartları uygun olmayan aile ve çevreden gelen çocuklara ortak yetişme ortamı hazırlayıp çocukların Türkçeyi güzel ve etkin konuşmalarını sağlamak amacını taşıyan eğitim dönemi olarak açıklanmaktadır (Oktay, 2004). Okul öncesi dönem, çocuğun doğumuyla başlayıp 6 yaşına kadar geçen zamanı kapsayan bir eğitim dönemidir. Bu dönemde yer alan çocuklara gerek bireysel gerek gelişimsel özelliklerini desteklemeye yönelik zengin materyaller içeren uyarıcı çevre oluşturularak onların gelişimsel özelliklerini toplumsal özelliklerle birleştiren bir eğitim verilmektedir (Yılmaz, 2003).

Çocukların hayatında sihirli yıllar olarak betimlenen okul öncesi dönem, yaşamın ileriki yıllarının şekillenmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Kişinin dünyaya geldikten sonraki ilk yılları gelişiminin en hızlı olduğu dönem olarak belirtilir. Bu dönemde çocuk, çevredeki etkenlere karşı hassas bir bakış açısı geliştirmektedir. Merak ve keşfedici bir bakış açısıyla sorgulamaya dayalı bir öğrenme gerçekleştirebilmektedir. Dolayısıyla bu dönemde kazanılan davranışlar, ileride kişinin sosyal, bilişsel ve akademik becerileri üzerinde kalıcı bir etki olarak kendini göstermektedir (Danielson ve Phelps, 2003).

Okul öncesi eğitimin en temel amaçları arasında bireyi geleceğe hazırlama hedefinin yer aldığı ifade edilebilir. Bu dönemde eğitim sürecine dahil olan çocukta hedeflenen kazanımlar bağlamında; duygularını ve düşüncüklerini ifade etmede özgür, meraklı, araştırmacı ve girişimci, sorunlar karşısında alternatif çözümler üretebilen, karar alabilen, kendine ve karşısındakine saygı duyabilen, sahip olduğu yetenekleri en üst seviyede kullanıp kendini eleştirebilen bir birey olması beklenmektedir (Şahin ve Dursun, 2009). Bununla birlikte okul öncesinin kazanımlarına bağlı olarak çocuğun sosyal çevresinde sorunla karşılaşmazın olumlu ilişkiler başlatma ve bu ilişkiyi sürdürebilmek için gereken özel davranışları sergileyebilme becerisi göstermesi beklenmektedir (Önder, 2003).

Okul öncesi dönemle ilgili önemli bir bakış açısı sunan Morrison (2008, s. 37), okul öncesi eğitimin en önemli hedefinin “tüm çocukları kendi potansiyellerinin en üst seviyesine

ulaşmaları için anlamlı yaşantılar sunarak eğitimek” olduğunu ifade etmiştir. Tuğrul (2005, s. 12), okul öncesi eğitimin tanımına yönelik “yaşamın ilk altı yılı; yaşam boyu edinilen alışkanlıkların, becerilerin %70’inin temellerinin atıldığı referans yıllarıdır ve çocuuğun tüm gelişim alanlarına ait ilerlemenin çok hızlı olduğu bir dönemdir” ifadesini kullanmıştır. Yılmaz (2003, s.13) yapmış olduğu tanımda okul öncesi dönem eğitiminin 0-72 ay arasında yer alan çocukların topluma uyum sağlamasına yönelik tüm değerlerin kavratılmaya çalışılmasını, duygusal gelişiminde algılamalarını ve akıl yürütme becerilerini desteklemesini, yaratıcılığını artırmasını, öz denetim kazanmasını içeren bir süreç olduğunu belirtmiştir. Buradan hareketle okul öncesi dönemin çocuuğun tüm gelişim alanlarını desteklemeye yönelik planların yapıldığı ve uygulandığı, uygulamaların belli bir sistem dahilinde takip edildiği ve değerlendirildiği bir dönem olduğu ifade edilebilir.

2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amacı ve İlkeleri

Okul öncesi dönemde verilen eğitimin amacı, Türk Milli Eğitiminin ortak amaçları doğrultusunda belirlenir. Türk Milli Eğitimi'nde belirtilen genel hedefler, eğitimin tüm kademelerinde olduğu gibi okul öncesi eğitim için de yol gösterici özellik içermektedir.

Okul öncesi eğitimde belirlenen hedefler, Türk milli eğitiminin genel amaçlarına göre sıralanmıştır (MEB, 2013): “Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak; Onları ilkokula hazırlamak; şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.” Erken çocukluk eğitimi, belirlenen genel amaçlar dikkate alınarak, ilköğretime başlamadan önce fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim için uygun çevre koşullarında eğitim verilmesini amaçlar. Aynı zamanda eşit olmayan sosyo-ekonomik koşullardaki çocuklar için ortak bir eğitim ortamı yaratma fırsatı da sunmaktadır. Diğer bir deyişle, toplumsal eşitsizlik en aza indirilerek çocuklar zengin teşviklerin olduğu bir ortamda eşit eğitim almaktadır.

Ailenin sosyo-ekonomik koşullarının yeterli olması çocuğa yeterli bir eğitim verileceği anlamına gelmez. Aile sosyokültürel olarak yeterli olsa bile okul öncesi eğitimin ihtiyaçlarını karşılamaya yetmeyebilir. Fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişime yardımcı olan, ailenin eksik olan yönlerinin gelişimi için uygun koşulları yaratan okul öncesi eğitim kurumları, çocukların her alanda gelişimini desteklemeyi amaçlamaktadır. Böylece çocuuğun kendini geliştirmesinin yanı sıra birçok alanda çeşitli deneyimler yaşaması sağlanır (Turaşlı, 2007). Bu

nedenle okul öncesi eğitimin amaçları değerlendirildiğinde, geleceğin garantisi olarak ifade edilen çocukların gelişimi en iyi düzeyde sürdürülmekle birlikte uygun bir birey olma niteliklerinin de kazandırılmasının amaçlandığı söylenebilir.

Okul öncesi dönemdeki çocukların bireysel özellikleri birbirinden farklı olabilir. Bu nedenle erken çocukluk eğitimi için bir plan geliştirirken bireysel farklılıkları dikkate almak önemlidir. Bu önem bağlamında erken çocukluk eğitimi belirli ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Okul öncesi eğitiminin temel ilkeleri

Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır.
Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.
Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.
Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.
Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Programı, 2013.

Okul öncesi eğitim programında yer alan ilkeler, okul öncesi eğitimin planmasında göz önünde bulundurulması gereken kurallar gibi algılanabilir. Diğer bir ifadeyle okul öncesi eğitiminin temel ilkeleri, amaçların gerçekleştirilmesi için izlenmesi gereken yol haritası olarak da belirtilebilir.

2.3. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Okul öncesi eğitim, çocuğun akademik becerilerini, sosyal ilişkilerini, problem çözme becerilerini, problemlerle baş etme becerisini, gelecekte ilişki kurma ve sürdürme becerisini etkileyen bir süreç olarak değerlendirilmekte ve dolayısıyla çocuğa bu dönemde olumlu deneyimler yaşatmanın önemine değinilmektedir (Başal, 2005). Bu dönemde alınan olumlu yaşam örnekleri, doğmamış çocuk için iyi bir temel atılması anlamına gelmektedir. Aslında bilginin en hızlı geliştiği ve özüksendiği dönem olduğu için çocuk ne kadar deneyim kazanırsa bu yönde de o kadar iyi gelişim kaydedileceği belirtilmektedir (Aydın vd., 2012).

Okul öncesi eğitimin önemi üzerine yapılan araştırmalar, hayatta başarılı olan çocukların okul öncesi eğitim aldıklarını ortaya koymuştur. Dursun (2009), ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin matematik problem çözme becerileri konusunda okul öncesi eğitim alıp almadıklarını incelemiş ve okul öncesi eğitim alan çocukların problem çözme becerilerinin iyi olduğunu belirlemiştir. Araştırma sonuçlarına göre çocukların ilkokula başlamadan önce okul öncesi eğitim almaları gerektiğini belirtmiştir. Kazanılan becerilerin sonraki dönemlerin altyapısı olması, gelişim psikologlarının sihirli yıllar olarak adlandırdığı dönemdir (Deniz ve Erozkın 2008). Bu nedenle okul öncesi dönem, çocukların duygusal ve bilişsel özelliklerini desteklemek ve geliştirmek için sistemli ve düzenli bir şekilde yürütülmesi gereken bir dönemdir (Ural ve Ramazan, 2007). Okul öncesi döneme verilen önemin sonuçları çocuğun yaşamı boyunca hissedilmektedir. Okul öncesi olumsuz algısı olan çocukların olumsuz duyguları, ilkokul döneminde karşılaşacakları fen, matematik, Türkçe gibi konularda performanslarının düşmesine ve ayrıca bu derslere yönelik olumsuz tutum geliştirilmesine yol açabilmektedir (Beckman, 2003). Olumlu bir okul öncesi deneyimi yaşayan çocukların kendini tanıma, yeteneklerinin farkında olma gibi becerileri uygulayabilmeleri başarı şanslarını artırmaktadır (Yavuzer, 2013). Ayrıca ilkokul çağına gelmiş bir çocuk, okul öncesi dönemde edindiği öğrenme yaşantısından kavramları ayırt edebilmektedir (Senemoğlu, 2013).

Çocukların doğuştan gelen yeteneklerinin en etkili gelişimi ve yönetimi, erken çocukluk döneminde hayatlarına giren fırsatların eksikliği ve fazlalığı ile ilişkilendirilmektedir (Haktanır,

2014). Sosyo-ekonomik ve kültürel dezavantajlı çocuklar, okul öncesi eğitimin sunduğu fırsat eşitliğinden yararlanarak bu dezavantajları telafi etme olanağına sahip olmaktadır.

2.4. Okul Öncesi Dönem Çocukları ve Özellikleri

Özel gereksinimli olma durumu dışında çocukların dünyaya gözlerini açtığı anda, ihtiyaç duyabileceği birçok şeyi öğrenme potansiyeline sahip olarak doğduğu belirtilebilir. Sahip olduğu potansiyeli ortaya çıkarmaya yönelik merak ve ilgisinin desteklenmesi bu dönemde oldukça önemlidir. Dolayısıyla çocukların mevcut kapasitelerini keşfetmelerini sağlamak adına eğitimin önemli olduğu da anlaşılmaktadır. Bu nedenle okula başlama yaşı gelinceye kadar okul öncesi dönemde alınan eğitim, çocukların gelişimine daha fazla katkı sağlamaktadır (Dinç, 2002). Okul öncesi dönem çocukları bilişsel, bedensel, duygusal-sosyal ve dil anlamında tam olarak gelişmemişlerdir. Bu dönem çocuklarının gelişim durumları Tablo 2’de gösterilmiştir (Diken, 2018).

Tablo 2.2. Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim durumları

Bilişsel Gelişim	Bedensel Gelişim	Duygusal-Sosyal Gelişim	Dil Gelişimi
- Basit ve somut sınıflandırmalara yapabilir. - Görsel olarak belli şeyleri tanımlayıp hafızasında tutabilir. -Nesneler arasında ilişki kurabilir. -Küçük tekrarlar yapabilir. -Yapboz yapabilir. -5-6 yaş civarında dikkat süresi artar ve odaklanmalara başlayabilir.	-El-kol kaslarını çalıştırabilir. Bir şeyler tutabilir, kağıdı makasla kesebilir. -Bir resmi sınırlarını taşımadan boyayabilir. -Koşarken yerden nesne alabilir. -Ev-ağaç gibi nesnelere kağıda aktarabilir. -Modele bakarak küçük çizimler yapabilir. -Atlayıp zıplayabilir.	-Arkadaş edinebilir, grup oyunlarına katılarak işbirliği içerisinde çalışmalar yapabilir. - Basit ev işleri yapabilir. -Çevresindekilere “günaydın, merhaba” gibi sosyallik ifade eden kelimeleri söylemeyi alışkanlık haline getirebilir. -Görgü kurallarına uygun davranabilir. -Duygularını açıkça paylaşabilir.	-Kendi kendine konuşabilir, sık cümle kurabilir. -Olayları hikayeleştirerek anlatabilir. -Giderek dildeki bebeksi konuşma tarzından kurtulan bir anlatıma sahip olabilir. -Konuşurken ses tonunu konuya uygun olarak ayarlayabilir.

Okul öncesi çocuklar, henüz gelişme aşamasında olan, bebeklik ile çocukluk arasında bulunan, bebeklik dönemini yeni tamamlamış ve gelişmeye devam eden çocuklardır. Tablo 2’ye bakıldığında bu çocukların bilişsel, bedensel, duygusal-sosyal ve dil gelişiminin bir arada ilerlediği görülmektedir. Dolayısıyla bu dönemde verilen sistemli bir eğitim, gelişim alanlarına yönelik daha fazla kazanımı teşvik edecektir.

2.5. Sanat ve Sanat Eğitimi

Sanat kavramı, belli bir işlevi olan doğal bir olay olarak açıklanabilir. Bireylerin yaşamındaki her olay gibi işleyişinin olduğu ifade edilebilir. Konuşurken anlatımsal öğelerin seçilmesi gibi sanatın var oluşunda da düşünme, algılama, imgeleme, bedensel eylem benzeri öğeler yer almaktadır (San, 1979). Tarihin ilk dönemlerinde dahi insanlar, belli öğeleri kullanarak gerçekleştirdikleri eylemleri sanat olarak telaffuz etmeseler de sanat etkinlikleri düzenledikleri tarihi vesikalardan anlaşılmaktadır. Ek olarak tarihin ilk zamanlarında olduğu gibi sonraki dönemlerinde de sanatın devam ettiği bilinmektedir (Yılmaz, 2019). Bu bağlamda sanatın yaşam boyu devam edebilen bir özellikte olduğu belirtilebilir.

Sanat, bireyi var eden ve katkı sağlayan yönü ile eşit ve özgür ortamların oluşturulmasını sağlamaktadır. Bu özelliği ile bireyselliği ön plana çıkarmada etkili bir uğraş olarak belirtilmektedir (Dizdar Terwiel, 2019). Botton ve Armstrong (2013) da sanatı bir araç olarak görür ve aracın; bedenin bir uzantısı olduğunu, bir isteğin yerine getirilmesini sağladığını ve fiziki yapımızdaki bir eksiklikten dolayı gerek duyulduğunu belirtir. Sanat, bireyin psikolojik ve fizyolojik yönünü tamamlayan bir olgu olması dolayısıyla bireyin yapmaktan hoşlandığı ve ihtiyaç olarak algıladığı gereksinimlerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Sanatın duyguları, fikirleri, inançları ve değerleri somutlaştırıp iletebildiği için estetik formlar ve semboller aracılığıyla anlam aktardığı ve sözlü ya da sözsüz olarak insan hayatında duygusal tepkiler ortaya çıkardığı belirtilmektedir (Artut, 2013). Sanatın ve tekniğin gelişmesinde insanoğlunun elini kullanmaya başlaması ve iletişime geçmesi etkili olmuştur. Dilin kullanılmasıyla sanatın geniş bir alana yayılması söz konusu olmuş ve sanat çeşitlenip gelişmiştir. Bu gelişim sürecinde eğitimin fonksiyonu önem arz etmektedir. İnsan çok yönlü eğitim ihtiyacı olan bir varlık olarak bilindiği için bilim, teknik, felsefe yanında sanat eğitimine de ihtiyaç duymuştur (Mercin ve Alakuş, 2007).

Sanat eğitimi, bireylerin estetik yargıda bulunabilmesini ve kendini doğru bir şekilde anlatabilmesini mümkün kılan; bireyin yaratıcılığını teşvik eden bilişsel, bilgisel, duygusal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilen bir kapsam içermektedir (Ünver, 2016). Eğitim bilimlerinin bir alanı olan sanat eğitimi; bireyin bilgi ve deneyimlerine dayalı olarak gelişen özel bir disiplin alanı olmanın yanı sıra modern eğitimin en önemli alanlarından biri olarak ifade edilmektedir (Akaroğlu, 2014). Sanat eğitimi, bireylerin yetiştirilmesinde oyun yoluyla öğrenmenin doğasına uygun olarak duygularla birlikte düşüncelerin ve zekânın gelişimine katkı

sağlamaktadır. Ayrıca bireylerin yaratıcılıklarını ön plana çıkararak etkinlikleri içerdiği için sanat eğitimi, bireyleri özgürleştirmektedir. Sanat eğitimi hayatın içinde her aşamada bireye güç kazandıran ve bireyi etkin kılan bir özelliğindedir (Yağmurlar ve Tan, 2003).

2.5.1. Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve İşlevi

Yaşamın ayrılmaz bir parçası olan sanat ve sanatsal yaşam, küçük yaşlardan başlayarak ortaya çıkan estetik bakış açısının etkisiyle bireylerin sosyal ve bireysel tutumlarına, davranışlarına ve alınan kararlara yansımaktadır. Bireylerin önüne çıkan engellerde onlara güç kazandıran, çözüm odaklı hareket etmesini teşvik eden sanatsal yaklaşım, ruh sağlığını koruyucu etki oluşturmaktadır (Ayaydın, 2010). Dolayısıyla sanatın insan ruhunu şekillendirme, olaylara güzel bakma, uzlaşıcı özellik kazanma gibi yönlerinin bulunduğu belirtilebilir. Sanatın bu yönü toplumun yapısını da olumlu biçimde etkilemekte ve toplum daha sağlam temellere oturtulabilmektedir.

Sanat eğitime yönelmek, bireylerin içindeki yaratıcılığı ortaya çıkarmak, üretmesini teşvik etmek, doğru karar vermesini sağlamak, kendini özgürce ifade etmek, estetik kaygıyla düşünmek gibi kazanımları planlı bir şekilde edindirmektedir (Davun, 2009). Bireyin sanat eğitimiyle yetişmesi, toplumun yaşam biçiminin düşünce tarzının modern bir yapıya sahip olmasında katkı sağlamaktadır. İlk zamanlardan bu zamana kadar toplumların nasıl yaşadığı nasıl düşündüğü ile ilgili bilgiler sanat vasıtasıyla aktarılmaktadır (Büyükyıldırım, 2018). Bu bağlamda sanat eğitiminin bireyleri ve toplumları sanatsal ve kültürel yönden yetiştirdiği ifade edilebilir. Dolayısıyla bireyin sanat eğitimiyle gelişmesi toplumun da gelişmesi anlamını taşımaktadır. Sanat sayesinde toplumun kültürel değerleri gelecek nesillere aktarılır. Sanat eğitimi almış birey, bir sanat eseri aracılığıyla toplumun kültürünü daha iyi algılar, gizli kalmış değerleri ortaya çıkararak, yaşadığı toplumun ve diğer toplumların gelenek ve değerlerini kavrar ve bu değerlere uyulmasını sağlar.

Bir öğrenme yolu olarak gösterilen sanat eğitimi, duyularının bütününe harekete geçiren bir araç olarak ifade edilir. Sanata özgün yolların kullanılmasıyla zihin yaratıcılığa başlayıp ürettiğinde fiziksel dünyaya karşı duyarlılık artmaktadır. Bireylerin sanatsal, duygusal ve estetik benliklerinin gelişmesinde destekleyici rol oynayan sanat, eğitimciler için etkili bir araç dönüşmektedir (Hurwitz ve Day, 2007). Bireyler düşünce ve yaşam tarzını konuşmanın yanı sıra sanatla ifade edebilmektedir. Özellikle okul öncesi dönemde bulunan çocuklarda sanat eğitiminin bir ihtiyaç olarak görülmesi ve gerekliliğine inanılması önem arz etmektedir. Okul

öncesi dönemde çocuğa etkili bir sanat eğitimi verilmesiyle kendini ifade etme yolları kazandırılmış olmaktadır. Çocuk resimleriyle dans becerisiyle sanatın farklı türlerinde ürettiği bir eserle, kendini anlatabilmektedir. Duygu ve düşünce biçimini sanat yoluyla ifade ederken öz güvenleri de desteklenmiş olmaktadır (Bayraktar, 2019). Ayrıca bu bakış açısına sahip bir kişi, günümüz olaylarını değerlendirme, analiz etme ve yargılama konusunda daha bilinçli hale gelir. Yüzeysel ve kalıplaşmış düşüncelerle etrafa bakmaz, daha geniş, modern bir bakış açısına sahip olur.

Sanat eğitimi sürecinde çocuklarda duygulanım ve biliş dengeli bir şekilde gerçekleşir. Öğrenme sürecinde kazanılan bilgi ve deneyim, bir duyumun başka bir duyuma neden olmasını sağlar. Tıpkı sistematik bir dansın bacak, kol veya el kaslarının yarattığı histen doğması gibi. Sanat aynı zamanda içgüdülerin eğitimi olarak ifade edilebilir. Kişi aldığı eğitimle içsel dürtülerini kontrol altına alarak içsel dürtülerinin farkına varır ve bu dürtüleri kullanarak ya da açarak davranışlar sergiler. Böylece insan kendisine faydalı olanı yapar, faydalı davranışlarla topluma faydalı olanı keşfeder. İçsel dürtülerinin farkına varan birey, doğuştan gelen yeteneklerinin farkına varır ve özgüveninin gelişmesini sağlar (Davun, 2009).

2.5.2. Okul Öncesi Dönemde Bulunan Çocuklarda Sanat Eğitimi ve Önemi

Çocukların sanatla tanışmaları; yeni fikirler, materyaller ve ürün ortaya çıkarma, estetik yönün sağlanması, yapılan ürünün beğenilmesi gibi deneyimler, keşfettikleri etkinliği onlar için anlamlı kılmaktadır. Dil ve iletişim biçimi olarak sanat, çocuklara düşüncelerini kullanarak eğlenceli vakit geçirmelerini sağlamanın yanında kendileri ve deneyimleri ile ilgili sonuçlar oluşturma fırsatı sunar (Sunday, McClure ve Schulte, 2014). Dolayısıyla okul öncesi dönemde sanat eğitiminin verilmesi çocukların tüm gelişim alanlarına ve yaratıcılıklarına önemli katkı sağlarken aynı zamanda sanatsal becerileri bütüncül olarak desteklemektedir (Ayaydın, 2010).

Okul öncesi dönemde eğitim alan çocuklar sanat yapma sürecinde; akıl yürütme, keşiflerde bulunma ve yaratma eylemlerini gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte çocukların okul öncesinde planlanan eğitimlerine dair benzerlikler, farklılıklar, geometrik şekiller, nesnelerin boyutları, nasıl dokuya sahip olduğu ve renkleri, kendi dünyalarına uygun şekilde sanat eğitimi sayesinde kazandırılmış olmaktadır. Sanat eğitimiyle çocuklar, bir konuya yoğunlaşma (dikkat sağlama), sorumluluğunu yerine getirme, dinleme, düşünceleri kıyaslama, başarısızlıklara karşı anlayışlı yaklaşma gibi beceri ve alışkanlıkları geliştirmektedirler (Fox ve Schirmacher, 2018).

Sanat eğitimiyle çocukların nasıl bir yol izlemeleri gerektiği hangi materyalleri nasıl kullanmaları gerektiği anlatılırken çocuk aynı zamanda problem çözme becerisi de kazanmaktadır (Fischer, 2013). Sanatta temsil edilen uzamsal kavramlar çocukların okuma ve okuduğunu anlama noktasında ilkokula başladıkları süreçte çok önemli olmaktadır. Bunlara ek olarak okul öncesi dönemde gerçekleştirilen sanat etkinlikleri okula hazır bulunuşluk için gerekli yeteneklerin gelişmesine ve erken okuryazarlık becerilerine olumlu katkı sağlamaktadır (Nevanen, Juvonen ve Ruismäki, 2014).

Okul öncesi dönem çocuğunun olgunluk düzeyi gereği kendini ifade etme konusunda kelimeler yetersiz kalabilmektedir. Bu dönemde çocukların duygularını ifade edebilecek bir ortam sağlaması ve çocukların dünyayı keşfetmek için duyularını kullanması noktasında sosyal ve duygusal gelişime önemli katkı sağlaması yönüyle sanat eğitimi önem taşımaktadır (Yazıcı, 2017).

İlk defa aile ortamının dışında kapalı bir alanda tanımadığı başka çocuklarla ve öğretmenle tanışan çocuğun içerisinde bulunduğu ortama uyum sağlaması, akranlarıyla oyun oynayabilmesi, kaybetme ve kazanma sonuçlarını olumlu duygularla yaşaması, empati kurması, çatışma yaşadığında bu durumu uzun sürdürmeden uzlaşma sağlayabilmesi sanat etkinliklerinin kazanımı olarak sayılmaktadır (Fischer, 2013; Fox ve Schirmacher, 2018; Nevanen, Juvonen ve Ruismäki, 2014; Yazıcı, 2017). Ek olarak başka bir araştırmacı tarafından da desteklenen bu kazanımlarla birlikte sanat eğitiminin çocukların prososyal davranışlarında kayda değer artışlar oluşturduğuna dikkat çekilmiştir (Henderson, 2018).

Sanat etkinliklerinin uygulama sürecinde iş birliğinin önemli olması, çocukların bu iş birliği sürecini başlatmasını ve sanatın görsel dili aracılığıyla bilgiyi inşa etmesini sağlamaktadır (Fischer, 2013). Sanatın kendine has dili bazen çocukların korktukları durumları görsel dil ile açıklamalarını kolaylaştırmaktadır. Bu şekilde çocuk, içinde yaşadığı derin duyguyu dışa vurabilmektedir. Diğer taraftan çocuklar, sanat etkinlikleri sayesinde kendi duygularıyla birlikte başkalarının duygularını anlamayı, tanımayı da öğrenmektedir (Fox ve Schirmacher, 2018).

Okul öncesi eğitime katılan çocukların bir masanın etrafında toplandıkları ya da grup oluşturarak yuvarlak bir masada ortak sanat etkinlikleri yaptıklarında kendi etkinliklerini takip ederken aynı zamanda masadaki diğer öğrencileri de görebilmekte ve izlemektedir. Masanın

bir arada tutma işleviyle birlikte sanat etkinlikleri yapılmakta ve küçük sohbetler edilmektedir. Bu tür paylaşımlar, sanat etkinliklerinin birleştirici yönüne vurgu yapmaktadır (Eckhoff, 2013).

Sanat etkinlikleri saatinde öğretmenle başlatılan diyaloglar, öğrencilerin iş birliği geliştirme çabaları, kurdukları iletişim, sürecin dil gelişimine etkisine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte farklı sanat türlerini keşfettikçe o sanata dair kelime öğrenmeleri sözcük dağarcığını zenginleştirmektedir ve bunun devamında çocuğun kendini ifade etme gücü artmaktadır (Fox ve Schirmacher, 2018).

Çocukların ilköğretim dönemine geçmeden küçük el kasları ve kaba motor becerilerinin geliştirilmesi önem taşımakta olduğu için okul öncesinde bu yönde etkinlikler planlanmaktadır. Özellikle bazı sanat etkinlikleri türünün kaba ve ince motor becerileri geliştirmeye yönelik aktivite içerdiği belirtilmektedir (Veziroğlu, 2016). Zengin bir içeriğe sahip öğrenme ortamları planlanarak çeşitli materyallerin kullanılmasına özen göstermek, çocukların el, kol ve parmaklarını yönetmeleri gerektiğini düşündürmektedir. Kullanılan materyale bağlı olarak koordinasyon gelişimi sağlanmaktadır. Makas, kil hamurunu şekillendirme, resim yapma, çizgi çalışmaları yapma, çizgiyi takip etme gibi etkinlikler birden fazla duyunun koordinasyon içerisinde çalışmasını gerektirmektedir. Sanat etkinlikleri çocuklarda bu koordinasyonu sevdiği etkinliklerle sağlamaktadır (Fox ve Schirmacher, 2018).

2.5.3. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminin Verimliliği

Okul öncesi dönemde bulunan çocuklarla ilgili sanat eğitimi etkinliklerine yönelik belirlenen hedef kazanımlara ulaşmak için öğretmenlerin süreci iyi ve etkili bir biçimde yönetmesi gerekmektedir. Bu süreçte nelerin yapılacağına dair plan hazırlanması, plandaki etkinliklerin hangi materyallerle kazandırılacağına belirlenmesi, hazırlanan planın uygulanması, uygulama sonuçlarının öğretmen tarafından değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

2.5.3.1. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Çalışmalarının Planlanması

Öğretmenler, sanat eğitimi almış çocuklarda görmek istedikleri davranış değişikliğini ve başarıyı yakalayabilmek için iyi planlama yapmalıdır. Plan oluşturmayı bazı öğretmenler kendileri yapabilirken bazıları daha önce yapılmış ve uygulanmış planı öğrencileri için uygularlar. Hazır plan olsa da öğretmen, sanat eğitimiyle elde edilecek kazanım sayısını artırmak için sürekli yenilik arama çabasında olmalı ve buna göre hedefler belirlemelidir. Plan

hazırlamadan gerçekleştirilen öğretme şekli, harita olmadan yol bulmaya benzemektedir. Bu şekilde bir ilerleme benimseyen öğretmen, bir taraftan mesleki gelişimini sınırlandırırken bir taraftan da çocuklarda hangi kazanımların ne kadar edindirildiğini belirlemede zorlanacaktır. Öğretmenler planlama yaparken şu noktaları göz önünde bulundurmalıdır; konuyla ilgili yeterliliklerini gözden geçirirken seçilen etkinliğin öğrencilerin ilgi, istek, bireysel farklılıklar ve gereksinimlerine dikkat etmelidir. Öğretmenin dikkat edeceği diğer hususlar ise ailenin kültürel yapıları ve çocukların geçmişleri, çocuklar ne öğrenmeli, hangi kavramları öğrenmeleri, , çocuk neden bu konuyu öğrenmeli, etkinliği nasıl sunması gerektiği, uygulama şekli nasıl olmalı, öğrencilerin dikkatini nasıl çekmeli, nasıl motive etmeli, etkinliğin grup mu yoksa bireysel şekilde yapılmasının uygunluğu, uygulanacak yerin ve sürenin belirlenmesidir. Bu ölçütler doğrultusunda hazırlanan planla öğretmenler, teorik bilgiyi pratikte uygulamalıdır. Planlama, çocuğa ne öğretilene ve ne yapılacağına karar vermektir. Çocuğun özelliklerine ve öğretmen tarafından belirlenecek olan kazanım göstergelerine uygun olarak oluşturulur. Planlayıcının çocuklar ve eğitim hakkındaki değerleri ve inançları planlamayı etkilemektedir (Fox ve Schirrmacher, 2014).

Planlama yapılırken malzemelerin hazırlanması da dikkate alınmalıdır. Sanat eğitiminde çocuğun hangi malzemelerle çalışacağını belirlemek ve eğer bu çocuğun bilmediği bir malzemeye çocuğu bu malzemeyle tanıştırmak gerekir. Eğitim sırasında çocuklara yeni materyaller tanıtılmalı, materyaller çocukların kolayca ulaşabilecekleri yerlere yerleştirilmelidir. Yeni materyallerin sınıfa getirilmesi ve çocuklar tarafından kullanılması onların daha istekli olmalarını sağlayarak motivasyonlarını artıracaktır (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Sanat eğitiminde etkinliklerin verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi ve istenen sonuçların alınması için planlama sürecinde ortamın düzeni de dikkate alınmalıdır. Çocukların özgürce aktivitelerini yapabilecekleri bir ortam hazırlanmalıdır. Çocukların rahat hareket edebilecekleri bir ortam varken, yaratıcılıklarını harekete geçirecek ilginç uyarıcı materyallerin bulunduğu bir yer olmalıdır. Çocukların birbirleriyle ve diğer insanlarla iletişim kurabilmesi önem arz etmektedir. Çocukların kendilerini rahat ve özgür hissetmesi öz güvenlerini geliştirmesinin yanında yarattığı ürüne de yansıtacaktır. Sanat etkinliklerinin türüne göre yeterli zaman çocuğa verilmeli ve etkinlik tamamlanamadığında bir sonraki günü de kullanabileceği belirtilmelidir. Sanat etkinliği uzun zaman alabilir. Dolayısıyla etkinliğe hazırlanmak, çalışmak ve etkinlik sonrası malzemelerin kaldırılması, etrafın toparlanması için ihtiyaç duyulan zamanı iyi planlamak önemlidir. Çocukların yaparak yaşayarak etkinlikleri

yapmasına imkan tanınmalı, deneyim kazanmasına izin verilmelidir. Okul dışı ortamlarda da yapılan etkinliklerle çocuğun yaratıcılığı desteklenebilir (Artut, 2010).

2.5.3.2. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminde Materyaller

Okul öncesi dönemde eğitim alan çocuklar için planlanan sanat etkinliklerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan malzemeler, materyal olarak ifade edilebilir. Materyal seçiminde öğretmenin dikkatli olması ve materyalin çocuğa olası zararlarını göz önünde bulundurmalıdır. Materyalin kesici, delici, zarar verici olmamasına dikkat edilirken aynı zamanda çocukların yutabileceği şekilde olmamasına da özen gösterilmelidir. Materyaller sürekli olarak temiz tutulmalı, kullanımının ardından yine sağlıklı koşullarda saklanmalıdır.

Ele alınan materyalin şekli, boyutu, rengi, geniş ya da dar olma durumu, alçak ya da yüksek, yumuşak ya da sert olması, konumu gibi özellikler çocukların nesnelere kavrayabilmesi açısından önem taşımaktadır. Okul öncesi dönemde çocukların somut işlemlerden birçoğunu bilmekte ve reel olanı bu dönemden itibaren algılamaktadır. Anne karnındaki bir bebeğin çizilebilmesi okul öncesinde bulunan çocuğun gerçekleri algılamasının bir örneği olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla çocukta bu potansiyelin etkili bir şekilde ortaya çıkarılması ve gelişiminin desteklenmesi için çocuğun hangi kavramları bildiğinin ve ilk planda neyi algıladığının anlaşılması gerekmektedir. Bu gereklilikten hareketle mekanın çocuğun öğrenmelerine hizmet edecek şekilde düzenlenmesi, algılama kapasitesi ve önceliğine göre dizayn edilmesi çocuğun iletişimini ve kendini anlatmasını kolaylaştırıcı etki oluşturmaktadır (Karabay ve Geçen, 2022).

Çocuklar duyularını kullanarak soyut kavramları öğrenebilmek için somut olarak uygulama yapabilecekleri materyallere ihtiyaç duymaktadır (Ültay ve Ültay, 2016). Son zamanlarda yaygın bir kullanım alanına sahip olan doğal ve artık malzemeler, somut uygulamaların yapılmasına imkan oluşturan materyaller olarak belirtilebilir. Okul öncesi çocuklarda görsel sanat eğitiminde boyalar, kalemler, yoğurma malzemeleri, atık materyaller kullanılmaktadır. Boyalar; pastel boya, kuru boya, sulu boya, akrilik boya olabilir. Çeşitli renklerde ve dokulardaki boyaların öğrenciye zarar vermeyecek şekilde olmasına önem verilmelidir. Bunun yanında kullanılan yoğurma malzemeleri olarak özellikle kil ve oyun hamuru kullanılmaktadır. Çocukların el becerilerinin gelişmesine katkıda bulunan bu malzemelerin yanında atık malzemeler, evdeki eski kumaşlar, kaplar da çocuklar için kullanılabilir. Çocukların kağıt veya tahta zemin üzerinde bu malzemelerle çalışması onların

gelişimlerini destekleyici çalışmalardır. Çocuklar bu materyalleri kullanırken özgür hissetmekte ve yaratıcılığını da sürece ekleyerek materyallere çeşitli anlamlar yüklemektedir. Diğer bir ifadeyle sanat etkinliklerinde kullanılan materyallerin çocuğun zihin dünyasında bir amaç için kullanıldığı belirtilebilir (Neil, 2013).

Sanat eğitimi etkinliklerinde çocuğun eldeki malzemeleri nasıl kullanacağına ilişkin yönlendirmeler yapılması önem taşımaktadır. Bu yönlendirme aynı zamanda sanat etkinlikleri eğitiminin verimliliğini etkilemektedir denilebilir. Çocukların yaratıcılıklarını geliştirme sürecinde çeşitli şekillerde öğretim yapılabilir. Boyayı öğrencinin eline vermek ve sadece boyamasını istemek yerine ona püskürtme, damlatma, doğrudan sürme gibi birçok yöntem gösterilmeli ve resim yaparken kendi hayal gücü doğrultusunda materyalleri kullanması öğretilmelidir (Ültay ve Ültay, 2016). Aynı şekilde kağıtlarla yapılan bir çalışmada kesme, bükme, iç içe geçirme gibi birçok tekniği göstermek öğrencinin hayal dünyasını geliştirecektir.

Materyallerin çeşitlendirilmesi ve ulaşılabilir olmasının okul öncesi dönemde eğitim alan çocuklar için önemli olduğu belirtilmektedir (Zembat vd., 2020). Bu önemden hareketle okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerinde kullanılacak materyali doğal materyallerden seçmesi gerekmektedir. Zengin materyal kullanımına önem verilmesi, materyallerle etkileşimi, uygun öğretiminin seçilmesinin çocukların akademik başarılarını etkilediği ifade edilmektedir (Dereobalı ve Özcan, 2018). Materyal sayısının fazla olması işlem öncesi dönemde bulunan okul öncesi çocukların anlamlı, kalıcı ve eğlenceli öğrenme gerçekleştirmelerini etkileyen bir durum olarak belirtilmektedir (Özbilen, 2015). Ek olarak materyal sayısının fazla olmasının okul öncesi dönemde bulunan çocukların motivasyon ve istekli olma halini geliştirdiği, zaman tasarrufu, sağlıklı bir öğretmen-öğrenci etkileşimi sağladığı bildirilmektedir (Barbaroğlu, 2018)

Okul öncesi dönemde çocukların öğrenmelerini destekleyecek sanat etkinliklerinde materyal seçiminde birtakım özelliklerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Charlesworth (2015) materyal seçimine yönelik ölçütlerle ilgili olarak görüş bildirirken materyallerin çok amaçlı kullanıma uygun olması, materyallerin düzeninin çocukların iletişim ve etkileşim kurmasına elverişli olması, neden sonuç ilişkisi kurulmasına olanak tanınması, fiziksel ve zihinsel olgunluk düzeyine hitap etmesi, ilgi, istek, yetenek ve ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olması, kolaylıkla kullanılabilmesi, ön yargı içermemesi (cinsiyet ayrımcılığı) gerektiğini ileri sürmektedir. Tüm bu gereklilikler okul öncesi dönemde bulunan çocukların

sanat etkinlikleri saatini etkili ve verimli bir şekilde geçirmesi adına önem arz etmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin materyallerle ilgili bilgi sahibi olması ve etkinliği yönetmesi gerekir.

2.5.3.3. Sanat Eğitiminde Etkinliklerin Uygulanması

Uygulama, bir yolculuğun başlangıcı gibi düşünülebilir. İyi bir plan sonrası uygulamaya başlamanın önünde hiçbir engel kalmamaktadır. Plan, uygulama sırasında neyi, nasıl, ne zaman ve hangi amaçla yapılacağını gösteren bir haritadır. Uygulama esnasında yönetimle ilgili olanlara ve öğrenme etkinliklerini destekleyen süreçlere yönelik dikkatli olunması gerekmektedir (Fox ve Schirmacher, 2014). Uygulama süreci, öğretmenin sanat etkinliği sürecindeki etkin bir rol üstlendiğini hissettiren en önemli basamak olarak belirtilebilir.

Öğretmen, ürün ne olursa olsun çocukların yaratıcılığını besleyen, motive eden, farklı düşünce kapıları açan, deneyim kazandıran, teşvik eden ve destekleyici önerilerde bulunan, kısacası özgün sanat ürünleri yaratmasında çocuğa rehberlik eden kişi rolünü üstlenmektedir. Öğretmenler ayrıca ders sırasında ortaya çıkabilecek sorunları önceden tahmin edebilmeli ve her zaman bir yedek plan oluşturmalıdır. Etkinlikleri planlarken, uygulamada çocuğun mu yoksa kendisinin mi merkezde olacağına öğretmen karar vermektedir. Öğretmen odaklı diğer bir ifadeyle yapılandırılmış bir sanat etkinliğinde öğretmen merkezde yer almakta ve çocuğun etkinliğe katkısı çok az olmaktadır. Bilinen bir ürünün üretilmesi için özel talimatlar verilmiştir. Çocukların oluşturduğu ürünlerin yetişkinler tarafından tanınması için çocuklar aynı renk hatta aynı renkteki kartonları keserek kısacası kalıplama işi yaparlar. Dolayısıyla bu tür çalışmalar öğretmen odaklıdır. Öğretmen odaklı araştırmaların çoğu çocukları belirli bir şekle sokar, çocukların keşfetme arzusunu öldürür, çocukların cesaretini kırar ve özgüvenlerini düşürür. Şablon eylemler yalnızca çocuğun yaratıcılığını, becerilerini ve özgünlüğünü yok etmektedir. Çocuk merkezli yani yapılandırılmamış sanatsal etkinlikte öğretmen müdahale etmez ve geri planda kalır.

Yapılandırılmamış etkinliklerde süreci yönetecek olan çocuktur ve bu tür etkinliklerde sanatsal yaratıcılık belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Etkinlik aşamasında kendini özgür hisseden çocuğun ürettiği eserler özgün nitelikli bir özellik taşımaktadır. Bununla birlikte çocuklar arka planda fikirlere ve deneyimlere ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle öğretmenin rehberliği gereklidir, çocuk öğretmenin varlığını, müdahale etmeden, baskı yapmadan hissetmek ister. Bu durumda öğretmenin rehberliğinde öğretmen arabulucu rolünü üstlenmektedir. Kolaylaştırıcı bir öğretmen ise; etkinliğe başlamadan önce konuyu tanımlar,

kullanılan araçları tanıtır, mevcut etkinliği genişletir veya geliştirir veya yeni bir teknik öğretir, öğretmen sanatsal etkinliği uygular, başka etkinliklerle ilişkilendirir (Fox ve Schirrmacher, 2014).

Öğretmen sanat eğitimiyle ilgili etkinlik planını uygularken öğrencinin ilgi ve isteğinin olmadığını fark ettiğinde yedek planı uygulayarak denge sağlamalıdır. Öğretmenin planları ile doğal olarak gelişen süreç arasında denge kurabilmelidir. Bunun için öğretmenin iyi bir gözlemci olması gerekir. Bir okul öncesi öğretmenin sanatsal etkinlikler sırasında çocuk izleme ölçütlerini kullanarak etkinlik planındaki aksaklıkları tespit etmesi önemlidir. Yedek planın devreye sokulması için çocuk izleme ölçütlerinin kullanılması bir gereklilik olarak düşünülebilir (Artut, 2010). Bu şekilde diğer etkinliklerin planlanmasında benzer aksaklıkların yaşanmaması sağlanabilir. Ayrıca iyi yapılmış bir gözlem sonucunda çocuğun açıklayamadığı bir sorunun görülmesi, istismarın ya da şiddetin anlaşılması mümkün olabilir. İhmal ve istismara uğramış çocukların genellikle içe kapanık bir yapıya sahip olduğu belirtilmektedir (Miyanyedi, 2009). Bu bağlamda okul öncesi öğretmenin sanat etkinlikleri sürecini yönetmesinin yanı sıra dikkatli olması ve çocukların sorunlarını keşfetmesi beklenmektedir denilebilir.

2.5.3.4. Sanat Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Okul öncesi dönem çocuklarının gelişimlerini her yönden destekleyen öğretmen, sanat eğitimine yönelik etkinlikleri gerçekleştirdikten sonra da değerlendirme yaparak çocukla konuşması önem arz etmektedir. Öğretmenin sanat etkinlikleriyle ilgili yapacağı değerlendirmelerde izleyeceği bazı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar; “övgü yaklaşımı, yargılayan yaklaşım, değer verici yaklaşım, sorgulayıcı yaklaşım, araştırmacı yaklaşım, düzeltici yaklaşım ve süreç değerlendirmesi” şeklinde ifade edilmektedir (İlhan, 2009; Tuna, 2011; Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Öğretmen sanat etkinliklerini değerlendirirken övgü yaklaşımıyla bakış açısı oluşturduğunda çalışmalara övgüyle yaklaşmaktadır. Övgü dolu basmakalıp ifadeler bir süre sonra öğrenci tarafından inandırıcı bulunmayabilir. Yargılayan yaklaşım bakış açısı kullanıldığında; övgü yaklaşımında olduğu gibi öven ifadeler sıkça kullanılmaktadır. Öğrenci belli bir süre sonra aynı sözlerin tekrar edilmesini güven zedeleyici bulmaktadır. Değer verici bakış açısında; öğretmenin memnun olduğunu belirtmesi öğrencinin sınırlandırılması anlamına gelmektedir ki bu şekilde öğrenci, kendi istediği gibi yapmak yerine öğretmenin beğeneceği

şekilde yapmak için uğraşı vermektedir. Sorgulayıcı yaklaşımda ise; ürünle ilgili öğretmenin soru sorması ön plandadır. Ancak okul öncesi gruptaki öğrenciler benmerkezci oldukları için ürünü bir şeye benzetmek için değil sadece sevdikleri için oluşturmaktadır. Dolayısıyla sorgulayıcı yaklaşım bu dönemdeki çocukların sıkılmalarına yol açabilir. Araştırmacı yaklaşım bakış açısında; öğretmen, öğrencisinden resmi anlatmasını ister. Soru ve değerlendirmelerden uzak ifadeler içeren bir yaklaşımdır. Bu tür konuşmalarda hem ürün hem de süreç vurgulanır ve çocuk konuşmaya teşvik edilir. Düzeltici yaklaşım bakış açısında; öğretmen, ürünle ilgili övgü ile bahsederken aynı zamanda resimde gördüğü eksikliği bir sonraki etkinlikte tamamlamasını önerir. Öğrencinin yaratıcılığının bir yetişkin tarafından düzeltilmesi veya eleştirilmesi çocuğu desteklemez, yaratıcı gelişimini engeller (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Bir çocuğun sanat eseri bireysel olarak değerlendirilmemeli, tüm çalışmalarını geliştikçe değerlendirilmelidir. Bu dönemde yapılan sanat etkinlikleriyle ilgili değerlendirmeler, ürün değerlendirmeden çok sürece odaklanma şeklinde olması gerekmektedir. Öğretmen uygulama sırasında çocuklara rehberlik ederken çocuklar da süreç içerisinde onları gözleme ve değerlendirme fırsatı bulmaktadır. Süreç değerlendirmesi bakış açısında; günlük gözlemler, acil uyarılar ve öneriler bulunmaktadır. Öğretmen değerlendirme sürecinde çocukların bireysel farklılıklarını dikkate almalı, her öğrenci birkaç kez gözlenmeli, her öğrenci farklı gün ve etkinliklerde gözlenmeli, her öğrenci özelliklerine, becerilerine ve davranışlarına göre değerlendirilmeli, gözlem ve değerlendirme hemen kayıt altına alınmalıdır (Tuna, 2011).

Okul öncesi dönemde çocukların gerçekleştirdiği sanatsal etkinlikler, sınıfın renklenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu dönemde yapılan değerlendirmelerde, doğası gereği prosedürel olmakla birlikte çocuk yaptığı işle ilgili konuşmak, duygu ve düşüncelerini ifade etmek ister. Ürünü hakkında konuşmak ve hava atmak özgüvenini artırır, onu cesaretlendirir ve takdir edildiğini hissetmesini sağlar. Ayrıca okul öncesi öğretmenleri, hikaye kitabı yapımı, müzik aleti yapımı, oyun aletleri gibi etkinliklerde çocukların oluşturdukları sanat ürünlerini takdir edebilirler. Çocukların yaptığı ürünler güzel-çirkin ayrımı yapılmadan sergilenmelidir. Ürünler üzerinde isim ve üretim tarihinin gösterilmesi önemlidir (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Okul öncesi dönem sanat etkinliklerinde bir öğrencinin resmini değerlendirirken; araçları doğru kullanma, dikkat, konsantrasyon ve bitirme isteği, çalışmalarda sorumluluk sahibi olma, tek başına çalışma, sanat malzemelerini doğru kullanma, kurallara uyma, arkadaşlarının işine yaklaşımı, çalışma sırasındaki duygusal yapısı, kendi duygularını ifade

edebilmesi, yarattığı ürünü beğenmesi, sanatsal sözcükler kullanma isteği, özgün değer taşıma durumu gibi ölçütlerle ürünlerin değerlendirilebileceği ifade edilmektedir (İlhan, 2009). Bu bakımdan okul öncesi dönemde çocukların sanatsal etkinliklerinin değerlendirilmesi, çocukların sanatsal gelişim düzeylerinin belirlenmesi ve çocuk hakkında ayrıntılı bilgi edinilmesi önemlidir. Öğretmen iyi bir değerlendirme yaparak sonraki çalışmalarda izleyeceği yolu belirler ve planını buna göre düzenleme fırsatı bulur.

2.6. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Konulu Araştırmalar

2.6.1. Ulusal Araştırmalar

Aksoy Doğan (2016) çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi ile ilgili görüşlerini incelemiş ve sanat eğitiminde ortam özelliklerini araştırmıştır. Betimsel tarama modelinde gerçekleştirilen çalışmada 70 okul öncesi öğretmeni ile çalışma yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin demografik özelliklerinden bazılarına göre anlamlı farklılıklara ulaşıldığı ifade edilmiştir.

Dağlar (2017) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin desteklenmesinde görsel sanat eğitimi programının etkisi incelenmiştir. Örneklem grubu 5-6 yaş grubunda bulunan çocuklardan oluşmaktadır. Yarı deneysel modelin kullanıldığı çalışmada on iki hafta boyunca uygulama yapılmış ve uygulama sonuçları t testi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda deney grubu lehine anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada görsel sanat eğitiminin çocukların eleştirel düşünme becerilerine etkisi olduğu sonucu bildirilmiştir.

Kelekçi Olgun (2018) araştırmasında okul öncesi sanat eğitimi için geliştirilen grafik aplikasyon öğrenme modeli üzerine inceleme yapmıştır. Bu modelin 4-6 yaş aralığındaki çocuklar için geliştirildiği ifade edilmiş ve bireysel gelişimlerinin destekleneceği belirtilmiştir. Model ile gerçekleştirilen uygulama sonrasında ölçme aracı olarak anket kullanıldığı belirtilmiştir. Açık uçlu sorulara da yer verilen modelle çocuklarda yorumlama, analiz becerilerine yönelik çözümler yapıldığı açıklanmıştır. Okul öncesi bireylerin sanat eğitimlerini destekleyecek olan aplikasyon, oyun yöntemi kullanılarak mantıksal düşüncelerinin eğitilmesi, bilişsel, duyuşsal ve akademik becerilerin geliştirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

Aykanat (2018) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla ölçek geliştirilmiştir. Araştırmacı Okul öncesi

öğretmenlerinin sanat eğitimine olan bakış açılarının, sanat eğitimindeki rolünün ve öneminin bilinmesi, sanatın nasıl ele alınacağı konusunda rehberlik etmesi açısından önem taşıdığını belirtmiştir.

Bayraktar (2019) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimine yönelik görüşleri incelenmiştir. Nitel araştırma yönteminin takip edildiği araştırmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmada amaçlı örneklem yöntemiyle 30 okul öncesi öğretmenine ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda sanat eğitimiyle ilgili görsel, dokunsal ve işitsel etkinliklere yer verilmesi gerektiği, gelişimin bu etkinlikler vasıtasıyla çok yönlü olarak geliştirildiği, lisans döneminde sanat etkinliklerinin ders saati olarak daha fazla olması gerektiği, hizmet içi kursların düzenlenmesiyle sanat eğitimi hakkında daha fazla bilgi edinilmesi gerektiği yönünde bulgular bildirilmiştir.

Büyükkazaz Öztürk (2019) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönemde çocuğun gelişiminde sanat eğitiminin yeri ve önemini ele almıştır. Doküman inceleme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmada okul öncesi eğitimin önemine ve sanat eğitiminin bu döneme etkileri açıklanmıştır. Okul öncesi dönem ve sonraki süreçte alınan sanat eğitiminin bireyin kişilik gelişimi ile ilişkisi tartışılmıştır. Araştırmanın sonucunda sanat eğitimi etkinliklerinin okul öncesi dönemde bulunan çocuğun gelişimini çok yönlü desteklediği ifade edilmiştir.

Çelebi (2022) tarafından yapılan çalışmada sanat eğitiminin okul öncesi dönem çocuklarının sanat eleştirisi yapabilme ve resimleme becerilerine etkisi incelenmiştir. Nicel araştırma desenlerinden olan yarı deneysel desende yürütülen araştırmada 60-72 aylık 22 çocuk örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Altı hafta boyunca hafta iki gün sanat eğitimi programı uygulanmış ve uygulama sonucunda deney grubu lehine anlamlı sonuçlara ulaşıldığı ifade edilmiştir.

2.6.2. Uluslararası Araştırmalar

Christian (2010) çalışmasında okul öncesi dönemde çocukların sanat eğitimi etkinliklerine katılmalarının kendilerini ifade etme becerilerine önemli düzeyde katkı sağladığını ifade etmiştir. Çalışmada okul öncesi dönemde öğrencilerin görsel sanatlar eğitimi almasının; çocuğun görsel hafızasını geliştirdiği, bilişsel öğrenmelerini de kolaylaştırdığı yönünde bulgular bildirilmiştir. Araştırmanın sonucunda sanat eğitimi etkinliklerinin çocukların bilişsel öğrenmelerini yaşlılarına göre daha iyi düzeye taşıdığı rapor edilmiştir.

Boyd ve Cutcher (2015) Bu çalışma, Avustralya'daki bir erken çocukluk merkezinde gerçekleştirilmiş olup okul öncesi eğitimcilerinin erken çocukluk döneminde çocukların sanatsal üretkenliklerini ve sanat eğitimini teşvik etmeyi hedeflemiştir. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülen çalışmaya, bir yönetici, iki öğretmen ve 25 çocuk katılmıştır. Elde edilen sonuçlar, eğitimcilerin erken çocukluk dönemindeki çocuklar için sanatsal becerileri geliştirebilmeleri için uygun ortamların oluşturulması gerektiğini göstermiştir. Bu bağlamda, çocukların rahat bir şekilde erişebilecekleri gerekli malzeme ve materyallerin sağlanmasının büyük önem taşıdığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak, erken çocukluk dönemindeki çocuklara sanat üretimi ve sanat eğitimi konusunda etkin bir ortam sunmanın, onların yaratıcılıklarını desteklemeye ve yeteneklerini geliştirmeye katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Bu tür destekleyici yaklaşımlar, çocukların sanatsal potansiyellerini daha iyi keşfetmelerine ve gelecekteki gelişimlerine olumlu katkılarda bulunmalarına yardımcı olabilir.

Sunday ve Conley (2020) tarafından yapılan araştırma, "Ortaya Çıkan Bir Okul Öncesi Müfredatının Merkezinde Çizim" başlığı altında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, benzer pedagojik durumlarda bir öğretmenin deneyimlerinin diğerleri üzerinde bir etkisi olabileceği varsayımıyla uygulamaların özelliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, çocukların çizimlerinin okul öncesi müfredat kararlarını etkileyip etkilemediği araştırılmıştır. Etnografik araştırma yöntemi kullanılarak bu doğrultuda detaylı bir çalışma yürütülmüştür. Etnograflar, sahada geçirdikleri uzun zaman içinde kapsamlı notlar tutmuş ve çocukların çizimleri üzerinde yoğunlaşmışlardır. Ayrıca fotoğraf, video ve eskiz gibi araçları kullanarak bu süreci daha da zenginleştirmişlerdir. Elde edilen veriler, çocukların çizimlerinin müfredat kararlarını etkilediğini göstermiştir. Araştırma sonucunda, çocukların çizimlerinin incelenmesiyle onların bakış açılarının genişlediği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ve eğitimcilerin çocukların çizimlerine odaklanarak daha derinlemesine anlayışlar geliştirebildiği ve bu sayede okul öncesi müfredatın şekillenmesinde daha etkili olabildikleri görülmüştür. Bu çalışma, okul öncesi eğitim alanında öğretmenlerin deneyimlerinin ve çocukların sanatsal ifadelerinin müfredat kararları üzerindeki önemine dikkat çekerek, ilgili alanda daha nitelikli uygulamalara ve çocukların daha zengin öğrenme deneyimlerine yönelik ilerlemelere katkı sağlayabilecek bir araştırmadır.

Magnusson (2021) tarafından yapılan araştırmada İsveç okul öncesi atölyelerinde dijital teknoloji, sanat etkinlikleri, matematik, okuryazarlık ve çocuklar arasındaki iç içe geçmiş ilişkilere odaklanılmaktadır. Araştırmacı, bir etnografik çalışmanın parçası olarak, teknolojinin

görsel ve estetik yönlerini yaratmak ve görünür kılmak için çocukların dijital teknolojileri ve dijital olmayan malzemeleri (kabuklar, kalemler, kağıt, tahta, balonlu ambalaj ve ışık gibi) nasıl kullandıklarını takip eder. Atölyede çocukların oyun temelli ve sanat odaklı etkinliklerinin analizinde okuma yazma ve matematik konuları görünür hale gelmektedir. Analitik yaklaşım, sosyokültürel teori ve çok modlu teorinin kullanımını ve matematiğe Alan Bishop tarafından açıklanan altı düzenleme ilkesine uygun olarak bakmayı içerir. Sonuçlar, çocukların dijital teknoloji ve dijital olmayan eserlerle yaptıkları etkinliklerin okuryazarlık ve matematik anlayışlarını ve kullanımlarını etkinleştirdiğini, genişlettiğini ve dönüştürdüğünü göstermektedir.

Aydoğdu ve Kelpšiene (2021) çalışmasında artırılmış gerçeklik uygulamalarının son yıllarda eğitim alanında yaygın olarak kullanılmaya başlandığı ve öğrenme sürecine önemli ölçüde etki ettiği ifade etmiştir. Artırılmış gerçeklik uygulamalarının ilk olarak üniversite öğrencilerinde, daha sonra ise daha alt seviyelerde eğitim gören çocuklarda kullanıldığı dikkat çekmektedir. Günümüzde okul öncesi eğitim uygulamalarında artırılmış gerçekliğin hangi alanlarda kullanıldığı ve araştırma eğilimlerinin neler olduğu merak konusu olarak ifade edilmiştir. Bu eğilimlerin belirlenmesinin okul öncesi eğitimde artırılmış gerçeklik uygulamalarının tasarlanması ve geliştirilmesi açısından önemli görüldüğü belirtilmektedir. Bu doğrultuda okul öncesi eğitimde artırılmış gerçekliğin kullanım alanları araştırmalar perspektifinde incelenmiştir. Araştırma sonucunda erken okuryazarlık, yabancı dil öğretimi, uzamsal beceriler, sanatsal beceriler ve müziksel becerilere yönelik etkinlikler yapıldığı görülmüştür. Sonuçlar, sanat ve müzik etkinliklerine yönelik başvuruların artırılması, gelecekte yapılacak araştırmalar için okul öncesi düzeyde farklı konulara yönelik uygulamaların tasarlanması ve uygulamalarda farklı nesne ve varlıkların kullanılmasına yönelik öneriler sunmaktadır.

Holochwost, Goldstein and Wolf (2021) bu yazıda, sanat eğitimi çalışmalarının ilerlemeye devam etmesi için belirli bağlamlarda sunulan belirli sanat eğitimi biçimlerinin çocukların sosyo-duygusal gelişiminin belirli alanları üzerindeki etkilerinin tasvir edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Makalede sanat eğitiminin çocukların sosyo-duygusal gelişimi üzerindeki etkileri, her bir sanat eğitimi programı veya etkinliğinin farklı bir tanımı ve ayrıca bu program veya etkinliğin meydana geldiği hem yakın hem de daha geniş bağlamların dikkate alınması gerektiği açıklanmaktadır.

Akhmedova (2022) çalışmasında okul öncesi çocuklarda sanat terapisi yardımıyla sıfatların kelime dağarcığını zenginleştirmenin ve düzeltmenin yollarını aramaktadır. Alalia'da konuşmanın az gelişmişliği, tüm bileşenlerini kapsar: fonetik-fonemik ve sözcüksel-dilbilgisel taraflar. Çocuklar, özel düzeltici eğitim koşullarında bile kelime dağarcığına hakim olma konusunda önemli zorluklar yaşarlar. Araştırmacı bu teknikleri sanat terapisi için kullanırken, alalia'lı okul öncesi çocukların konuşmanın fonetik-fonemik ve sözcüksel-gramer yönlerinin yanı sıra düşünce süreçlerinin gelişimine katkıda bulunan ince motor becerileri geliştirdiklerini belirlemiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi başlıklarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi sanat eğitiminin verimliliğine odaklanan bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin deneyimlerine başvurulduğu için nitel yöntem takip edilmiştir. Çeşitli problemlerin, kavramların incelendiği ve süreçlerin yorumlandığı nitel araştırmalar, uygun desen seçilerek yürütülmektedir. Bu araştırmanın amacını ortaya çıkarmaya yönelik uygun desenin olgubilim (fenomonoloji) olduğu belirlenmiştir. Olgubilim, farkında olunan fakat derinlemesine ve detaylı bir anlayışa sahip olmadığımız olguların araştırmaların yürütülmesinde seçilen bir desen olarak tanımlanmaktadır. Araştırılan olgu, olaylar, algılar, deneyimler, kavramlar, yönelimler ve durumlar gibi birçok şekilde karşımıza çıkabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2018). Olgubilim deseniyle yürütülen araştırmalarda araştırmacının amacı, genellemelere ulaşmaktan çok olguların doğru bir biçimde tanımlanmasına odaklanmak ve olguları ortaya çıkarmaktır (Baş ve Akturan, 2017). Bu çalışmada çalışılan olgu, okul öncesinde sanat eğitiminin verimliliğini katılımcı deneyimlerine dayanarak açıklamaktır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir örneklem yönteminde araştırmacı, yakın çevresinden ulaşılması kolay bir durum belirlemektedir. Hız ve pratiklik sağlama açısından araştırmacılar, kolay ulaşılabilir örneklem yöntemini tercih etmektedir. Ayrıca maliyet yönüyle de diğer yöntemlere göre araştırmacıya daha az maliyet oluşturmaktadır. Bu yöntem fazla tercih edilen bir yöntem olmasının yanı sıra sonuçlarının daha az genellenebilir olması yönüyle kısıtlı bir yöntem olarak belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi seçilmesinin en önemli gerekçesi, araştırmacının okul öncesi öğretmeni olması ve görev yapmakta ve yaşamakta olduğu ildeki okul öncesi öğretmenlerine ulaşmasının olanaklı olmasıdır. Araştırmacı görev yapmakta olduğu il olan Konya il merkezinde görev yapmakta olan 16 okul

öncesi öğretmenine ulaşmıştır. Katılımcılara ait tanımlayıcı özellikler Tablo 3.1’de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Katılımcılara ait demografik özellikler

Kategori	Katılımcı kodu	f
Yaş		
25 yaş ve altı		
26-30 yaş	K8	1
31-35 yaş	K2, K11, K13, K14, K15, K16	6
36 yaş ve üzeri	K1, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K10, K12	9
Öğrenim Durumunuz		
Lisans	K2, K3, K5, K6, K7, K8, K11, K12, K15	9
Lisansüstü	K1, K4, K9, K10, K13, K14, K16	7
Kıdeminiz		
5 yıl ve altı		
6-10 yıl	K8, K13	2
11-15 yıl	K1, K2, K6, K11, K14, K15, K16	7
16-20 yıl	K4, K5, K7, K9, K10	5
21 ve üzeri	K3, K12	2
Görev yaptığınız okul türü		
Bağımsız anaokulu	K1, K2, K3, K4, K5, K7, K10, K11, K13, K14, K16	11
İlkokul Bünyesinde Anasınıfı	K6, K8, K9, K12	4
Lise Uygulama Anasınıfı	-	
Diğer	K15	1
Sınıf mevcudunuz		
15 kişi ve altı		
16-20 kişi	K7, K8, K9, K10, K12, K13	6
21-25 kişi	K1, K3, K4, K6, K11, K16	6
26 kişi ve üzeri	K5	1

Tablo incelendiğinde yaş özelliğine göre katılımcıların genelinin “31-35 yaş” ve “36 yaş ve üzeri” yaş grubunda olduğu belirlenmektedir. Bu iki grup arasında ise en fazla katılımcı sayısının “36 yaş ve üzeri” grupta daha fazla olduğu görülmektedir. Öğrenim durumu özelliğine göre katılımcıların önemli bir kısmının lisansüstü öğrenim düzeyine sahip olduğu belirlenmekle birlikte lisans mezunu olanların sayısı fazladır. Kıdem özelliğine göre tablo incelendiğinde 10 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan katılımcı sayısının fazla olduğu belirlenmekle birlikte diğerlerine kıyasla 11-15 yıl kıdeme sahip olan katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların görev yaptığı okul türü özelliğine bakıldığında ise bağımsız anaokulunda görev yapmakta olan katılımcı sayısının diğerlerine kıyasla fazla olduğu belirlenmektedir. Katılımcıların sınıf mevcut özelliğine göre inceleme yapıldığında eşit sayıda katılımcı sayısının “16-20 kişi” ve “21-25 kişi”den oluşan sınıf mevcuduna sahip olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Araştırmada katılımcıların tanımlayıcı özelliklerini öğrenmeye yönelik kişisel bilgi formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, esneklik özelliğinden dolayı sosyal bilim araştırmalarında yaygın kullanılan veri toplama aracı olarak bilinmektedir. Berg (2001) yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğiyle ilgili olarak araştırmacının önceden belirlenmiş soruları sormasına olanak tanınmasını, katılımcıların yanıtlarına dayalı takip soruları oluşturulmasını avantaj olarak değerlendirmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun esneklik özelliği, görüşme sırasında soru eklenebilir ya da çıkarılabilir olmasıyla açıklanabilir. Araştırmacı, görüşme formu hazırlarken literatürü geniş bir şekilde taramış ve sanat eğitimini okul öncesi dönem için ele alan tez ve makaleleri incelemiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken araştırmanın alt amaçları dikkate alınmış ve bu doğrultuda bir gruplandırma yapılmıştır. Araştırmanın altı amacı genel başlık olarak belirlenmiş ve bu başlığa dair detaylı bilgi almaya yönelik alt sorular oluşturulmuştur.

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları iki akademisyene ulaştırılarak uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşünün ardından yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilerek pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamaya katılan üç okul öncesi öğretmeni gerçek uygulamada araştırma kapsamının dışında tutulmuş, çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Pilot uygulama ile elde edilen veriler ön analize tabi tutularak soruların anlaşılır olup olmadığı, birbiriyle aynı cevapların verilip verilmediği incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda iki soru araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

A- SANAT EĞİTİMİNİN OKUL	1. Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerini nasıl geliştirdiğini düşünüyorsunuz?

ÖNCESİ DÖNEMDE ÖNEMİ	2. Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların algılama yeteneklerini nasıl şekillendirebileceğini düşünüyorsunuz?
	3. Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin problem çözme yeteneklerini nasıl etkileyebilir?
	4. Sanat eğitiminin çocukların özsaygı ve özsaygıyı ifade etme becerileri üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?
B- SANAT EĞİTİMİ İÇİN ÇOCUKLARIN VE ORTAMIN HAZIRLANMASI	1. Sanat aktiviteleri için çocukların motivasyonu nasıl sağlanabilir?
	2. Sanat aktivitelerinde çocukların kendilerini ifade etmelerine nasıl fırsat verilebilir?
	3. Sanat ortamının çocukların yaratıcılığını desteklemesi için neler yapılabilir? Örnek verebilir misiniz?
	4. Sanat aktivitelerinde materyal çeşitliliğinin çocuğa nasıl bir katkısı olur?
	5. Sanat aktivitelerinde farklı teknikleri keşfetmeleri ve denemeleri için nasıl bir ortam hazırlanabilir?
C- SANAT EĞİTİMİNİ ÖĞRETME SÜRECİNDEKİ YÖNTEM VE STRATEJİLER	1. Okul öncesi sanat aktivitelerinde hangi öğretim yöntemlerinin kullanılmasını önerirsiniz?
	2. Sanat aktivitelerinde teknolojinin kullanımı konusundaki yaklaşımınız nedir?
	3. Öğrencilerle ilgili bireysel farklılıklara uygun ders planlarını nasıl hazırlıyorsunuz?
	4. Sanat aktivitelerinde öğrencilere eser oluşturma sürecinde nasıl rehberlik ediyorsunuz?
	5. Öğrencilerin kendi eserlerini inceleme ve eleştirme sürecini nasıl yönetiyorsunuz?
D- SANAT EĞİTİMİNDE ÖĞRENCİLERİN KAZANIMLARI	1. Öğrencilerin yapmış oldukları eserlerde kendilerini ifade etmeleri ve eserle bağ kurmaları hakkındaki deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
	2. Sanat aktivitelerindeki başarının diğer alanlara etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?
	3. Estetiksel algının gelişimine sanat aktivitelerinin etkisine yönelik görüşleriniz nelerdir?
	4. Sanat aktivitelerinin çalışma disiplini kazandırmasına konusuna nasıl yaklaşıyorsunuz?
	5. Sanat aktivitelerinde öğrencinin kendine güveninin artışı gözlemlenmiş mi deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
E- SANAT EĞİTİMİNDE VELİYE VE OKULA DÜŞEN GÖREVLER	1. Çocuğun evde sanatla ilgilenmesini desteklemek için neler yapılabilir?
	2. Sanatın çocuğun yaratıcılığı ve özgüveni üzerindeki olumlu etkilerini veli yönüyle nasıl artırabilirsiniz?
	3. Öğrencilerin sanatla ilgili potansiyellerini ve ilgi alanlarını belirlemek için velilerden gelen geri bildirimleri nasıl değerlendirebiliriz?
	4. Öğrencilerin sanatla ilgili daha fazla deneyim kazanması için okula düşen görevler nelerdir?
F- SANAT EĞİTİMİ KAZANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	1. Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerini değerlendirirken hangi kriterleri önemsiyorsunuz?
	2. Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerindeki detayları ve kompozisyonu nasıl gözlemliyorsunuz?
	3. Sanat eserlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine nasıl katkı sağladığını değerlendirirken hangi göstergelere dikkat ediyorsunuz?

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri yüz yüze mülakat yöntemiyle toplanmıştır. Görüşme öncesinde okul öncesi öğretmenlerinden randevu alınarak görüşmenin yapılacağı yer ve saat kararlaştırılmıştır. Etik kurallar doğrultusunda yapılan görüşmeler 50 dk sürmüştür. Her bir katılımcıyla ayrı ayrı görüşme yapılmış ve 50 dk olarak belirlenen sürenin aşılmamasına dikkat edilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler 50 dk'ya sığdırılmadığında farklı bir günde görüşme tamamlanmıştır. Görüşme öncesinde araştırmanın bilimsel amaçlarla yürütüldüğü belirtilerek gönüllü katılımın esas alındığı belirtilmiştir. Gizlilik esası doğrultusunda katılımcı isimlerine açık bir şekilde yer verilmeyeceği, katılımcı isimleri yerine “K1, K2, K3...” gibi kodların kullanılacağı ifade edilmiştir. Bu şekilde katılımcının kendini rahat hissetmesi sağlanarak objektif yanıtlar oluşturması sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Nitel araştırmalarda veri analizi yapılırken verilerin düzenlenmesi, temaların oluşturulması ve temalar arasında kıyaslamaların yapılmasına özen gösterilmektedir. Veri analizinde temaların oluşturulması (kategorilerin belirlenmesi), benzer terimleri ve temaları kolayca gruplandırmak için verilerin anlamlı bölümlere ayrılmasını içermektedir (Creswell 2013).

Araştırmanın verilerini analiz etmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yönteminde metne ilişkin bazı başlıklarla özetleme yapılarak bazı kavramların ortaya çıkarılması sağlanmaktadır. Bu şekilde objektif ve sistematik bir şekilde verilerin tanımlanması kolaylaşmaktadır. İçerik analizi yönteminde ortaya çıkarılan kavramlara yönelik anlam ve ilişkiler yorumlanarak birtakım çıkarımlara ulaşılmaktadır (Büyüköztürk vd. 2016). İçerik analizi ile oluşturulan kategori ve kodlar, kodları belirleyen katılımcılar bulgular bölümünde tablolar halinde sunulmuştur. Tabloda yer alan kod ve kategoriler tablo altında yorumlandıktan sonra katılımcı görüşlerinden bazıları doğrudan aktarım yöntemiyle verilmiştir.

3.6. Geçerlik Güvenirlik

Geçerlilik ve güvenilirlik kavramları daha çok nicel araştırmalarla ilişkilendirilmiş, özellikle bu tür araştırmaların değerlendirilmesinde sıkça kullanılmıştır (Tatano Beck, 2009). Ancak günümüzde bu kavramlar nitel araştırmalarda da önemli bir yere sahiptir ve araştırmacılar nitel araştırmaların da geçerlilik ve güvenilirlik açısından değerlendirilebileceği

konusunda hemfikiridir (Anderson, 2010). Nitel araştırmalarda bu iki kavramın geleneksel anlamlarının ötesinde daha geniş bir perspektiften ele alındığı ve tanımlandığı görölmektedir. Özellikle nitel araştırmalar açısından geçerlilik ve güvenilirlik birbirleriyle yakından ilişkili olup genel anlamda güvenilirlik bağlamında ele alınmaktadır (Mischler, 1990; Stiles, 1993).

Nitel araştırmalarda geçerlilik, araştırma bulgularının ve yorumlarının doğruluğunu veya inanılrlığını ifade etmektedir (Maxwell, 2010). Bu bağlamda bir açıklamanın veya sonucun gerçekliğı yansıtması ya da güvenilir olması, geçerliliğı sağlamaktadır. Güvenilirlik ise araştırmada kullanılan yöntemlerin doğru ve özenli bir şekilde uygulanması ile araştırma sürecinin ve elde edilen sonuçların bütünlüğünü ifade etmektedir (Noble ve Smith, 2015). Başka bir deyişle güvenilirlik, nitel araştırmanın sistematik ve tutarlı bir biçimde yürütülmesiyle ilgilidir ve araştırmacının yöntemsel şeffaflığına bağılı olarak sonucun tekrarlanabilirliğine veya sağlamlığına vurgu yapar.

Mears (2017), mülakat araştırmalarında geçerliliğın, araştırmanın iddia ettiğı konuları incelemeye uygunluğı ve raporlama doğruluğıyla ilgili olduğunu belirtir. Nitel araştırmalarda geçerliliğı artırmak için üye kontrolü, katılımcı görüşlerinin doğrudan aktarımı, yarı istatistik sunumu, tarafsızlık ve adil işlem gibi adımlar önerilmektedir (Birt vd., 2016; Gray, 2018; Maxwell, 2010). Üye kontrolünde araştırmacılar, görüşme sırasında katılımcıların yorumlarını tekrar ederek veya farklı ifadelerle açıklama isteyerek katılımcılara yorumları doğrulama fırsatı sunmaktadır (Gray, 2018).

Bu araştırmada, ses kayıtları yazıya geçirilip katılımcılara sunularak üye kontrolü yapılmış ve doğrulama sağlanmıştır. Verilerin tekrarlanan yanıtlarla belli temalar altında analiz edilmesi uygun görölmüş; bu amaçla yarı istatistik tabloları hazırlanmıştır. Tarafsızlık için veriler, araştırmacı dışında bir başka uzman tarafından da analiz edilmiş, güvenilirlik açısından bağımsız araştırmacının belirlediğı temalarla karşılaştırılmıştır. Miles ve Huberman'a göre (1994) güvenilirlik hesaplaması şu şekilde yapılmaktadır: $Güvenirlik = \frac{Görüş\ Birliğı}{(Görüş\ Birliğı + Görüş\ Ayrılığı)}$. Miles ve Huberman'a göre (1994) hesaplama sonucunun %70'in üzerinde olması gerekmektedir. Mevcut araştırmada görüş birliğı üzerinden yapılan güvenilirlik hesaplaması %90 çıkmış ve bu oran, çalışmanın yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olduğunu göstermiştir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan veriler analiz edilerek tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmanın bulguları alt amaçlara uygun olarak düzenlenmiştir.

4.1. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminin Önemiyle İlgili Bulgular

Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin önemini açıklamaya yönelik düzenlenen alt sorulara katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda kategoriler oluşturularak tabloya aktarılmıştır. Bu kategorilerin tekrar etme sayılarına ve katılımcı kodlarına da tabloda yer verilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen “Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerini nasıl geliştirdiğini düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerine etkisi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Olumlu	K1, K2, K4, K7, K9, K12, K14, K16	8
Hayal gücünü artırma	K3, K5, K6, K8, K15	5
Çok yönlü düşünme	K8, K12	2
Özgün düşünme	K9, K10, K13	3
Potansiyeli ortaya çıkarma	K11	1

Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerine etkisi üzerine katılımcıların görüşleri incelenmiş ve beş ana kategori oluşturulmuştur. “Olumlu” kategorisi, sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerine genel olarak olumlu etkide bulunduğunu belirten katılımcıların görüşlerini içerir. Toplamda 8 katılımcı bu görüşü ifade etmiştir. Bu katılımcılar, sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bu nedenle bu kategori, katılımcıların genel olumlu tutumlarını yansıtmaktadır.

“Hayal Gücünü Artırma” kategorisi beş katılımcı tarafından tekrar etmiştir. Bu kategori, çocukların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmede hayal gücünün önemli bir rol oynadığını

ifade eden görüşleri kapsamaktadır. Katılımcılar, sanatın çocuklara özgün fikirler üretme ve yaratıcı çözümler bulma konusunda bir zemin hazırladığını belirtmişlerdir.

“Çok Yönlü Düşünme” kategorisinde iki katılımcı, sanat aktivitelerinin çocukların çok yönlü düşünme becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu kategori, sanatın çocukların olaylara ve durumlara farklı perspektiflerden bakmalarını sağlayarak onların yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirdiğine işaret eden görüşleri içermektedir.

“Özgün Düşünme” kategorisinde üç katılımcı, sanat aktivitelerinin çocukların özgün düşünme becerilerini teşvik ettiğini ifade etmiştir. Bu kategori, çocukların kendi özgün fikirlerini ve düşüncelerini geliştirme kapasitelerini artırdığını vurgulayan görüşleri kapsamaktadır.

“Potansiyeli Ortaya Çıkarma” kategorisinde bir katılımcı sanat aktivitelerinin çocukların potansiyellerini ortaya çıkardığını belirtmiştir. Bu kategori, sanatın çocukların gizli kalmış yeteneklerini ve yaratıcı potansiyellerini keşfetmelerine yardımcı olduğunu ifade eden görüşleri içerir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerine olan etkisinin katılımcılar tarafından çeşitli açılardan ele alındığını göstermektedir. Görüşlerin çoğunluğu, sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcılığını olumlu yönde etkilediği konusunda birleşmektedir. Ancak bazı katılımcılar, bu etkinin özellikle hayal gücünü artırma, çok yönlü düşünme, özgün düşünme ve potansiyeli ortaya çıkarma gibi spesifik alanlarda kendini gösterdiğini belirtmiştir.

Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerini nasıl geliştirdiğine dair görüşlerden bazıları şu şekildedir:

K3: Boyama, çizim, şekillendirme gibi aktiviteler, çocukların hayal güçlerini serbest bırakmalarına olanak tanır.

K8: Sanat, bir çocuğun hayal gücünün sınırlarını genişletir. Resim yapma, hamur oynama gibi sanatsal aktiviteler çocukların yaratıcılığına katkı sağlar. Bu gibi aktiviteler çocuğun çok yönlü düşünmesine yardımcı olur.

K11: Gerekli materyaller, doğru yönergeler ve özgür bir çalışma ortamıyla çocukların potansiyellerini en iyi şekilde açığa çıkarmaları için sanat aktiviteleri olmazsa olmaz.

K16: Olumlu yönde geliştirdiğini düşünüyorum fakat etkinliklerin tarzına bağlı tabii ki bu gelişim. Etkinliklerin tümünün öğretmen tarafından hazırlandığı ve küçük bir kısmının öğrenciye bırakıldığı sanat etkinliklerinin çocuğun gelişiminde etkisinin bulunmadığını düşünüyorum.

Katılımcılara yöneltilen “Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların algılama yeteneklerini nasıl şekillendirebileceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların algılama yeteneklerine etkisi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Dikkati geliştirir	K1, K12, K14	3
Akademik başarıyı artırır	K2	1
Görsel algılamayı artırır	K3	1
Algılama yeteneklerini olumlu etkiler	K4, K9, K10, K15, K16	5
Pratik becerileri geliştirir	K5, K6, K8, K13	4
Potansiyelini keşfeder	K7, K11	2

Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların algılama yeteneklerine etkisi incelenmiş ve katılımcı görüşleri doğrultusunda 6 kategori belirlenmiştir. “Dikkati Geliştirir” kategorisi, sanat aktivitelerinin çocukların dikkatini geliştirdiğini düşünen katılımcıların görüşlerini içermektedir. Toplamda üç katılımcı sanat aktivitelerinin çocukların dikkatini yoğunlaştırma ve dikkat sürelerini uzatma konusunda olumlu etkiler yarattığını belirtmiştir. Bu görüşler, sanatın çocukların odaklanma becerilerini geliştirdiğini savunmaktadır.

“Akademik Başarıyı Artırır” kategorisi, yalnızca bir katılımcı tarafından belirtilen görüşü içermektedir. K2, sanat aktivitelerinin çocukların genel akademik başarılarını artırdığını belirtmiştir. Bu görüş, sanatın çocukların genel öğrenme süreçlerine katkı sağlayarak akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğini ifade eder.

“Görsel Algılamayı Artırır” kategorisinde bir katılımcı sanat aktivitelerinin özellikle görsel algılama yeteneğini artırdığını belirtmiştir. Bu kategori, sanatın çocukların görsel materyalleri anlama, yorumlama ve ayırt etme becerilerini geliştirdiğini savunan görüşü ortaya koymaktadır.

“Algılama Yeteneklerini Olumlu Etkiler” kategorisinde beş katılımcı, sanat aktivitelerinin çocukların genel algılama yeteneklerine olumlu etkilerde bulunduğunu ifade

etmiştir. Bu kategori, sanatın çocukların çevrelerini ve dünyayı anlama, olayları ve bilgileri işleme yeteneklerini geliştirdiğini belirten genel olumlu görüşleri içermektedir.

“Pratik Becerileri Geliştirir” kategorisinde dört katılımcı, sanat aktivitelerinin çocukların pratik becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu kategori, çocukların el becerilerini, motor kabiliyetlerini ve uygulamalı yeteneklerini geliştirdiğini savunan görüşleri kapsamaktadır.

“Potansiyelini Keşfeder” kategorisinde iki katılımcı sanat aktivitelerinin çocukların potansiyellerini keşfetmelerine yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Bu kategori, sanatın çocukların gizli yeteneklerini ortaya çıkarmalarına ve kendi kapasitelerini daha iyi anlamalarına olanak tanıdığını belirten görüşleri içerir.

Genel anlamda değerlendirildiğinde sanat aktivitelerinin çocukların algılama yeteneklerine olan etkileri hakkında katılımcıların farklı açılardan olumlu görüşler sunduğu görülmektedir. Görüşlerin dağılımı, sanatın çocukların dikkatini geliştirmekten, görsel algılamayı artırmaya, akademik başarıya katkı sağlamaktan pratik becerileri geliştirmeye kadar geniş bir yelpazede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca sanatın çocukların potansiyelini keşfetmelerine yardımcı olabileceği de katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların algılama yeteneklerini nasıl şekillendirebileceğine dair görüşlerden bazıları:

K9: Sanat aktiviteleri, çocukların algılama yeteneklerini tüm bu yollarla geliştirmelerine olanak tanır. Görsel, dokunsal, işitsel, uzamsal, zaman ve duyuşsal algılarını güçlendirmelerinin yanı sıra bu aktiviteler çocukların yaratıcı düşünme, problem çözme ve duygusal gelişim becerilerini de destekler. Bu nedenle okul öncesi dönemde sanatın çocukların bilişsel ve duygusal gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur.

K11: Gösterip yaptırma ya da yönergeler eşliğinde yapılan aktivitelerde çocukların söylenenleri algılayarak hatta üzerine kendi eklemelerini de yaparak bir ürün ortaya çıkarabilmeleri çoğu zaman bizleri şaşırtır. Çocuklara zengin uyaran ve içerikli ortamlar sunulduğunda bu algı kapasiteleri daha da gelişecektir.

K12: Bakmak ve görmek arasındaki farkı yakaladıklarını düşünüyorum.

K16: Algısı açık çocuklar daha farklı bir gözle görüp, farklı sanat ürünleri ortaya koyabilir. İkisi de birbirini etkileyen kavramlar bence. Birinin artması diğerini de olumlu yönde arttıracaktır.

Katılımcılara yöneltilen “Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin problem çözme yeteneklerini nasıl etkileyebilir?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin problem çözme yeteneklerine etkisi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Alternatif çözüm üretir	K1, K2, K3, K5, K6, K8, K12, K15, K16	9
Özgün tasarım yapar	K4, K13	2
Olumlu yönde etkiler	K7, K10, K14	3
Analitik becerileri gelişir	K9, K14	2
Problem çözme aşamalarını takip eder	K11	1

Tablo incelendiğinde katılımcı cevapları bağlamında beş kategori olduğu görülmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Alternatif Çözüm Üretir”, kategorisi dokuz katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, sanat aktivitelerinin çocukların problem çözme süreçlerinde farklı ve yenilikçi çözümler üretebilme yeteneklerini geliştirdiğini savunan görüşleri içerir. Bu katılımcılar, sanatın çocuklara karşılaştıkları sorunlara tek bir çözüm yolu yerine birden fazla alternatif çözüm yolu bulma becerisi kazandırdığını belirtmişlerdir.

“Özgün Tasarım Yapar” kategorisinde iki katılımcı sanat aktivitelerinin çocukların özgün tasarımlar yapma yeteneklerini geliştirdiğini ifade etmiştir. Bu kategori, problem çözme sürecinde çocukların yaratıcı düşünme becerilerini kullanarak kendi özgün ve benzersiz çözümlerini oluşturabilme yeteneklerini vurgulamaktadır.

“Olumlu Yönde Etkiler” kategorisinde üç katılımcı sanat aktivitelerinin genel olarak çocukların problem çözme yeteneklerini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Bu kategori, sanatın çocukların problem çözme becerilerini geliştirmede genel bir katkı sağladığını ifade eden görüşleri içerir.

“Analitik Becerileri Gelişir” kategorisinde iki katılımcı sanat aktivitelerinin çocukların analitik düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini savunmuştur. Bu kategori,

çocukların problemleri daha sistematik ve mantıklı bir şekilde ele alabilme yeteneklerini geliştirdiğini ifade eden görüşleri kapsar.

“Problem Çözme Aşamalarını Takip Eder” bir katılımcı tarafından belirtilen bu kategori, sanat aktivitelerinin çocuklara problem çözme aşamalarını sistematik bir şekilde takip edebilme yeteneği kazandırdığını vurgular. Bu görüş, sanatın çocukların bir problemi çözme sürecinde adım adım ilerleyerek çözüm bulmalarına yardımcı olduğunu ifade eder.

Genel olarak değerlendirildiğinde katılımcı görüşleri, okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların problem çözme becerileri üzerinde çeşitli olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğu, sanatın çocukların alternatif çözüm üretme kapasitelerini artırdığını vurgularken, diğer katılımcılar sanatın özgün tasarım yapma, analitik düşünme geliştirme ve problem çözme süreçlerini takip etme gibi farklı yönlerden de olumlu katkılar sağladığını belirtmişlerdir. Bu çeşitlilik, sanat aktivitelerinin problem çözme becerileri üzerinde çok yönlü ve zenginleştirici etkiler yarattığını ortaya koymaktadır.

Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin problem çözme yeteneklerine etkisiyle ilgili görüşlerden bazıları:

K2: Çocuklar farklı materyaller kullanarak alternatif çözüm yolları bulurlar.

K3: Pratik düşünme ve karşılaşılan sorunlarda deneyerek çözümler bulmalarını sağlar.

K11: Örneğin birbiriyle çok bağlantısı olmayan bir kaç malzeme verilip önce incelemeleri ve daha sonra bir ürün çıkarmaları istendiğinde adım adım önlerine konulan problemi çözebilirler.

K14: Farklı ürünler tasarımları problemlere çok yönlü bakabilmeyi sağlar.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat eğitiminin çocukların özsayı ve özsayıyı ifade etme becerileri üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Sanat eğitiminin çocukların özsayı ve özsayıyı ifade etme becerileri üzerindeki etkileri

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Olumlu yönde etkiler	K1, K16	2
Farkındalık edinir	K2, K10, K12	3

Kendine güveni artırır	K3, K4, K5, K6, K8, K10, K11, K14, K15	9
Pozitif bakış açısı oluşur	K5	1
Empati becerisi gelişir	K7	1
Kendini ifade etme becerisi gelişir	K8, K9, K13	3
Başarma duygusunu destekler	K10, K11, K15	3

Tablo incelendiğinde katılımcı görüşleri bağlamında yedi kategori oluştuğu görülmektedir. “Olumlu Yönde Etkiler” kategorisinde iki katılımcı sanat eğitiminin çocukların özsaygısını genel anlamda olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Bu kategori, sanatın çocukların kendilerine olan saygısını ve kendilerini değerli hissetme duygusunu geliştirdiğini ifade eden görüşleri içermektedir.

“Farkındalık Edinir” kategorisinde üç katılımcı sanat eğitiminin çocuklara kendileri ve çevreleri hakkında farkındalık kazandırdığını vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların kendilerini tanıma, duygularını anlama ve sosyal farkındalık geliştirme yeteneklerinin sanat eğitimi aracılığıyla güçlendiğini savunan görüşleri kapsar.

“Kendine Güveni Artırır” kategorisinde dokuz katılımcı sanat eğitiminin çocukların kendine güvenini artırdığını belirtmiştir. Bu kategori, sanat aktivitelerinin çocukların yeteneklerine olan inançlarını güçlendirdiğini ve kendilerini ifade etme konusunda daha cesur hale getirdiğini vurgulayan görüşleri içerir. Bu, tablodaki en yüksek görüş sayısına sahip kategoridir, bu da sanat eğitiminin çocukların öz saygısına olan katkısının katılımcılar tarafından en çok vurgulanan etki olduğunu gösterir.

“Pozitif Bakış Açısı Oluşur” kategorisinde bir katılımcı sanat eğitiminin çocukların hayata karşı daha pozitif bir bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Bu kategori, sanatın çocuklarda olumlu düşünce yapısı oluşturma ve sorunlara karşı daha iyimser bir yaklaşım geliştirme yeteneği üzerinde durur.

“Empati Becerisi Gelişir” kategorisinde bir katılımcı sanat eğitiminin çocukların empati becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu kategori, sanatın çocukların başkalarının duygularını anlama, onlarla empati kurma ve sosyal ilişkilerinde daha duyarlı olma yeteneklerini geliştirdiğini savunan görüşü içerir.

“Kendini İfade Etme Becerisi Gelişir” kategorisinde üç katılımcı sanat eğitiminin çocukların kendilerini ifade etme becerilerini geliştirdiğini vurgulamıştır. Bu kategori, sanatın

çocukların düşüncelerini, duygularını ve görüşlerini daha açık ve net bir şekilde ifade etme yeteneklerini güçlendirdiğini ifade eder.

“Başarma Duygusunu Destekler” kategorisinde üç katılımcı sanat eğitiminin çocuklarda başarma duygusunu desteklediğini belirtmiştir. Bu kategori, sanat aktivitelerinin çocuklara bir görevi başarıyla tamamlama hissi verdiğini ve bu sayede kendilerine olan güvenlerini ve motivasyonlarını artırdığını ifade eden görüşleri kapsar.

Genel olarak kategoriler incelendiğinde sanat eğitiminin çocukların özsaygılarını ve bu özsaygıyı ifade etme becerilerini çeşitli yönlerden geliştirdiğini göstermektedir. Katılımcılar, özellikle sanatın çocukların kendine güvenini artırmada önemli bir rol oynadığını vurgulamışlardır. Ayrıca sanatın çocuklara farkındalık kazandırma, empati geliştirme, kendini ifade etme ve başarma duygusunu destekleme gibi çeşitli beceriler kazandırdığı da belirtilmiştir. Bu bulgular, sanat eğitiminin çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerine katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Sanat eğitiminin çocukların özsaygı ve özsaygıyı ifade etme becerileri üzerindeki etkileriyle ilgili görüşlerden bazıları:

K5: Ürün ortaya çıkarması kendisi ile ilgili algısında pozitif bakış geliştirmesi ve bunu çevresine yansıtması gibi olumlu sonuçlar doğurabilir.

K9: Okul öncesi dönemde sanat eğitimi, çocukların özsaygılarını güçlendirmenin yanı sıra özgün ifade becerilerini geliştirmelerine de yardımcı olur. Sanat eserleri aracılığıyla kendilerini keşfetme ve ifade etme süreci, çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerine olumlu katkılarda bulunur.

K11: Özellikle kendine güveni olmayan çocuklarda, bir şeyi başarabildiğini görmeye gelişen özgüven ve beraberinde gelişen özsaygı çok kıymetli. Ben artık bunu başarabiliyorum, denemekten, yanlış yapmaktan korkmuyorum mesajını içselleştirerek gelişimine katkı sağlıyor.

K13: Kendilerini ifade etme becerilerini geliştireceği için özsaygısında da olumlu gelişimler gözükür.

4.2. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Uygulamaları için Çocukların ve Ortamın Hazırlanmasına Dair Bulgular

Okul öncesi dönemde sanat eğitimi uygulamaları için çocukların ve ortamın hazırlanmasını açıklamaya yönelik düzenlenen alt sorulara katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda kategoriler oluşturularak tabloya aktarılmıştır. Bu kategorilerin tekrar etme sayılarına ve katılımcı kodlarına da tabloda yer verilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktiviteleri için çocukların motivasyonu nasıl sağlanabilir?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Sanat aktiviteleri için çocukların motivasyonunu sağlamaya yönelik çabalar

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Materyalleri tanıtmak	K1, K5, K6, K7, K12, K16	6
Sözel ödüller	K1, K2, K7, K8	4
İş birliği yapmak	K3, K15	2
Etkinlik öncesi hikaye anlatma	K3, K11	2
Özgürlük alanı oluşturmak	K2, K4, K15	3
Etkinlik öncesi resimlerle dikkat çekme	K7	1
Çocuğa uygun olmasına dikkat etme	K9, K14	2
Dikkat çekici ortam hazırlama	K10	1

Tablo incelendiğinde katılımcı görüşleri bağlamında sekiz kategori olduğu görülmektedir. “Materyalleri Tanıtmak” kategorisinde altı katılımcı çocukların sanat aktivitelerine olan ilgisini ve motivasyonunu artırmak amacıyla materyallerin tanıtılmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Bu kategori, çocukların kullanacakları sanat malzemelerini tanıyarak onlara karşı merak uyandırmanın, çocukların etkinliklere katılımını teşvik edeceği fikrini içermektedir. Çocuklara malzemeleri keşfetme fırsatı sunmak, onların sanata karşı daha istekli olmalarını sağlamaktadır.

“Sözel Ödüller” kategorisinde dört katılımcı çocukların motivasyonunu artırmak için sözel ödüllerin etkili olduğunu vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların sanat aktiviteleri sırasında gösterdikleri çaba ve yaratıcılıklarını sözel olarak takdir etmenin, onları daha fazla katılmaya ve kendilerini ifade etmeye teşvik edeceği görüşünü içerir. Sözel ödüller, çocukların özgüvenini artırarak daha fazla motive olmalarına yardımcı olabilir.

“İş Birliği Yapmak” kategorisinde iki katılımcı sanat aktivitelerinde çocuklar arasında iş birliği yapmanın motivasyonu artırıcı bir etken olduğunu belirtmiştir. Bu kategori, çocukların birlikte çalışarak ve birbirlerinden öğrenerek daha fazla motive olduklarını ve bu süreçte sosyal becerilerini de geliştirdiklerini savunan görüşleri kapsar.

“Etkinlik Öncesi Hikaye Anlatma” kategorisinde iki katılımcı etkinlik öncesinde hikaye anlatmanın çocukların sanat aktivitelerine olan ilgisini artırmada etkili bir yöntem olduğunu ifade etmiştir. Bu kategori, hikayelerin çocukların hayal gücünü harekete geçirerek onları sanat etkinliğine hazırladığı ve merak uyandırdığı fikrini içerir. Hikaye anlatımı, etkinliklere duygusal bir bağ kurmayı da sağlar.

“Özgürlük Alanı Oluşturmak” kategorisinde üç katılımcı çocuklara sanat etkinliklerinde özgürlük alanı tanımanın onların motivasyonunu artırdığını belirtmiştir. Bu kategori, çocukların kendi yaratıcı fikirlerini özgürce ifade edebilecekleri bir ortam sunmanın, onların etkinliklere olan ilgisini ve katılım isteğini artıracığı görüşünü içerir. Özgürlük alanı, çocukların kendilerini ifade etme becerilerini de desteklemektedir.

“Etkinlik Öncesi Resimlerle Dikkat Çekme” kategorisinde bir katılımcı sanat etkinliklerinden önce resimlerle dikkat çekmenin çocukların motivasyonunu artırabileceğini belirtmiştir. Bu kategori, görsel uyaranların çocukların ilgisini çekmek ve onları etkinliğe hazırlamak için kullanılabileceğini ifade eder.

“Çocuğa Uygun Olmasına Dikkat Etme” kategorisinde iki katılımcı sanat aktivitelerinin çocuğun yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmasının motivasyonu artırmada önemli bir etken olduğunu vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların yeteneklerine ve ilgi alanlarına hitap eden etkinliklerin seçilmesinin, onların katılım isteğini ve sanatla ilgilerini artıracığı görüşünü içerir.

“Dikkat Çekici Ortam Hazırlama” kategorisinde bir katılımcı sanat aktiviteleri için dikkat çekici bir ortam hazırlamanın çocukların motivasyonunu artırabileceğini belirtmiştir. Bu kategori, etkinlik ortamının çocuklar için ilgi çekici ve motive edici olacak şekilde düzenlenmesinin, onların sanata olan ilgilerini ve etkinliklere katılımını teşvik edeceğini savunan görüşü kapsar.

Bu bulgular genel olarak çocukların sanat aktivitelerine olan motivasyonunu artırmak için çeşitli stratejilerin kullanılabileceğini göstermektedir. Materyalleri tanıtmak ve sözel ödüller gibi doğrudan teşvik edici yaklaşımlar, çocukların ilgisini çekme ve katılımı sağlama

açısından etkili bulunmuştur. Ayrıca etkinlik öncesi hikaye anlatma ve dikkat çekici ortam hazırlama gibi yaratıcı yöntemler, çocukların merakını uyandırarak motivasyonu artırma amacı taşır. Çocuklara özgürlük alanı sunmak ve etkinlikleri onların seviyesine uygun hale getirmek de çocukların kendilerini rahat ve güvenli hissetmelerini sağlayarak motivasyonlarını artırabilir.

Sanat aktiviteleri için çocukların motivasyonunu sağlamaya yönelik çabalarla ilgili görüşlerden bazıları:

K2: Farklı materyalleri özgürce kullanmalarını sağlayarak.

K7: Yeni bir şeyler üretmek çocuklar için zaten motivasyon sebebidir. Durumu anlatıp malzemeleri nasıl kullanacağını tarif edildikten sonra çıkan ürünleri takdir etmek en iyi motivasyon

K11: Konuyla ilgili ilgilerini çeken kısa bir hikaye anlatılabilir.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktivitelerinde çocukların kendilerini ifade etmelerine nasıl fırsat verilebilir?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Sanat aktivitelerinde çocukların kendilerini ifade etmelerine yönelik çabalar

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Sunum yaptırma	K1	1
Yapılandırılmamış etkinlik	K2, K10	2
Serbest çalışmasına izin vermek	K3, K12, K15	3
Özgün tasarım	K4, K5, K6, K7, K8, K9, K13	7
Ürünle ilgili soru sormak	K7, K8	2
Etkinlik materyallerinden farklı birkaç malzeme vermek	K11, K14, K16	3

Tablo incelendiğinde katılımcı görüşleri bağlamında altı kategori oluştuğu görülmektedir. “Sunum Yaptırma” kategorisinde bir katılımcı çocukların sanat etkinlikleri sonrasında yaptıkları çalışmalarını sunmalarını sağlamanın, kendilerini ifade etmeleri açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Bu kategori, çocuklara sanat etkinliklerinden sonra ürünlerini sunma fırsatı vererek, kendilerini ifade etmelerini ve yaratıcılıklarını sergilemelerini teşvik eden bir yaklaşımı ifade eder. Sunum yaptırma, çocukların iletişim becerilerini geliştirme ve özgüven kazanmalarına da katkı sağlar.

“Yapılandırılmamış Etkinlik” kategorisinde iki katılımcı, yapılandırılmamış sanat etkinliklerinin çocukların kendilerini ifade etmeleri için uygun bir ortam sağladığını belirtmiştir. Bu kategori, önceden belirlenmiş kurallar veya sonuçlar olmadan, çocukların kendi yollarını ve ifadelerini keşfetmelerine olanak tanıyan serbest etkinlikleri kapsar. Yapılandırılmamış etkinlikler, çocukların yaratıcılıklarını sınırlamalar olmaksızın ortaya koymalarına olanak tanımaktadır.

“Serbest Çalışmasına İzin Vermek” kategorisinde üç katılımcı çocukların sanat etkinliklerinde serbest çalışmasına izin vermenin, onların kendilerini ifade etme becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu kategori, çocukların kendi hızlarında, kendi ilgi alanlarına göre ve özgürce çalışabilmelerine olanak tanıyan bir yaklaşımdır. Serbest çalışma, çocukların kendilerini rahat hissetmelerine ve bireysel yaratıcılıklarını ortaya koymalarına yardımcı olur.

“Özgün Tasarım” kategorisinde yedi katılımcı çocukların sanat etkinliklerinde özgün tasarımlar yapmalarının, kendilerini ifade etmeleri açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların kendi fikirlerine dayanarak özgün ve bireysel sanat eserleri yaratmalarını teşvik eden bir yaklaşımı ifade eder. Özgün tasarım, çocukların benzersiz düşünme becerilerini geliştirmelerine ve kendilerini sanatsal yollarla ifade etmelerine olanak tanır. Bu, tablodaki en yüksek görüş sayısına sahip kategoridir, bu da özgün tasarımın çocukların kendini ifade etme sürecinde en çok vurgulanan yöntem olduğunu gösterir.

“Ürünle İlgili Soru Sormak” kategorisinde iki katılımcı çocukların yaptıkları sanat eserleri hakkında onlara soru sormanın, kendilerini ifade etmelerini teşvik ettiğini belirtmiştir. Bu kategori, çocukların düşüncelerini, duygularını ve sanat eserleriyle neyi ifade etmek istediklerini anlamaya yönelik sorular sorarak, onların kendilerini daha derinlemesine ifade etmelerini sağlayan bir yaklaşımdır. Soru sormak, çocukların sanatsal süreçleri ve sonuçları hakkında düşünmelerine ve bu düşüncelerini ifade etmelerine yardımcı olan bir yöntem olarak ifade edilebilir.

“Etkinlik Materyallerinden Farklı Birkaç Malzeme Vermek” kategorisinde üç katılımcı çocuklara sanat etkinliklerinde kullanılan malzemelerin yanı sıra farklı birkaç malzeme sunmanın, onların kendilerini ifade etme yollarını zenginleştirdiğini belirtmiştir. Bu kategori, çocukların malzeme çeşitliliği ile yaratıcılıklarını keşfetmelerini ve farklı yollarla kendilerini ifade etmelerini destekleyen bir yaklaşımdır. Farklı malzemeler sunmak, çocukların sanatsal

deneyimlerini genişleterek, kendilerini ifade etme kapasitelerini artıran bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Bu bulgular genel olarak, sanat aktivitelerinde çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlamak için çeşitli yöntemlerin kullanılabileceğini göstermektedir. Katılımcılar, özellikle çocukların özgün tasarımlar yapmalarını teşvik etmenin, kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmede en etkili yollardan biri olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca serbest çalışma ve yapılandırılmamış etkinlikler gibi özgürlük alanı tanıyan yaklaşımlar da çocukların kendilerini ifade etmeleri açısından önemli bulunmuştur. Sunum yaptırma, soru sorma ve farklı malzeme sunma gibi yöntemler ise çocukların sanatsal ifade süreçlerini destekleyen diğer etkili stratejiler olarak öne çıkmaktadır.

Sanat aktivitelerinde çocukların kendilerini ifade etmelerine yönelik çabalarla ilgili görüşlerden bazıları:

K2: Yapılandırılmamış etkinlikler vererek duygularını ifade etmesi sağlanır.

K14: Kalıpsal etkinlikler yerine, çocuğun çizimleri, renklendirmeleri veya farklı materyaller ekleyerek kendi zihnindeki ürünü ortaya koymasını sağlanabilir.

K15: Serbest sanat etkinlikleri yapmalarına fırsat vererek

Katılımcılara yöneltilen “Sanat ortamının çocukların yaratıcılığını desteklemesi için neler yapılabilir? Örnek verebilir misiniz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.7. Sanat ortamının çocukların yaratıcılığını desteklemesine yönelik çabalar

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Aile katılımını sağlama	K1	1
Sunum yaptırma	K1	1
Farklı materyaller kullandırma	K2, K3, K4, K6, K12	5
Uygun ortam hazırlama	K3, K15	2
Etkinlikle ilgili sınırlandırmamak	K5, K9, K11, K13	4
Doğal malzeme kullandırmak	K7, K16	2
Özgün ürün oluşturmaya teşvik etmek	K8, K10, K14	3

Tablo incelendiğinde katılımcı görüşleri bağlamında yedi kategori oluştuğu görülmektedir. Her bir kategori, çocukların yaratıcılığını artırmak için sanat ortamında

uygulanan farklı stratejileri temsil etmektedir. “Aile Katılımını Sağlama” kategorisinde bir katılımcı çocukların sanat ortamında yaratıcılıklarını desteklemek için ailelerin katılımını sağlamanın önemli olduğunu belirtmiştir. Bu kategori, çocukların yaratıcı süreçlerine ailelerinin dahil edilmesiyle onlara daha fazla destek ve motivasyon sağlanabileceğini ifade eder. Aile katılımı, çocukların sanat aktivitelerine olan ilgisini artırabilir ve yaratıcılıklarını geliştirmede önemli bir rol oynayabilir. “Sunum Yaptırma” kategorisinde aynı katılımcı (K1), çocukların yaratıcılığını desteklemek amacıyla sanat çalışmalarını sunmalarına fırsat verilmesini de vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların yaptıkları sanat eserlerini sunarak kendilerini ifade etmelerini ve yaratıcılıklarını sergilemelerini teşvik eden bir yöntemi temsil eder. Sunum yapma, çocukların özgüvenlerini artırarak yaratıcı düşüncelerini de destekleyebilir.

“Farklı Materyaller Kullandırma” kategorisinde beş katılımcı çocukların sanat ortamında farklı materyaller kullanmalarının yaratıcılıklarını geliştirdiğini belirtmiştir. Bu kategori, çocuklara çeşitli sanat malzemeleri sunarak onların farklı malzemeleri keşfetmelerine ve yaratıcı süreçlerinde bu malzemeleri nasıl kullanacaklarını denemelerine olanak tanımayı içermektedir. Farklı materyallerin kullanımını, çocukların problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirebilir.

“Uygun Ortam Hazırlama” kategorisinde iki katılımcı çocukların yaratıcılıklarını desteklemek için uygun bir sanat ortamı hazırlamanın önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların yaratıcı fikirlerini özgürce ifade edebilecekleri, rahat ve teşvik edici bir ortam oluşturmayı ifade eder. Uygun ortam, çocukların sanata daha fazla ilgi göstermelerine ve yaratıcılıklarını en üst düzeyde kullanmalarına olanak tanıyabilir.

“Etkinlikle İlgili Sınırlandırmamak” kategorisinde dört katılımcı sanat etkinliklerinde çocukları sınırlamamanın, onların yaratıcılığını artırdığını belirtmiştir. Bu kategori, çocukların sanat etkinliklerinde belirli kurallar veya kısıtlamalar olmadan özgürce çalışabilmelerine olanak tanımayı içerir. Sınırlamaların olmaması, çocukların hayal güçlerini daha serbest bir şekilde kullanmalarına ve yaratıcı fikirlerini daha kolay bir şekilde ortaya koymalarına yardımcı olur.

“Doğal Malzeme Kullandırmak” kategorisinde iki katılımcı çocukların sanat etkinliklerinde doğal malzemeler kullanmalarının yaratıcılıklarını desteklediğini belirtmiştir. Bu kategori, çocukların doğadan topladıkları veya doğal kaynaklardan elde edilen malzemeleri kullanarak sanatsal çalışmalar yapmalarını teşvik etmeyi içermektedir. Doğal malzemelerle

çalışmak, çocukların çevrelerini farklı bir perspektiften görmelerini ve yaratıcılıklarını doğayla etkileşim içinde geliştirmelerini sağlayabilir.

“Özgün Ürün Oluşturmaya Teşvik Etmek” kategorisinde üç katılımcı çocukların özgün sanat eserleri oluşturmaya teşvik edilmesinin, yaratıcılıklarını geliştirdiğini vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların kendi fikirlerine dayanarak benzersiz ve orijinal sanat eserleri yaratmalarını destekleyen bir yaklaşımı ifade eder. Özgün ürünler oluşturmak, çocukların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine ve kendilerini sanatsal yollarla ifade etmelerine olanak tanır.

Bu bulgular, çocukların yaratıcılığını desteklemek için sanat ortamında çeşitli yöntemlerin kullanılabilirliğini göstermektedir. Farklı materyaller sunmak ve etkinliklerde sınırlamalar getirmemek gibi özgürlük ve çeşitlilik sunan yaklaşımlar, çocukların yaratıcı süreçlerinde kendilerini daha rahat ifade etmelerini sağlar. Ayrıca uygun bir sanat ortamı oluşturmak ve çocukları özgün ürünler yapmaya teşvik etmek de onların sanatsal ve yaratıcı kapasitelerini en üst düzeye çıkarmaya yardımcı olur. Aile katılımı ve doğal malzeme kullanımı gibi yöntemler ise çocukların yaratıcı süreçlerinde dış faktörlerin olumlu etkilerini kullanmayı amaçlar.

Sanat ortamının çocukların yaratıcılığını desteklemesine yönelik çabalarla ilgili görüşlerden bazıları:

K3: Çocukları farklı durum ve materyaller ile tanıştırılması sağlanabilir. Doğal Malzemeler eklenebilir. Sanat etkinliklerinin uygulanacağı mekân çok önemlidir. Buralarının çocukların hareketlerinin kısıtlamadıkları, yerler kirlenecek, duvarlar boyanacak, gibi kaygılardan uzak, her çeşit materyalin ve bunları uygulayacakları masalar ile masaların dışında boş alanlarında bulunduğu iyi havalandırılabilen, yeterli ışık alabilen bir mekan olması gerekmektedir.

K9: Çocukların hayal dünyası büyüklerin dünyasından çok farklı. Bizim için bir taş sadece bir taş iken onlar için durum çok farklı olabiliyor. Hayallerine ket vurmazsak çıkan ürünler zaten tek ve biricik. Yapmamız gereken sınırları kaldırmak ve yaptıkları ürünleri takdir etmek.

K10: Kendini ifade eden, özgün ürünler ortaya koyabilen ve tasarlayan çocuklar sanat alanında daha başarılı oluyorlar. Bu alanlarda çocuklar desteklenmeli ve özgürce ürünler ortaya koymaları konusunda yüreklendirilmelidir.

K16: Doğal materyaller, farklı boyalar, doğada yapılabilecek sanat etkinlikleri çocuğu olumlu yönde destekleyebilir. Farklı sanatçıların tarzları onlara ilham olabilir.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktivitelerinde materyal çeşitliliğinin çocuğa nasıl bir katkısı olur?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.8. Sanat aktivitelerinde materyal çeşitliliğinin çocuğa katkısı

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Somutlaştırma	K1, K10	2
Yaratıcılığı desteklemesi	K2, K4, K11, K12, K14, K15	6
Problem çözme becerilerini geliştirir	K3	1
Motivasyon sağlar	K5, K8, K11	3
Bakış açısını geliştirir	K6	1
Zihinsel gelişimi destekler	K7	1
Çok yönlü gelişim	K9, K13	2
Kendini ifade etme becerisi gelişir	K16	1

Tablo incelendiğinde katılımcı görüşleri bağlamında sekiz kategori oluştuğu görülmektedir. Her bir kategori, materyal çeşitliliğinin çocukların çeşitli becerileri ve gelişimleri üzerindeki etkilerini temsil etmektedir. “Somutlaştırma” kategorisinde iki katılımcı materyal çeşitliliğinin çocukların soyut düşüncelerini somut hale getirmelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu kategori, çocukların farklı malzemeleri kullanarak zihinsel imgelerini ve fikirlerini somutlaştırmalarına olanak tanır. Somutlaştırma, çocukların kavramsal düşünme becerilerini geliştirebilir ve soyut kavramları daha iyi anlamalarını sağlayabilir.

“Yaratıcılığı Desteklemesi” kategorisinde altı katılımcı materyal çeşitliliğinin çocukların yaratıcılıklarını desteklediğini ifade etmiştir. Bu kategori, çocukların farklı malzemelerle deney yaparak ve çeşitli teknikler uygulayarak yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Materyal çeşitliliği, çocukların sanat etkinliklerinde yenilikçi ve orijinal fikirler üretmelerini teşvik eder.

“Problem Çözme Becerilerini Geliştirir” kategorisinde bir katılımcı materyal çeşitliliğinin çocukların problem çözme becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu kategori,

çocukların farklı malzemeleri kullanarak karşılaştıkları sorunlara yaratıcı çözümler bulmalarına yardımcı olmaktadır. Problem çözme, çocukların eleştirel düşünme ve analitik becerilerini de geliştirebilir.

“Motivasyon Sağlar” kategorisinde üç katılımcı materyal çeşitliliğinin çocukların sanat etkinliklerine olan motivasyonunu artırdığını belirtmiştir. Bu kategori, çocukların farklı malzemelerle çalışarak etkinliklere daha fazla ilgi duymalarını ve katılımı daha istekli olmalarını sağlamaktadır. Materyal çeşitliliği, çocukların etkinliklere olan merakını canlı tutarak onları daha fazla motive edebilir.

“Bakış Açısını Geliştirir” kategorisinde bir katılımcı materyal çeşitliliğinin çocukların bakış açısını geliştirdiğini ifade etmiştir. Bu kategori, çocukların farklı malzemelerle çalışarak olaylara ve durumlara farklı perspektiflerden bakmalarını sağlamaktadır. Bakış açısının gelişmesi, çocukların empati kurma ve farklı düşünme biçimlerini anlama becerilerini artırabilir.

“Zihinsel Gelişimi Destekler” kategorisinde bir katılımcı materyal çeşitliliğinin çocukların zihinsel gelişimini desteklediğini belirtmiştir. Bu kategori, çocukların beyin gelişimini ve bilişsel becerilerini çeşitli malzemelerle yapılan sanat etkinlikleri aracılığıyla teşvik etmektedir. Zihinsel gelişim, çocukların öğrenme kapasitelerini ve bilişsel esnekliklerini artırabilir.

“Çok Yönlü Gelişim” kategorisinde iki katılımcı materyal çeşitliliğinin çocukların çok yönlü gelişimini desteklediğini ifade etmiştir. Bu kategori, çocukların hem motor becerilerini hem de bilişsel ve duygusal gelişimlerini çeşitli malzemelerle yapılan sanat etkinlikleri aracılığıyla geliştirmeyi kapsamaktadır. Çok yönlü gelişim, çocukların genel olarak daha dengeli ve çeşitli becerilere sahip bireyler olarak büyümelerine katkı sağlar.

“Kendini İfade Etme Becerisi Gelişir” kategorisinde bir katılımcı materyal çeşitliliğinin çocukların kendini ifade etme becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu kategori, çocukların farklı malzemelerle kendi duygularını, düşüncelerini ve hayal güçlerini sanat yoluyla ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Kendini ifade etme, çocukların özgüvenini artırır ve onları duygusal olarak güçlendirir.

Bu bulgular, sanat aktivitelerinde kullanılan materyal çeşitliliğinin çocukların çok yönlü gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Materyal çeşitliliği, çocukların

yaratıcılığını desteklemekle kalmayıp aynı zamanda problem çözme, motivasyon, bakış açısı geliştirme, zihinsel ve çok yönlü gelişim gibi farklı alanlarda da olumlu katkılar sağlamaktadır. Çocukların farklı malzemelerle çalışarak kendilerini daha iyi ifade etmeleri ve soyut düşüncelerini somutlaştırmaları, onların sanatsal ve bilişsel becerilerini ileri düzeyde geliştirebilir.

Sanat aktivitelerinde materyal çeşitliliğinin çocuğa katkısıyla ilgili görüşlerden bazıları:

K1: Etkinliklerin ve konuların somutlaştırılması adına olumlu katkı sağlar.

K5: İlgi çekici olacağından Motivasyon için olumlu olabilir.

K9: Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinde çeşitli malzemelerin kullanılması, çocukların çok yönlü bir şekilde gelişimlerine katkı sağlar. Her bir malzeme ve teknik, çocukların farklı yönlerini keşfetmelerine ve sanatsal yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktivitelerinde farklı teknikleri keşfetmeleri ve denemeleri için nasıl bir ortam hazırlanabilir?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.9. Sanat aktivitelerinde farklı teknikleri keşfetmeleri ve denemeleri için ortam hazırlanmasına yönelik çabalar

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Gezi, gözlem, deney	K1, K12, K13, K14	4
İnteraktif çalışmalar	K1	1
Atölyelere sanat eserleri görselleri yerleştirilebilir	K2, K6, K11, K15	4
Farklı materyalleri bir arada sunma	K3, K4, K5, K7, K8, K10, K13	7
Sanatçılarla etkinlik yaptırma	K9	1
Sergi düzenlemek	K16	1

Tablo incelendiğinde katılımcı görüşleri bağlamında altı kategori oluştuğu görülmektedir. Her bir kategori, çocukların sanatsal deneyimlerini zenginleştirmek ve onların yaratıcılıklarını artırmak amacıyla yapılan çeşitli girişimleri temsil etmektedir. “Gezi, Gözlem, Deney” kategorisinde dört katılımcı çocukların farklı teknikleri keşfetmeleri için geziler, gözlem etkinlikleri ve deneylerin önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların sanat

aktiviteleri dışında gerçek dünyayı deneyimlemeleri, doğrudan gözlem yapmaları ve çeşitli deneyimler yaşamaları için fırsatlar sunmayı içerir. Bu tür etkinlikler, çocukların sanatsal bakış açılarını genişletir ve yeni teknikler keşfetmelerini sağlar.

“İnteraktif Çalışmalar” kategorisinde bir katılımcı interaktif çalışmaların çocukların sanat aktivitelerinde farklı teknikleri denemelerine yardımcı olabileceğini belirtmiştir. Bu kategori, çocukların aktif olarak katıldıkları, deneyimledikleri ve etkileşimde buldukları çalışmaları kapsar. İnteraktif çalışmalar, çocukların sanatla daha dinamik ve katılımcı bir şekilde ilgilenmelerini teşvik eder, bu da onların yeni teknikleri keşfetmelerini kolaylaştırır.

“Atölyelere Sanat Eserleri Görselleri Yerleştirilmesi” kategorisinde dört katılımcı sanat atölyelerinde sanat eserlerinin görsellerinin yerleştirilmesinin, çocukların farklı teknikleri keşfetmelerine yardımcı olabileceğini ifade etmiştir. Bu kategori, çocukların sanat eserlerine dair görsel materyallerle çevrili oldukları bir ortamda çalışarak ilham almalarını ve yeni teknikleri öğrenmelerini sağlar. Bu görseller, çocukların sanata dair meraklarını artırabilir ve onları yeni teknikleri denemeye teşvik edebilir.

“Farklı Materyalleri Bir Arada Sunma” kategorisinde yedi katılımcı çocukların farklı teknikleri keşfetmeleri için bir arada sunulan çeşitli materyallerin önemini vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların çeşitli sanat malzemeleriyle deneme yapmalarını ve farklı malzemeleri bir arada kullanarak yeni teknikler geliştirmelerini teşvik eder. Farklı materyallerin bir arada sunulması, çocukların yaratıcılıklarını ve teknik becerilerini geliştirmelerine olanak tanır.

“Sanatçılarla Etkinlik Yaptırma” kategorisinde bir katılımcı çocukların sanatçılarla birlikte etkinlik yapmalarının, farklı teknikleri öğrenmeleri açısından faydalı olacağını belirtmiştir. Bu kategori, çocukların profesyonel sanatçılarla bir araya gelerek onların tekniklerini gözlemlemelerini ve onlardan öğrenmelerini sağlamaktadır. Sanatçılarla yapılan etkinlikler, çocukların sanatsal ilham almalarını ve farklı teknikleri daha yakından tanımalarına yardımcı olabilir.

“Sergi Düzenlemek” kategorisinde bir katılımcı çocukların kendi eserlerini sergileyerek farklı teknikleri keşfetmelerine olanak tanıyan bir ortam yaratmanın önemini vurgulamıştır. Bu kategori, çocukların sanat eserlerini sergileyerek hem kendi yaratıcılıklarını sergilemelerine hem de diğer çocukların eserlerinden ilham almalarına olanak tanır. Sergi düzenlemek, çocukların sanatsal özgüvenlerini artırabilir ve onları yeni teknikleri denemeye teşvik edebilir.

Bu bulgular, çocukların sanat aktivitelerinde farklı teknikleri keşfetmeleri ve denemeleri için çeşitli ortamların ve yöntemlerin kullanılabilceğini göstermektedir. Gezi, gözlem ve deney gibi doğrudan deneyim sağlayan etkinlikler, çocukların sanatsal anlayışlarını derinleştirirken; atölyelere yerleştirilen sanat görselleri ve farklı materyallerin bir arada sunulması gibi stratejiler, onların teknik becerilerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca interaktif çalışmalar, sanatçılarla yapılan etkinlikler ve sergiler gibi uygulamalar da çocukların sanatla daha aktif bir şekilde ilgilenmelerini ve yeni teknikler öğrenmelerini teşvik edebilir.

Sanat aktivitelerinde farklı teknikleri keşfetmeleri ve denemeleri için ortam hazırlanmasına yönelik çabalarla ilgili katılımcı görüşlerinden bazıları:

K1: Gezi gözlem, deney, interaktif çalışmalarla desteklenebilir.

K3: Sanat malzemeleri kullanarak çocuklara çeşitlilik sunulabilir. Boyalar, renkli kalemler, çizim kağıtları, kil ve doğa malzemeleri gibi farklı seçeneklerle çocuklar kendilerini ifade etme fırsatı bulurlar.

K9: Materyaller ve uygun ortamlar hazırlanması gerekir. Değişik sanat teknikleri gösterilip denemeleri için teşvik etmek gerekir. Örneğin Ebru çalışması için bu işin uzmanı çağırılır çocuklara malzemeleri ile birlikte gelerek tekniklerini anlatır, daha sonra deneyerek çocuklar da etkinliklere katılabilirler. Bu ve bunun gibi çocukların farklı sanat teknikleri ile tanışmaları sağlanabilir.

4.3. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Stratejilerle İlgili Bulgular

Okul öncesi dönemde sanat eğitimi öğretiminde kullanılan yöntem ve stratejileri açıklamaya yönelik düzenlenen alt sorulara katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda kategoriler oluşturularak tabloya aktarılmıştır. Bu kategorilerin tekrar etme sayılarına ve katılımcı kodlarına da tabloda yer verilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen “Okul öncesi sanat aktivitelerinde hangi öğretim yöntemlerinin kullanılmasını önerirsiniz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.10. Okul öncesi sanat aktivitelerinde kullanılması önerilen öğretim yöntemleri

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Gösterip yaptırma	K1, K2, K4, K8, K9, K11, K14, K15	8
Gözlem	K1, K2, K4, K11, K12, K16	6
Düşünmeyi öğretme	K3	1
Yöntem takip edilmesine gerek yok	K5	1
İş birliği	K6	1
Okul dışı çalışmalar	K7, K16	2
Araştırma	K9	1
Buluş yoluyla öğretme	K10	1
İstasyon	K11	1
Soru cevap	K13, K14, K15, K16	4

Tablo incelendiğinde katılımcı cevapları doğrultusunda on kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Gösterip Yaptırma”, sekiz katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, sanat aktivitelerinde öğretmenlerin rehberliğinde öğrencilerin bir konuyu öğrenmeleri ve aynı zamanda bu konuda pratik yapmaları gerektiğini savunan görüşleri içermektedir. Katılımcılar, bu yöntemin öğrencilerin sanat aktivitelerinde daha etkili bir şekilde öğrenmelerine ve öğrendiklerini uygulamalarına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

“Gözlem” kategorisinde altı katılımcı, öğrencilerin sanat aktivitelerinde başkalarını izleyerek öğrenmelerinin önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu kategori, çocukların sanat becerilerini geliştirmelerinde model alarak öğrenmenin etkili bir yöntem olduğunu vurgulamaktadır.

“Düşünmeyi Öğretme” kategorisinde bir katılımcı, sanat aktiviteleri sırasında öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu görüş, çocukların yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini kullanarak sanatsal süreçlere katılmalarını teşvik etmenin önemini ifade etmektedir.

“Yöntem Takip Edilmesine Gerek Yok” kategorisinde bir katılımcı, sanat eğitiminde belirli bir öğretim yönteminin izlenmesine gerek olmadığını savunmuştur. Bu görüş, sanat aktivitelerinin spontane ve serbest bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini öne sürmektedir.

“İş Birliği” kategorisinde bir katılımcı, öğrencilerin sanat aktivitelerinde iş birliği yaparak öğrenmelerinin önemini vurgulamıştır. Bu görüş, grup çalışmaları yoluyla öğrencilerin sosyal ve sanatsal becerilerini geliştirebileceğini belirtmektedir.

“Okul Dışı Çalışmalar” kategorisinde iki katılımcı, sanat eğitiminde öğrencilerin okul dışında da sanatla ilgili aktiviteler yapmasının faydalı olduğunu ifade etmiştir. Bu görüş, öğrencilerin sanatla iç içe olmalarını sağlayarak onların sanatsal gelişimlerini desteklemeyi önermektedir.

“Araştırma” kategorisinde bir katılımcı, sanat aktiviteleri sırasında öğrencilerin araştırma yapmalarının önemli olduğunu belirtmiştir. Bu kategori, çocukların sanatla ilgili bilgi edinmeleri ve bu bilgileri kendi sanatsal süreçlerinde kullanmalarının önemini vurgulamaktadır.

“Buluş Yoluyla Öğretme” kategorisinde bir katılımcı, öğrencilerin sanat aktivitelerinde kendi buluşlarını yaparak öğrenmelerinin önemini savunmuştur. Bu görüş, öğrencilerin kendi keşiflerini yaparak sanatsal süreçlere katılmalarının onların yaratıcılığını geliştireceğini belirtmektedir.

“İstasyon” kategorisinde bir katılımcı, sanat eğitiminde istasyon yöntemi ile farklı etkinliklerin aynı anda gerçekleştirilebileceğini önermiştir. Bu yöntem, öğrencilerin farklı sanatsal aktiviteleri deneyimleyerek çok yönlü bir öğrenme sürecine katılmalarını sağlamaktadır.

“Soru Cevap” kategorisinde dört katılımcı, sanat aktiviteleri sırasında öğrencilerle soru-cevap şeklinde bir etkileşim kurulmasının faydalı olduğunu belirtmiştir. Bu kategori, öğrencilerin aktif katılımını teşvik ederek onların sanatsal düşünme süreçlerini derinleştirmeyi amaçlayan görüşleri içermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri okul öncesi sanat eğitiminde çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanılmasının önemli olduğunu göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğu, gösterip yaptırma ve gözlem yöntemlerinin etkili olduğunu vurgularken, diğer katılımcılar iş birliği, okul dışı çalışmalar ve buluş yoluyla öğretim gibi farklı yöntemlerin de sanat eğitimi süreçlerinde faydalı olabileceğini belirtmişlerdir. Bu çeşitlilik, sanat eğitiminde kullanılan yöntemlerin zenginleştirici ve çok yönlü bir öğrenme deneyimi sunduğunu ortaya koymaktadır.

Okul öncesi sanat aktivitelerinde kullanılması önerilen öğretim yöntemleriyle ilgili katılımcı görüşlerinden bazıları:

K8: Çocukların daha çok yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri Öğretim yöntemleri kullanılmalıdır Örneğin deney drama gibi öğretim yöntemleri kullanılabilir.

K10: Deneme yanılma, yaparak yaşayarak ve buluş yolu ile öğrenme.

K11: Gösterip yaptırma, istasyon, problem çözme ve gözlem.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktivitelerinde teknolojinin kullanımı konusundaki yaklaşımınız nedir?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.11. Okul öncesi öğretmenlerinin sanat aktivitelerinde teknolojinin kullanımı konusundaki yaklaşımları

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Dikkat çekmek için önemli	K1	1
Etkinlikleri desteklemek için önemli	K2, K4, K5, K8, K10,	5
Katılımı artırabilir	K3	1
Yaratıcılığı engellemekte	K6	1
Sınırlandırılmalı	K7	1
Kullanılmamalı	K9	1
Yararlanılmalı	K11, K12, K13, K14, K15, K16	6

Tablo incelendiğinde katılımcı cevapları doğrultusunda yedi kategori olduğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Yararlanılmalı”, altı katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, teknolojinin sanat aktivitelerinde yararlı bir araç olarak kullanılabileceğini savunan görüşleri içermektedir. Katılımcılar, teknolojinin sanat etkinliklerine entegre edilmesinin, öğrencilere daha fazla kaynak ve araç sunarak sanatsal süreçleri zenginleştireceğini ifade etmişlerdir.

“Etkinlikleri Desteklemek İçin Önemli” kategorisinde beş katılımcı, teknolojinin sanat aktivitelerinde destekleyici bir rol oynayabileceğini belirtmiştir. Bu kategori, teknolojinin sanat eğitiminde öğrencilerin öğrenme süreçlerini güçlendirebilecek ek materyaller ve uygulamalar sağladığını vurgulamaktadır.

“Dikkat Çekmek İçin Önemli” kategorisinde bir katılımcı, teknolojinin öğrencilerin dikkatini çekmek ve onları sanat etkinliklerine daha kolay dahil etmek için önemli bir araç

olduğunu ifade etmiştir. Bu görüş, teknolojinin öğrencilere yönelik ilgiyi artırarak onların sanatsal faaliyetlere daha fazla katılım göstermelerini sağladığını belirtmektedir.

“Katılımı Artırabilir” kategorisinde bir katılımcı, teknolojinin öğrencilerin sanat aktivitelerine katılımını artırabileceğini savunmuştur. Bu kategori, teknolojinin öğrencilere daha cazip gelen bir öğrenme ortamı sunarak, onların etkinliklere daha istekli katılmalarını teşvik ettiğini ifade etmektedir.

“Yaratıcılığı Engellemekte” kategorisinde bir katılımcı, teknolojinin sanat aktivitelerinde yaratıcılığı sınırlayabileceğini belirtmiştir. Bu görüş, teknolojinin bazen öğrencilerin doğal yaratıcılık süreçlerini baskılayarak onların özgün düşünme yeteneklerini kısıtlayabileceğini vurgulamaktadır.

“Sınırlandırılmalı” kategorisinde bir katılımcı, sanat eğitiminde teknolojinin kullanımının sınırlı tutulması gerektiğini savunmuştur. Bu görüş, teknolojinin aşırı kullanımının öğrencilerin sanatla doğal ve manuel yollarla etkileşimlerini azaltabileceğini öne sürmektedir.

“Kullanılmamalı” kategorisinde bir katılımcı, teknolojinin sanat aktivitelerinde hiç kullanılmaması gerektiğini belirtmiştir. Bu kategori, sanat eğitiminde teknolojiden tamamen kaçınılması gerektiğini ve öğrencilerin geleneksel yöntemlerle sanatı öğrenmelerinin daha faydalı olacağını savunan görüşleri içermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri okul öncesi sanat eğitiminde teknolojinin kullanımı konusunda farklı yaklaşımlara sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcıların bir kısmı teknolojinin sanat eğitiminde yararlı bir araç olduğunu savunurken, diğer katılımcılar teknolojinin kullanımının sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu çeşitlilik, teknoloji kullanımının sanat eğitiminde nasıl ve ne ölçüde entegre edilmesi gerektiği konusunda farklı perspektifler olduğunu ortaya koymaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin sanat aktivitelerinde teknolojinin kullanımı konusundaki yaklaşımlarıyla ilgili katılımcı görüşlerinden bazıları:

K3: Teknoloji kullanımı, durumu daha cazip hale getirebildiği için çocukların daha dikkatli ve eğlenceli katılımını sağlıyor.

K7: Çok fazla yer verilmemeli. Yaşayarak deneyerek öğrenme daha aktif olmalı.

K9: Okul öncesi dönem Çocukları yaş aralığı için erken olduğunu düşünüyorum.

K10: Teknolojinin her alanda kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Günümüz çocukları teknolojiye daya yatkın oldukları için yakından uzağa ilkesine göre hareket edilmeli.

K16: Teknolojik bilinçli kullanıldığında genelde faydalı olacağını, çocuklara farklı kapılar açacağını düşünüyorum.

Katılımcılara yöneltilen “Öğrencilerle ilgili bireysel farklılıklara uygun ders planlarını nasıl hazırlıyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.12. Öğrencilerle ilgili bireysel farklılıklara uygun ders planı hazırlamaya yönelik çabalar

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Gelişim seviyelerine uygun planlama	K1, K2, K3, K14	4
Etkinlik çeşitliliğini artırma	K4	1
Ders içerisinde şekillendirme	K5	1
Bireysel farklılıklara dikkat edilmemekte	K6	1
İlgi alanlarına dikkat etme	K7, K8, K9, K10, K13, K16	6
İhtiyaçlara uygun	K11, K12, K14, K15	4

Tablo incelendiğinde katılımcı cevapları doğrultusunda altı kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “İlgi Alanlarına Dikkat Etme”, altı katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, öğretmenlerin ders planı hazırlarken öğrencilerin ilgi alanlarını dikkate almanın önemini savunan görüşleri içermektedir. Katılımcılar, ilgi alanlarına yönelik planlamanın, öğrencilerin derse olan ilgisini ve motivasyonunu artırdığını ifade etmişlerdir.

“Gelişim Seviyelerine Uygun Planlama” kategorisinde dört katılımcı, öğrencilerin bireysel gelişim seviyelerine uygun ders planı hazırlamanın gerekliliğini vurgulamıştır. Bu kategori, öğretmenlerin, öğrencilerin farklı gelişim hızlarını göz önünde bulundurarak dersleri planlamaları gerektiğini ifade etmektedir.

“İhtiyaçlara Uygun” kategorisinde dört katılımcı, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre ders planı yapmanın önemli olduğunu belirtmiştir. Bu görüş, her öğrencinin farklı öğrenme

ihtiyaçları olduğuna ve bu ihtiyaçların dikkate alınarak derslerin şekillendirilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır.

“Etkinlik Çeşitliliğini Artırma” kategorisinde bir katılımcı, ders planlarında etkinlik çeşitliliğini artırmanın önemini savunmuştur. Bu görüş, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap edecek çeşitli etkinliklerle derslerin zenginleştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

“Ders İçerisinde Şekillendirme” kategorisinde bir katılımcı, dersin akışı sırasında öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre anında uyarlamalar yapmanın önemini belirtmiştir. Bu görüş, öğretmenlerin ders esnasında öğrencilerin ihtiyaçlarına göre esneklik göstermesi gerektiğini savunmaktadır.

“Bireysel Farklılıklara Dikkat Edilmemekte” kategorisinde bir katılımcı, bireysel farklılıkların ders planı hazırlarken yeterince dikkate alınmadığını ifade etmiştir. Bu görüş, mevcut ders planlamalarında öğrencilerin bireysel özelliklerinin göz ardı edildiğine yönelik eleştirileri içermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri öğretmenlerin ders planları hazırlarken öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmasının önemini vurgulamaktadır. Katılımcıların çoğunluğu, ilgi alanlarına ve gelişim seviyelerine uygun planlamanın gerekliliğini savunurken, bazı katılımcılar bireysel farklılıkların yeterince dikkate alınmadığını belirtmiştir. Bu çeşitlilik, bireysel farklılıklara uygun ders planlamanın önemine dair farklı bakış açıları olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerle ilgili bireysel farklılıklara uygun ders planı hazırlamaya yönelik çabalarla ilgili görüşlerden bazıları:

K3: Çocukların gelişim seviyelerine uygun planlama yapıyorum.

K7: İlgi alanlarına göre yeteneklerine göre.

K14: Öğrencinin gelişim durumu ve bireysel özelliklerine göre hazırlıyorum.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktivitelerinde öğrencilere eser oluşturma sürecinde nasıl rehberlik ediyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.13. Sanat aktivitelerinde öğrencilere eser oluşturma sürecinde rehberlik

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Etkinlikle ilgili deneyim paylaşımına fırsat oluşturma	K1, K2, K3, K8	4
Düşüncelerini somut nesnelere dönüştürmeyi destekleme	K4, K16	2
Motivasyon oluşturma	K5, K13	2
Sohbet etme	K6	1
Etkinlik sayısını artırma	K7	1
Özgür alan oluşturma	K9	1
Hikaye ile canlandırma	K10	1
Gösterip yaptırma	K11, K14	2
Fikirlerini paylaşmasına izin verme	K12, K15	2

Tablo incelendiğinde katılımcı cevapları doğrultusunda dokuz kategori olduğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Etkinlikle İlgili Deneyim Paylaşımına Fırsat Oluşturma”, dört katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, öğrencilerin sanat aktiviteleri sırasında deneyimlerini paylaşmaları için rehberlik edilmesinin önemini savunan görüşleri içermektedir. Katılımcılar, bu yaklaşımın öğrencilerin sanat sürecinde birbirlerinden öğrenmelerine ve kendi bakış açılarını zenginleştirmelerine katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir.

“Düşüncelerini Somut Nesnelere Dönüştürmeyi Destekleme” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin düşüncelerini ve hayal güçlerini somut sanat eserlerine dönüştürme sürecinde rehberlik edilmesinin önemini vurgulamıştır. Bu görüş, öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini somut ürünlere yansıtılmaları için desteklenmeleri gerektiğini belirtmektedir.

“Motivasyon Oluşturma” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin sanat aktivitelerinde motivasyonlarının artırılması gerektiğini savunmuştur. Bu kategori, öğrencilerin yaratıcı süreçlere daha istekli katılmaları ve özgüven kazanmaları için teşvik edilmelerinin önemine dikkat çekmektedir.

“Sohbet Etme” kategorisinde bir katılımcı, sanat aktiviteleri sırasında öğrencilerle sohbet ederek rehberlik etmenin etkili bir yöntem olduğunu belirtmiştir. Bu görüş, öğrencilerin sanatsal süreçleri hakkında konuşmalarının onların düşüncelerini açığa çıkarmalarına ve yönlendirilmesine yardımcı olduğunu ifade etmektedir.

“Etkinlik Sayısını Artırma” kategorisinde bir katılımcı, sanat aktivitelerinde daha fazla etkinlik düzenleyerek öğrencilerin rehberlik edilmesini önermiştir. Bu görüş, çeşitli sanat aktivitelerinin öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirmede faydalı olacağını savunmaktadır.

“Özgür Alan Oluşturma” kategorisinde bir katılımcı, öğrencilerin sanat aktivitelerinde özgürce çalışabilecekleri alanlar sağlanması gerektiğini ifade etmiştir. Bu kategori, öğrencilerin kendi yaratıcılıklarını keşfetmeleri ve kendilerini ifade etmeleri için serbest bir ortamın önemini vurgulamaktadır.

“Hikaye ile Canlandırma” kategorisinde bir katılımcı, sanat aktiviteleri sırasında hikaye anlatımı ve canlandırma yöntemleriyle öğrencilere rehberlik edilmesinin yararlı olacağını belirtmiştir. Bu görüş, hikaye anlatımının öğrencilerin sanatsal ifadelerini zenginleştirebileceğini ve yaratıcılıklarını teşvik edebileceğini ifade etmektedir.

“Gösterip Yaptırma” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin sanat aktivitelerinde rehberlik edilirken "gösterip yaptırma" yönteminin kullanılması gerektiğini savunmuştur. Bu kategori, öğretmenlerin sanatsal süreçleri öğrencilere göstererek onların öğrenmelerini ve uygulamalarını sağlamaları gerektiğini belirtmektedir.

“Fikirlerini Paylaşmasına İzin Verme” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin sanat aktiviteleri sırasında kendi fikirlerini ve düşüncelerini paylaşmaları için özgür bırakılmaları gerektiğini vurgulamıştır. Bu görüş, öğrencilerin yaratıcı süreçlerine katılımlarını artırmak ve özgüvenlerini desteklemek amacıyla fikirlerini ifade etmelerine fırsat tanınmasının önemini ifade etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri sanat aktivitelerinde öğrencilere rehberlik etme sürecinde farklı yaklaşımların benimsenmesi gerektiğini göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğu, öğrencilerin deneyimlerini paylaşmaları ve düşüncelerini somutlaştırmaları konusunda rehberlik edilmesinin önemine dikkat çekerken, diğer katılımcılar ise motivasyon oluşturma, özgür alan sağlama ve fikirlerini paylaşma gibi farklı yöntemlerin de sanat eğitimi süreçlerinde etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Bu çeşitlilik, sanat aktivitelerinde öğrencilere rehberlik etme sürecinin çok yönlü ve öğrenci odaklı olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sanat aktivitelerinde öğrencilere eser oluşturma sürecinde rehberlikle ilgili katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K6: Seçenek sunmadan, belli kalıplara bağlı olmadan sohbet havasında fikirlerin ortaya çıkması.

K10: Hikaye okuyup veya masal anlatıp sözel anlatımları sanat aktiviteleri ile aktarmalarına rehberlik ederim.

K14: Bazen nasıl yapacaklarını anlatıyorum bazen gösteriyorum. bazen örnekler vererek sonrasında özgün ürünler oluşturmalarını istiyorum.

Katılımcılara yöneltilen “Öğrencilerin kendi eserlerini inceleme ve eleştirme sürecini nasıl yönetiyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin kendi eserlerini inceleme ve eleştirme sürecinin öğretmen tarafından yönetilmesi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Sunum yaptırma	K1	1
Sergilemek	K2, K11, K16	3
Takdir etme	K3	1
Olumsuz eleştirinin önüne geçme	K4, K14	2
Benlik algısını geliştirici davranma	K5, K6, K8, K12	4
Sorularını yanıtlama	K7	1
Soru sorma	K9, K15	2
Birlikte değerlendirme	K10, K13	2

Tablo incelendiğinde katılımcı cevapları doğrultusunda sekiz kategori olduğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Benlik Algısını Geliştirici Davranma”, dört katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, öğretmenlerin öğrencilerin eserlerini incelerken ve eleştirirken, onların benlik algısını olumlu yönde geliştirecek şekilde rehberlik etmelerinin önemini savunan görüşleri içermektedir. Katılımcılar, bu yaklaşımın öğrencilerin özgüvenini artırdığına ve kendi yeteneklerine olan inançlarını güçlendirdiğine dikkat çekmiştir.

“Sergilemek” kategorisinde üç katılımcı, öğrencilerin eserlerinin sınıf veya okul ortamında sergilenmesinin, eserlerini değerlendirme sürecinde önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Bu görüş, eserlerin sergilenmesinin öğrencilerin çalışmalarına verdikleri önemi artırarak, onları daha fazla çaba göstermeye teşvik ettiğini ifade etmektedir.

“Olumsuz Eleştirinin Önüne Geçme” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin eserlerinin eleştirilmesi sırasında olumsuz geri bildirimlerin önüne geçilmesi gerektiğini savunmuştur. Bu kategori, olumsuz eleştirilerin öğrencilerin motivasyonunu düşürebileceği ve yaratıcılıklarını olumsuz etkileyebileceği endişesini dile getirmektedir.

“Birlikte Değerlendirme” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin kendi eserlerini öğretmenleriyle birlikte değerlendirmelerinin faydalı olduğunu belirtmiştir. Bu görüş, birlikte yapılan değerlendirme sürecinin öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri için daha etkili bir geri bildirim mekanizması sunduğunu ifade etmektedir.

“Soru Sorma” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin eserlerini incelerken öğretmenlerin onlara sorular sorması gerektiğini belirtmiştir. Bu görüş, soruların öğrencilerin kendi düşüncelerini ve sanatsal süreçlerini daha derinlemesine anlamalarına yardımcı olabileceğini savunmaktadır.

“Sunum Yaptırma” kategorisinde bir katılımcı, öğrencilerin kendi eserlerini sunma sürecine dahil edilmesinin önemini vurgulamıştır. Bu görüş, sunum yapmanın öğrencilerin kendilerini ifade etme becerilerini geliştirdiğini ve eserlerine daha fazla değer vermelerini sağladığını ifade etmektedir.

“Takdir Etme” kategorisinde bir katılımcı, öğrencilerin eserlerini incelerken onları takdir etmenin ve olumlu geri bildirimler vermenin önemini savunmuştur. Bu görüş, takdir etmenin öğrencilerin motivasyonunu artırdığına ve sanatsal süreçlerine devam etmeleri için teşvik edici bir rol oynadığına dikkat çekmektedir.

“Sorularını Yanıtlama” kategorisinde bir katılımcı, öğrencilerin eserlerini incelerken onlardan gelen soruları yanıtlamanın ve onları süreç hakkında bilgilendirmenin önemini belirtmiştir. Bu görüş, öğretmenlerin rehberlik ederken öğrencilerin meraklarını gidermeleri ve onların öğrenme süreçlerine katkıda bulunmaları gerektiğini ifade etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, öğrencilerin kendi eserlerini inceleme ve eleştirme sürecinde öğretmen rehberliğinin çeşitli yönlerden ele alınması gerektiğini göstermektedir. Katılımcıların bir kısmı, öğrencilerin benlik algısını geliştirme ve eserlerini sergileme gibi olumlu teşvik edici yaklaşımlar üzerinde dururken, diğer katılımcılar ise birlikte değerlendirme, sorular sorma ve olumsuz eleştirilerin önüne geçme gibi süreçlerde dikkatli olunması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu çeşitlilik, sanat eğitiminde eser inceleme ve

eleştirme süreçlerinin öğrenci odaklı ve çok yönlü bir yaklaşımla yönetilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin kendi eserlerini inceleme ve değerlendirme sürecinin yönetilmesi sürecinin öğretmen tarafından yönetilmesiyle ilgili katılımcı görüşlerinden bazıları:

K2: Toplu olarak asıp çocukların incelemesi ve değerlendirmesine fırsat vererek.

K13: Oluşturdukları ürünler üzerinde konuşmalarını sağlıyorum.

K14: Okul öncesi dönemde çocukların eserlerini doğru ya da yanlış olarak değil daha çok olumlu yönde teşvik edici sözler kullanıyorum.

4.4. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminde Öğrencilerin Kazanımıyla İlgili Bulgular

Okul öncesi dönemde sanat eğitiminde öğrencilerin kazanımını açıklamaya yönelik düzenlenen alt sorulara katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda kategoriler oluşturularak tabloya aktarılmıştır. Bu kategorilerin tekrar etme sayılarına ve katılımcı kodlarına da tabloda yer verilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen “Öğrencilerin yapmış oldukları eserlerde kendilerini ifade etmeleri ve eserle bağ kurmaları hakkındaki deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.15. Öğrencilerin yapmış oldukları eserlerde kendilerini ifade etmeleri ve eserle bağ kurmalarıyla ilgili öğretmen deneyimleri

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Mutluluk hissi oluşmakta	K1, K7, K12	3
Sohbet edebilmekte	K2, K8, K10	2
Gurur hissetmekte	K3	1
Sahiplenme duygusu gelişmekte	K4, K6, K14, K15, K16	6
Öz benlik algısı gelişmekte	K5, K11	2
Özgür hissetmekte	K9, K13	2

Tablo incelendiğinde, katılımcı cevapları doğrultusunda altı kategori olduğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Sahiplenme Duygusu Gelişmekte”, beş katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, öğrencilerin yaptıkları eserler ile güçlü bir bağ kurarak eserlerine sahip çıkma ve onlara değer verme eğiliminde

olduklarını ifade eden görüşleri içermektedir. Katılımcılar, bu durumun öğrencilerin sorumluluk bilinci kazanmalarına ve sanatsal süreçlere daha derinlemesine katılmalarına katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

“Mutluluk Hissi Oluşmakta” kategorisinde üç katılımcı, öğrencilerin yaptıkları eserlerde kendilerini ifade edebilmenin onlarda mutluluk hissi yarattığını ifade etmiştir. Bu görüş, öğrencilerin sanatsal üretim süreçlerinin onların duygusal tatminine ve genel iyilik hallerine olumlu katkı sağladığını savunmaktadır.

“Sohbet Edebilmekte” kategorisinde üç katılımcı, öğrencilerin yaptıkları eserler hakkında öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla sohbet edebilme fırsatı bulduğunu vurgulamıştır. Bu kategori, eserlerle kurulan bağın öğrenciler arası iletişimi artırdığı ve sosyal becerilerin gelişmesine katkı sağladığı yönündeki görüşleri içermektedir.

“Gurur Hissetmekte” kategorisinde bir katılımcı, öğrencilerin kendi eserlerini tamamladıktan sonra gurur hissettiklerini belirtmiştir. Bu görüş, öğrencilerin yaptıkları işin sonucunu görmelerinin onlara öz güven kazandırdığını ve başarı duygusunu pekiştirdiğini ifade etmektedir.

“Öz Benlik Algısı Gelişmekte” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin sanatsal süreçlerde kendilerini ifade ederek öz benlik algılarını geliştirdiklerini savunmuştur. Bu kategori, öğrencilerin kendi kimliklerini keşfetmeleri ve kendilerini sanatsal yollarla tanımlamaları için sanata olan ilgilerini artırıcı bir etki oluşturduğunu belirtmektedir.

“Özgür Hissetmekte” kategorisinde iki katılımcı, öğrencilerin sanatsal süreçler boyunca kendilerini özgür hissettiklerini ifade etmiştir. Bu görüş, sanat aktivitelerinin öğrencilere baskıdan uzak bir ortam sunduğunu ve onların yaratıcı potansiyellerini serbestçe ortaya koymalarını sağladığını savunmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, öğrencilerin sanatsal faaliyetler sırasında kendilerini ifade etme ve eserleriyle bağ kurma süreçlerinin duygusal, sosyal ve kişisel gelişim açısından önemli olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, öğrencilerin mutluluk ve gurur hissetmeleri, sahiplenme duygusu geliştirmeleri ve kendilerini özgür hissetmeleri gibi olumlu etkilerin sanat eğitimi süreçlerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu çeşitlilik, sanat aktivitelerinin öğrencilere sadece estetik beceriler kazandırmakla kalmayıp,

aynı zamanda duygusal ve sosyal gelişimlerine de büyük katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin yapmış oldukları eserlerde kendilerini ifade etmeleri ve eserle bağ kurmalarıyla ilgili öğretmen deneyimlerini yansıtan görüşlerden bazıları:

K4: Yapmış oldukları çalışmalarını biran önce aileleriyle paylaşmak isterler. Benzer çalışmalar yapmış bile olsalar belli zaman geçmesine rağmen kendi çalışmalarını hemen tanırırlar.

K6: panoya astığımda her biri kendi etkinliğini tanıyor bağ kurma konusunda bir örnek olabilir panodayken arkadaşlarına anlatırlar neler yaptığını hangi tekniği kullandığını.

K11: Yaşadıkları bir olay ya da olmak istedikleri kişileri ve yerleri resme dökmek onlar için çok önemli. Özellikler karşından aldıkları olumlu tepkiler ile özgüven ve saygı gelişimleri de destekleniyor.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktivitelerindeki başarının diğer alanlara etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.16. Sanat aktivitelerindeki başarının diğer alanlara etkisi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Bakış açısını geliştirmekte	K1, K6, K7, K10, K12	5
Öz güven başarıyı artırmakta	K2, K4, K5, K8, K9, K10, K11, K13	8
Sosyal becerileri geliştirmekte	K3	1
İradesini kullanabilme becerisi geliştirmekte	K10	1
Tüm alanları etkilemekte	K14, K15, K16	3

Tablo incelendiğinde, katılımcıların cevapları doğrultusunda beş kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Öz Güven Başarıyı Artırmakta”, sekiz katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, sanat aktivitelerinde elde edilen başarının öğrencilerin genel öz güvenini artırdığı ve bu öz güvenin diğer akademik ve sosyal alanlarda da başarıyı desteklediğini ifade eden görüşleri içermektedir. Katılımcılar, sanat aktivitelerinin öğrencilerin kendine olan güvenini pekiştirerek, onların diğer derslerdeki performanslarını da olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

“Bakış Açısını Geliştirmekte” kategorisinde beş katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmelerine yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Bu görüş, sanatın öğrencilerin olaylara ve problemlere daha geniş ve yaratıcı bir perspektiften bakabilme yeteneklerini güçlendirdiğini savunmaktadır. Bu beceri, öğrencilerin diğer derslerde ve günlük yaşamlarında da daha yenilikçi ve çözüm odaklı bir yaklaşım benimsemelerine katkı sağlamaktadır.

“Tüm Alanları Etkilemekte” kategorisinde üç katılımcı, sanat aktivitelerinde elde edilen başarının öğrencilerin tüm alanlardaki başarılarını etkilediğini belirtmiştir. Bu görüş, sanat eğitiminin, öğrencilerin genel öğrenme becerilerini ve akademik performanslarını destekleyen çok yönlü bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır.

“Sosyal Becerileri Geliştirmekte” kategorisinde bir katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirdiğini savunmuştur. Bu görüş, sanatın öğrencilerin iletişim, iş birliği ve empati gibi sosyal becerilerini güçlendirdiğini ifade etmektedir. Sanat, bu yönüyle öğrencilerin sosyal yaşamlarında daha etkin ve uyumlu bireyler olmalarına katkıda bulunmaktadır.

“İradesini Kullanabilme Becerisi Geliştirmekte” kategorisinde ise bir katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin iradelerini kullanabilme ve kendi kararlarını verebilme becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu görüş, sanatın öğrencilere disiplinli bir çalışma alışkanlığı kazandırarak, onları daha kararlı ve bilinçli bireyler haline getirdiğini ifade etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, sanat aktivitelerindeki başarının öğrencilerin diğer alanlardaki performanslarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Katılımcılar, sanatın öğrencilerin öz güvenlerini artırarak, bakış açılarını genişleterek ve sosyal becerilerini geliştirerek onların genel akademik ve sosyal gelişimlerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu çeşitlilik, sanat eğitiminin öğrencilere sadece sanatsal beceriler kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda onların bütüncül gelişimine de önemli ölçüde katkı sunduğunu ortaya koymaktadır.

Sanat aktivitelerindeki başarının diğer alanlara etkisiyle ilgili görüşlerden bazıları:

K1: Problem çözme ve çok yönlü düşünme becerilerini geliştirerek diğer alanlara olumlu katkı sağlar.

K3: Sosyal ve duygusal alanda ilerlemeler olur. Dilini geliştirir. Kendini sözle ifade etmeyi öğrenir.

K10: Problem çözme, kendine güven ve otokontrol, sabır vb konularda olumlu etkileri olduğunu görüyorum.

K11: Genel olarak bir alanda başarılı olma ve bundan alınan tatminle diğer alanlar olumlu olarak etkilenecektir.

K14: Bence psikomotor, bilişsel, öz bakım (malzemelerini düzgün kullanma vb), görsel hafıza, disiplin, genel yetenek vb anlamında olumlu etkileri olmaktadır.

Katılımcılara yöneltilen “Estetiksel algının gelişimine sanat aktivitelerinin etkisine yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.17. Estetiksel algının gelişimine sanat aktivitelerinin etkisi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Daha iyiyi bulma çabası oluşmakta	K1, K4, K7, K8, K9, K11, K14, K16	8
Olumlu etkilemekte	K2, K12, K13, K15	4
Görsel algıyı desteklemekte	K3, K5, K6, K10	4

Tablo incelendiğinde, katılımcı cevapları doğrultusunda üç kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Daha İyiyi Bulma Çabası Oluşmakta”, sekiz katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, sanat aktivitelerinin öğrencilerde daha iyiyi arama ve estetik açıdan daha mükemmele ulaşma isteği uyandırdığı görüşlerini içermektedir. Katılımcılar, sanatın öğrencilere estetiksel değerlere daha fazla önem verme ve bu değerlere ulaşma konusunda çaba gösterme bilinci kazandırdığını belirtmişlerdir.

“Olumlu Etkilemekte” kategorisinde dört katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin estetik algısını olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Bu görüş, sanatın öğrencilerin estetik anlayışlarını zenginleştirdiğini ve onların güzellik ile estetik değerleri takdir etme yetilerini geliştirdiğini savunmaktadır.

“Görsel Algıyı Desteklemekte” kategorisinde yine dört katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin görsel algılarını güçlendirdiğini belirtmiştir. Bu kategori, sanatın öğrencilerin

çevrelerindeki görsel unsurları daha dikkatli ve anlamlı bir şekilde algılamalarına yardımcı olduğunu ifade eden görüşleri kapsamaktadır. Katılımcılar, sanat aktivitelerinin öğrencilerin görsel detaylara karşı daha duyarlı hale gelmelerini ve bu sayede estetik farkındalıklarının arttığını belirtmişlerdir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, sanat aktivitelerinin estetiksel algının gelişimine önemli katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, sanatın öğrencilerde daha iyiyi arama isteği uyandırdığı, estetik anlayışlarını olumlu yönde etkilediği ve görsel algılarını güçlendirdiği yönünde ortak bir görüşe sahiptirler. Bu çeşitlilik, sanat eğitiminin estetik algının geliştirilmesinde çok yönlü ve zenginleştirici bir rol oynadığını göstermektedir.

Estetiksel algının gelişimine sanat aktivitelerinin etkisiyle ilgili görüşlerden bazıları:

K3: Çocuklar görsel olgunluğa ulaşırlar, böylece çevreye farklı gözle bakmaya başlarlar.

K8: Sanat etkinliği sayesinde çocukların estetiksel algısının gelişmesine çok büyük katkısı var çocuğun güzeli çirkinini yapılanların görünüşünü fark etmesine yardımcı oluyor.

K11: Çocuklar önce rastgele çizdikleri, boyadıkları ya da karaladıkları kağıtları, zaman ilerledikçe ve estetik kavramını algıladıkça daha güzel ürünler ortaya çıkarmaya başlıyor. Tabii ki bireysel farklılıklar ve ilgi bu konuda önemli.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktivitelerinin çalışma disiplini kazandırmasına konusuna nasıl yaklaşıyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.18. Sanat aktivitelerinin çalışma disiplini kazandırmasına etkisi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Sorumluluk	K1, K2, K5, K8, K10, K11, K13, K16	8
Planlı hareket etmeyi öğrenir	K3, K6, K7, K9, K12, K15	6
Motivasyon sağlar	K4, K9	2
Öz disiplin	K14	1

Tablo incelendiğinde, katılımcıların görüşleri doğrultusunda dört kategori olduğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Sorumluluk”, sekiz katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, sanat aktivitelerinin öğrencilerde sorumluluk bilinci kazandırma üzerindeki etkisini ifade eden görüşleri içermektedir. Katılımcılar, sanat çalışmalarının öğrencilerin projelerine karşı daha sorumlu bir yaklaşım benimsemelerine ve görevlerini yerine getirmekte daha disiplinli olmalarına katkı sağladığını belirtmişlerdir.

“Planlı Hareket Etmeyi Öğrenir” kategorisinde altı katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin planlı hareket etmeyi öğrenmelerine yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Bu görüş, sanat çalışmalarının öğrencilerin proje planlaması yapma, adım adım ilerleme ve zaman yönetimi gibi becerilerini geliştirdiğini savunmaktadır. Katılımcılar, sanat aktivitelerinin öğrencilerin daha düzenli ve planlı bir çalışma alışkanlığı kazanmalarını desteklediğini belirtmişlerdir.

“Motivasyon Sağlar” kategorisinde iki katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin çalışma motivasyonunu artırdığını ifade etmiştir. Bu görüş, sanatın öğrencilerde yaratıcı bir ilgi ve heves uyandırarak, onların çalışmaya yönelik motivasyonlarını güçlendirdiğini savunmaktadır. Katılımcılar, sanatın öğrencilere tatmin edici ve ödüllendirici bir deneyim sunduğunu belirtmişlerdir.

“Öz Disiplin” kategorisinde ise bir katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin öz disiplin geliştirmelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu görüş, sanat çalışmalarının öğrencilerin kendi kendilerine düzenli bir şekilde çalışma ve hedeflerine ulaşma konusunda öz disiplin kazanmalarına katkıda bulunduğunu ifade etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, sanat aktivitelerinin öğrencilerin çalışma disiplini kazandırmasına önemli katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, sanatın öğrencilerde sorumluluk, planlı hareket etme ve motivasyon sağlama gibi çeşitli disiplin becerilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bu çeşitlilik, sanat eğitiminin öğrencilerin disiplinli ve planlı bir çalışma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olduğuna dair geniş bir görüş birliği sunduğunu göstermektedir.

Sanat aktivitelerinin çalışma disiplini kazandırması konusunda ilgili görüşlerden bazıları:

K2: Başladığı işi bitirme konusunda desteklediği için olumlu etkilediğini düşünüyorum.

K14: Bence olumlu etkisi oluyor. Sanatsal çalışmada da malzemeleri bazen sırasıyla kullanmak, temiz ve özenli kullanmak, yerine yerleştirmek, örneğin boya kapaklarını kaybetmemek gibi öz disiplin gelişmesine katkıda bulunduğunu düşünüyorum.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat aktivitelerinde öğrencinin kendine güveninin artışını gözlemlediniz mi deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.19. Sanat aktivitelerinde öğrencinin kendine güveninin artışıyla ilgili öğretmen gözlem ve deneyimi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Olumlu katkı sağlamakta	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K11, K12, K13, K14, K15, K16	14
Duygularını yönetebilme becerisi kazandırmakta	K9, K10	2

Tablo incelendiğinde, katılımcıların görüşleri doğrultusunda iki kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Olumlu Katkı Sağlamakta”, dokuz katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, sanat aktivitelerinin öğrencilerin kendine güvenini artırma üzerindeki olumlu etkisini ifade eden görüşleri içermektedir. Katılımcılar, sanatın öğrencilerde öz güven gelişimini destekleyici bir etki yarattığını ve onların kendilerini daha yetkin ve başarılı hissetmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

“Duygularını Yönetebilme Becerisi Kazandırmakta” kategorisinde iki katılımcı, sanat aktivitelerinin öğrencilerin duygularını yönetme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Bu görüş, sanat çalışmalarının öğrencilerin duygusal ifadelerini daha iyi anlamalarına ve kontrol etmelerine yardımcı olduğunu savunmaktadır. Katılımcılar, sanatın öğrencilerin duygusal zekalarını güçlendirerek, kendine güvenlerini artırma sürecine katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, sanat aktivitelerinin öğrencilerin kendine güvenlerinin artışına önemli bir katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, sanatın öğrencilerin öz güvenlerini artırma ve duygularını yönetme becerilerini geliştirme konusunda etkili olduğunu vurgulamışlardır. Bu çeşitlilik, sanat eğitiminin öğrencilerin kendine güvenlerini pekiştirmede ve duygusal becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Sanat aktivitelerinde öğrencinin kendine güveninin artışıyla ilgili öğretmen gözlem ve deneyimine yönelik görüşlerden bazıları:

K1: Öz güven eksikliği olan toplum karşısında sunum yapmaktan çekinen bir öğrencim hazırladığı su konulu bir resmi büyük bir mutlulukla tüm sınıfa resminin sunumunu yaptı.

K3:Çocuklarda yapabiliyorum duygusu çok gözlemlediğim bir durum. Gururla arkadaşlarına yaptıkları çalışmalarını gösterip büyük bir heyecanla eve götürme ve ailesine gösterme heyecanı yaşıyorlar.

K8: Çok büyük katkısı olduğunu düşünüyorum. Yeni başladığı zamanlarda düzgün bir şekilde çizgi çizemeyen makas tutamayan çocuk belirli zaman sonrasında sanat etkinlikleri sayesinde bunları daha iyi yapabildiği için kendine olan güvenini de büyük artış olduklarını gözlemledim.

K9: Öğrencilerin sanat aktivitelerinde başarılı olmaları, kendilerine olan güvenlerini artırır. Bir sanat eserini tamamlamak, özellikle de bu eser beğenildiğinde, öğrencilerin yeteneklerine olan inançlarını pekiştirir. Sanat, duygusal bir çıkış yolu sağlar. Öğrenciler, sanat yoluyla streslerini ve kaygılarını ifade edip yönetebilirler. Bu duygusal rahatlama, genel ruh hallerini ve kendine güvenlerini olumlu yönde etkiler.

4.5. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminde Veliye ve Okula Düşen Görevlerle İlgili Bulgular

Okul öncesi dönemde sanat eğitiminde veliye ve okula düşen görevleri açıklamaya yönelik düzenlenen alt sorulara katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda kategoriler oluşturularak tabloya aktarılmıştır. Bu kategorilerin tekrar etme sayılarına ve katılımcı kodlarına da tabloda yer verilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen “Çocuğun evde sanatla ilgilenmesini desteklemek için neler yapılabilir?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.20. Çocuğun evde sanatla ilgilenmesini desteklemek için öneriler

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı

Etkinlik yapabileceği bir köşe hazırlanmalı	K1, K2, K7, K8, K9, K11, K12	7
Sanatsal etkinlikleri takip etme	K3, K6, K16	3
Ev dekorasyonunu sanat içerikli oluşturma	K4	1
Sanata ilgi desteklenmeli	K3, K5, K10, K13, K16	5
Birlikte etkinlik çalışmaları yapmak	K14, K15	2

Tablo incelendiğinde, katılımcıların görüşleri doğrultusunda beş kategori olduğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Etkinlik Yapabileceği Bir Köşe Hazırlanmalı”, yedi katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, çocukların evde sanatla ilgilenmelerini desteklemek amacıyla onlara özel bir sanat köşesi oluşturulmasının önemini ifade eden görüşleri içermektedir. Katılımcılar, çocukların sanat faaliyetlerine daha fazla odaklanabilmeleri için evde uygun bir alanın hazırlanmasının faydalı olacağını belirtmişlerdir.

“Sanatsal Etkinlikleri Takip Etme” kategorisinde üç katılımcı, evde çocukların sanatsal etkinliklerini takip etmenin önemini vurgulamıştır. Bu görüş, ailelerin çocukların sanatla ilgili faaliyetlerini izleyerek onları teşvik etmesi ve sanat gelişimlerini desteklemesi gerektiğini ifade etmektedir. Katılımcılar, bu tür bir takip ile çocukların sanata olan ilgilerinin artırılabilirliğini savunmuşlardır.

“Ev Dekorasyonunu Sanat İçerikli Oluşturma” kategorisinde bir katılımcı, evde sanat temalı dekorasyonun çocukların sanata olan ilgilerini artırabileceğini belirtmiştir. Bu görüş, ev ortamının sanatla uyumlu bir şekilde düzenlenmesinin çocukların sanatsal motivasyonlarını ve ilgi düzeylerini destekleyici bir etkisi olacağını ifade etmektedir.

“Sanata İlgi Desteklenmeli” kategorisinde beş katılımcı, çocukların sanata olan ilgilerinin desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu kategori, ailelerin çocukların sanatsal yeteneklerini teşvik etmesi ve onlara sanata yönelik ilgi ve motivasyon sağlaması gerektiğini savunan görüşleri kapsamaktadır. Katılımcılar, sanata ilginin çocukların sanatsal gelişimlerine olumlu katkılar sağlayacağını vurgulamışlardır.

“Birlikte Etkinlik Çalışmaları Yapmak” kategorisinde ise iki katılımcı, ailelerin çocuklarıyla birlikte sanatsal etkinlikler yapmasının önemini belirtmiştir. Bu görüş, aile içi sanat faaliyetlerinin çocukların sanata olan ilgisini artırabileceğini ve birlikte geçirilen zamanın sanatsal gelişim üzerinde olumlu etkiler yaratabileceğini ifade etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, çocukların evde sanatla ilgilenmelerini desteklemek için çeşitli stratejilerin uygulanmasının önemli olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, uygun bir sanat köşesi oluşturulmasının, sanatsal etkinliklerin takip edilmesinin, sanata yönelik ilginin desteklenmesinin ve aile içi etkinliklerin teşvik edilmesinin çocukların sanat gelişimini olumlu yönde etkileyeceğini vurgulamışlardır. Bu çeşitlilik, evde sanatın desteklenmesi için çok yönlü ve etkili yaklaşımlar gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çocuğun evde sanatla ilgilenmesini desteklemek için önerilerle ilgili katılımcı görüşlerinden bazıları:

K3: Çocuğunun yaptığı sanatsal çalışmaları önemsemeli ve onu yüceltmelidir. Televizyonda sanatla ilgili programlara çocukların yönlendirilmesi ve ailenin yaşamında sanatsal etkinlikleri izlemeye yer verilmesi, çocuğu doğal olarak etkileyecektir.

K11: Onlara özel bir sanat köşesi oluşturmak en basit ve en güzel yöntem.

K13: Atık gazete, dergi vs malzemelerden ürünler oluşturmasına imkan verilebilir.

Katılımcılara yöneltilen “Sanatın çocuğun yaratıcılığı ve özgüveni üzerindeki olumlu etkilerini veli yönüyle nasıl artırabilirsiniz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.21. Sanatın çocuğun yaratıcılığı ve özgüveni üzerindeki olumlu etkilerini veli yönüyle artırma

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Güçlü bir iletişim geliştirmek	K1	1
Aile katılımlı ödevlendirme	K2, K4, K7, K8, K9, K15	6
Aileyi bilgilendirme	K3, K11, K14	3
Etkinliklere olumlu eleştiride bulunmalarını sağlamak	K5, K6, K12, K13, K16	5
Evde uygun ortam oluşturmak	K10	1

Tablo incelendiğinde, katılımcıların görüşleri doğrultusunda beş kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Aile Katılımlı Ödevlendirme”, altı katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, sanatın çocuğun yaratıcılığı ve özgüveni üzerindeki olumlu etkilerini artırmak amacıyla ailelerin ödev süreçlerine aktif bir şekilde katılmalarının önemini vurgulamaktadır. Katılımcılar, ailelerin

çocuklarla birlikte sanat projeleri üzerinde çalışmasının, çocukların yaratıcılığını ve özgüvenini desteklediğini belirtmişlerdir.

“Etkinliklere Olumlu Eleştiride Bulunmalarını Sağlamak” kategorisinde beş katılımcı, ailelerin çocuklarının sanat etkinliklerine olumlu geri bildirimlerde bulunmalarının önemini ifade etmiştir. Bu görüş, ailelerin çocukların sanat çalışmalarına yapıcı ve olumlu eleştirilerde bulunarak onların özgüvenlerini artırabileceklerini ve sanatsal motivasyonlarını güçlendirebileceklerini savunmaktadır. Katılımcılar, olumlu geri bildirimlerin çocukların sanatsal gelişimlerini desteklediğini belirtmişlerdir.

“Aileyi Bilgilendirme” kategorisinde üç katılımcı, ailelerin çocuklarının sanat etkinlikleri hakkında bilgilendirilmesinin önemini vurgulamıştır. Bu kategori, ailelerin çocuklarının sanat çalışmaları ve gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmalarının, çocukların sanatsal başarılarını ve özgüvenlerini artırmada etkili olabileceğini ifade etmektedir. Katılımcılar, bilgilendirmenin ailelerin çocuklarıyla daha etkili bir şekilde ilgilenmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

“Güçlü Bir İletişim Geliştirmek” ve “Evde Uygun Ortam Oluşturmak” kategorilerinde her biri birer katılımcı tarafından belirtilmiştir. "Güçlü Bir İletişim Geliştirmek" kategorisi, ailelerle öğretmenler arasında etkili bir iletişim kurulmasının çocuğun sanatsal gelişimine olumlu katkılar sağladığını ifade ederken, “Evde Uygun Ortam Oluşturmak” kategorisi, evde çocukların sanatla ilgilenmeleri için uygun bir ortam sağlanmasının önemini vurgulamaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, sanatın çocuğun yaratıcılığı ve özgüveni üzerindeki olumlu etkilerini artırmak için çeşitli stratejilerin uygulanmasının önemli olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, aile katılımı ödevlendirme, olumlu eleştiriler, bilgilendirme, güçlü iletişim ve uygun ortam sağlama gibi yaklaşımların, çocukların sanatsal gelişimlerini desteklemede etkili olabileceğini vurgulamışlardır. Bu çeşitlilik, ailelerin çocuklarının sanat gelişimini desteklemekte önemli bir rol oynadığını ve çeşitli yöntemlerle bu desteğin artırılabilirliğini ortaya koymaktadır.

Sanatın çocuğun yaratıcılığı ve özgüveni üzerindeki olumlu etkilerini veli yönüyle artırmaya ilgili görüşlerden bazıları şu şekildedir:

K4: Veli'nin sürece katılımını sağlayarak.

K11: Sanatın önemini ve gerekliliğini öncelikle velilere aktararak.

K13: Çalışmalarını destekleyerek.

Katılımcılara yöneltilen “Öğrencilerin sanatla ilgili potansiyellerini ve ilgi alanlarını belirlemek için velilerden gelen geri bildirimleri nasıl değerlendirebiliriz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.22. Öğrencilerin sanatla ilgili potansiyellerini ve ilgi alanlarını belirlemek için velilerden gelen geri bildirimlerin değerlendirmesi

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Sınıf içindeki etkinliklerle kıyaslamak	K1, K2, K4, K6, K9	5
İş birliğine önem vermek	K3, K5, K7, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16	11

Tablo incelendiğinde, katılımcıların görüşleri doğrultusunda iki kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “İş Birliğine Önem Vermek”, on bir katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, velilerden gelen geri bildirimlerin değerlendirilmesinde iş birliğinin önemini vurgulamaktadır. Katılımcılar, velilerin çocukların sanat potansiyellerini ve ilgi alanlarını daha iyi anlamak için öğretmenlerle iş birliği yapmasının gerekli olduğunu belirtmişlerdir. İş birliğinin, öğrencilerin sanatla ilgili yeteneklerini daha etkili bir şekilde belirlemeye yardımcı olacağını savunmuşlardır.

“Sınıf İçi Etkinliklerle Kıyaslamak” kategorisinde beş katılımcı, öğrencilerin sanatla ilgili potansiyellerini ve ilgi alanlarını belirlemede sınıf içindeki etkinliklerle kıyaslamamanın önemini ifade etmiştir. Bu görüş, velilerden gelen geri bildirimlerin değerlendirilmesinde, öğrencilerin sanat etkinlikleriyle sınıf içindeki performanslarının karşılaştırılmasının faydalı olabileceğini belirtmektedir. Katılımcılar, bu karşılaştırmanın, öğrencilerin sanat yetenekleri ve ilgi alanları hakkında daha kapsamlı bir değerlendirme yapılmasını sağlayabileceğini vurgulamışlardır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, öğrencilerin sanatla ilgili potansiyellerini ve ilgi alanlarını belirlemede iki ana stratejinin önemini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, iş birliğine dayalı bir yaklaşımın ve sınıf içindeki etkinliklerle kıyaslamamanın, öğrencilerin sanat potansiyellerinin ve ilgi alanlarının daha doğru bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacağını vurgulamışlardır. Bu çeşitlilik, öğrenci değerlendirmelerinde etkili stratejiler kullanmanın önemini ve bu stratejilerin uygulanmasının öğrencilerin sanat gelişimini desteklemede nasıl katkıda bulunabileceğini göstermektedir.

Öğrencilerin sanatla ilgili potansiyellerini ve ilgi alanlarını belirlemek için velilerden gelen geri bildirimlerin değerlendirilmesiyle ilgili görüşlerden bazıları:

K1: Sınıf içerisinde yapılan çalışmalarla karşılaştırarak uygun olan alanlara yönlendirerek ve destek sağlayarak.

K3: Çocuğun eğitiminde, okul öncesi dönem kurumları kadar ailenin de etkisi çok büyüktür. Aile, kurumun verdiği eğitimi evde desteklemelidir. Ailenin yaklaşımı ile kurumun yaklaşımı paralellik göstermez ise çocuğun eğitimi olumsuz yönde etkilenebilir. Bu sanat çalışmalarında da aynıdır.

K8: Mutlaka velilerden gelen bildirimlerini değerlendirmek gerekiyor.

Katılımcılara yöneltilen “Öğrencilerin sanatla ilgili daha fazla deneyim kazanması için okula düşen görevler nelerdir?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.23. Öğrencilerin sanatla ilgili daha fazla deneyim kazanması için okula düşen görevler

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Atölyeleri elverişli hale getirmek	K1, K3, K4, K5, K8, K10, K12, K14, K15, K16	10
Okul dışında öğrenme ortamları oluşturmak	K2, K4, K6	3
Destekleyici kurslar açmak	K7, K9, K11, K13	4
Motive etmek	K12	1
Aile katılımını sağlamak	K16	1

Tablo incelendiğinde, katılımcıların görüşleri doğrultusunda beş kategori olduğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Atölyeleri Elverişli Hale Getirmek”, on katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, öğrencilerin sanatla ilgili daha fazla deneyim kazanmaları için okulların sanat atölyelerini daha uygun ve erişilebilir hale getirmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Katılımcılar, atölye ortamlarının geliştirilmesinin, öğrencilerin sanatsal yeteneklerini daha etkili bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olacağını ve sanat etkinliklerine olan ilgilerini artıracığını belirtmişlerdir.

“Destekleyici Kurslar Açmak” kategorisinde dört katılımcı, okulun öğrencilere sanatla ilgili destekleyici kurslar sunmasının önemini ifade etmiştir. Bu görüş, okulun sanat eğitimini zenginleştirmek ve öğrencilere daha fazla fırsat sunmak amacıyla ek kurslar düzenlemesinin faydalı olacağını savunmaktadır. Katılımcılar, destekleyici kursların öğrencilerin sanatla ilgili becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabileceğini belirtmişlerdir.

“Okul Dışında Öğrenme Ortamları Oluşturmak” kategorisinde üç katılımcı, okulun sanat eğitimini desteklemek için okul dışında öğrenme ortamları oluşturması gerektiğini ifade etmiştir. Bu kategori, öğrencilerin sanatla ilgili daha fazla deneyim kazanmalarını sağlamak amacıyla okulun dışındaki sanat etkinliklerine ve gezilere önem vermesi gerektiğini vurgulamaktadır. Katılımcılar, okul dışı deneyimlerin öğrencilerin sanatsal perspektiflerini genişletebileceğini savunmuşlardır.

“Motive Etmek” ve “Aile Katılımını Sağlamak” kategorilerinde ise her biri birer katılımcı tarafından belirtilmiştir. “Motive Etmek” kategorisi, öğrencilerin sanatsal etkinliklere katılımını artırmak için okulun motive edici stratejiler kullanmasının önemini ifade ederken, “Aile Katılımını Sağlamak” kategorisi, okulun aileleri sanatsal süreçlere dahil etmesinin öğrencilerin sanat deneyimlerini zenginleştirebileceğini vurgulamaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, öğrencilerin sanatla ilgili daha fazla deneyim kazanmaları için okulun çeşitli stratejiler geliştirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, atölye ortamlarının iyileştirilmesi, destekleyici kurslar açılması, okul dışı öğrenme ortamları oluşturulması, motive edici stratejiler kullanılması ve aile katılımının sağlanmasının, öğrencilerin sanatsal gelişimlerini desteklemek için etkili yaklaşımlar olduğunu belirtmişlerdir. Bu çeşitlilik, okulların öğrencilerin sanat deneyimlerini artırmak için çok yönlü ve kapsamlı bir yaklaşım benimsemelerinin önemini göstermektedir.

Öğrencilerin sanatla ilgili daha fazla deneyim kazanması için okula düşen görevlerle ilgili katılımcı görüşlerinden bazıları:

K4: Gerekli materyalleri temin etmek ve farklı organizasyonlar düzenlemek.

K6: Farklı öğrenme ortamları sunmak.

K12: Uygun ortam ve materyalleri hazırlamak olumlu motive etmek ve ödüllendirmek.

4.6. Okul Öncesi Dönemde Sanat Etkinliklerinin Değerlendirme Süreciyle İlgili Bulgular

Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin değerlendirme sürecini açıklamaya yönelik düzenlenen alt sorulara katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda kategoriler oluşturularak tabloya aktarılmıştır. Bu kategorilerin tekrar etme sayılarına ve katılımcı kodlarına da tabloda yer verilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen “Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerini değerlendirirken hangi kriterleri önemsiyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.24. Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerini değerlendirirken dikkat edilmesi gereken kriterler

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
İlgi	K1, K10, K14	3
Beceri ediniş edinmediğine	K1, K2, K15	3
Eser hakkında konuşabilmesi	K3, K5, K8	3
Özgün olmasına	K4, K8, K11, K13	4
Süreç odaklı olmasına	K6, K16	2
Seviyeye uygun olup olmadığına	K7, K9, K12	3

Tablo incelendiğinde, katılımcıların görüşleri doğrultusunda altı kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Özgün Olmasına” kategorisi, dört katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, okul öncesi dönemde çocukların sanat eserlerinin değerlendirilmesinde özgünlüğün önemli bir kriter olduğunu vurgulamaktadır. Katılımcılar, eserlerin çocukların bireysel yaratıcılığını ve özgün düşünme yetilerini yansıtmaya gerektiğini ifade etmişlerdir.

“İlgi”, “Beceri Ediniş Edinmediğine”, “Eser Hakkında Konuşabilmesi” ve “Seviyeye Uygun Olup Olmadığına” kategorileri her biri üç katılımcı tarafından belirtilmiştir. “İlgi” kategorisi, çocukların sanat eserlerine olan ilgisinin değerlendirilmesinde önemli bir kriter olduğunu belirtirken; “Beceri Ediniş Edinmediğine” kategorisi, çocukların sanat faaliyetlerinde belirli beceriler kazanıp kazanmadığının değerlendirilmesini ifade etmektedir. “Eser Hakkında Konuşabilmesi” kategorisi, çocukların eserleri hakkında ifade yeteneğinin önemini vurgulamakta ve “Seviyeye Uygun Olup Olmadığına” kategorisi, eserlerin çocuğun gelişim seviyesine uygunluğunu değerlendirmektedir.

“Süreç Odaklı Olmasına” kategorisi, iki katılımcı tarafından dile getirilmiştir ve çocukların sanat eserlerinde sürecin değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu kategori,

sanat eserlerinin sadece sonuca değil, yaratım sürecine de odaklanılması gerektiğini savunmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, okul öncesi dönemde çocukların sanat eserlerini değerlendirirken çeşitli kriterlerin dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, eserlerin özgünlüğü, çocukların ilgi ve beceri seviyeleri, eser hakkında konuşabilme yetenekleri ve sürecin değerlendirilmesinin önemini vurgulamışlardır. Bu çeşitlilik, çocukların sanat eserlerini değerlendirmede kapsamlı ve çok yönlü bir yaklaşım benimsemenin önemini göstermektedir.

Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerini değerlendirirken dikkat edilmesi gereken kriterlerle ilgili katılımcı görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K2: Bir önce yaptığı eserden sonra ne kadar ilerleme kaydettiğine.

K11: Özgün ve özgür ürünler olmasını.

K16: Süreç önemli, yaparken keyif aldı mı önemli, ortaya koyduğu üründen memnun mu önemli.

Katılımcılara yöneltilen “Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerindeki detayları ve kompozisyonu nasıl gözlemliyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.25. Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerindeki detayları ve kompozisyonu ile ilgili değerlendirme

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Süreç odaklı değerlendirme	K1, K2, K3, K4, K5, K13, K15	7
Konuşmasını sağlayarak	K4, K6, K7, K8	4
Derinlik algısını anlamaya çalışmak	K9, K12	2
Gelişim düzeyine uygunluk	K9, K11, K16	3
Girdi-süreç-çıktı	K10, K14	2

Tablo incelendiğinde, katılımcıların görüşleri doğrultusunda beş kategori oluştuğu gözlemlenmektedir. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori olan “Süreç Odaklı Değerlendirme”, yedi katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, okul öncesi dönemde çocukların sanat eserlerini değerlendirirken sürecin önemine vurgu yapmaktadır. Katılımcılar,

çocukların sanat yaratım sürecinin detaylı bir şekilde incelenmesinin, onların gelişimlerini ve yaratıcı yeteneklerini daha iyi anlamaya yardımcı olacağını belirtmişlerdir.

“Konuşmasını Sağlayarak” kategorisi dört katılımcı tarafından belirtilmiştir. Bu kategori, çocukların sanat eserleri hakkında konuşmalarını sağlayarak değerlendirme yapmanın önemini ifade etmektedir. Katılımcılar, çocukların eserleri hakkında açıklama yapabilmelerinin, eserlerinin arka planını ve düşünce süreçlerini anlamada yardımcı olacağını savunmuşlardır.

“Gelişim Düzeyine Uygunluk” kategorisinde üç katılımcı, çocukların sanat eserlerinin değerlendirilmelerinde gelişim düzeylerine uygunluğun önemli bir kriter olduğunu belirtmiştir. Bu kategori, çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun eserlerin değerlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

“Derinlik Algısını Anlamaya Çalışmak” ve “Girdi-Süreç-Çıktı” kategorileri ise her biri iki katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Derinlik Algısını Anlamaya Çalışmak” kategorisi, çocukların eserlerinde derinlik algısının değerlendirilmesinin önemli olduğunu ifade ederken, “Girdi-Süreç-Çıktı” kategorisi, sanat eserlerinin değerlendirilmesinde girdi, süreç ve çıktı faktörlerinin incelenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, okul öncesi dönemde çocukların sanat eserlerindeki detaylar ve kompozisyonun değerlendirilmesinde çeşitli kriterlerin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Katılımcılar, sürecin, konuşma yeteneğinin, gelişim düzeyinin ve derinlik algısının değerlendirilmesinin önemini vurgulamışlardır. Bu çeşitlilik, çocukların sanat eserlerini değerlendirirken kapsamlı ve çok yönlü bir yaklaşım benimsemenin önemini ortaya koymaktadır.

Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerindeki detayları ve kompozisyon ile ilgili değerlendirmeye yönelik görüşlerden bazıları:

K3: Çalışma tamamlanınca değerlendirme yapılmalıdır. Neler yaptıkları, kimin nerede görev aldığı, kararları nasıl verdikleri, karşılaştıkları güçlükler, en hoşlandıkları veya hoşlanmadıkları, başka nasıl yapabilecekleri vb. tartışılmalıdır.

K9: “Derinlik Algısı, Duygusal ve Tematik İfade, Çocuğun Açıklamalarını Değerlendirme, Gelişim Düzeyine Uygunluğu” Bu yöntemler, okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerindeki detayları ve kompozisyonu gözlemlemeye ve onların sanatsal

ifadelerini daha derinlemesine anlamınıza yardımcı olabilir. Özellikle çocuklarla iletişim halinde olmak ve onların yaratıcı düşüncelerini desteklemek, eserlerindeki detayları ve kompozisyonu daha iyi anlamınıza katkı sağlayacaktır.

Katılımcılara yöneltilen “Sanat eserlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine nasıl katkı sağladığını değerlendirirken hangi göstergelere dikkat ediyorsunuz?” sorusuna yönelik alınan cevaplar bağlamında oluşturulan kategoriler, kategorileri oluşturan katılımcı kodları ve kategorilerin tekrar etme sayısı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.26. Sanat eserlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine sağladığı katkıyı değerlendirirken dikkat edilen göstergeler

Kategoriler	Katılımcı kodları	Görüş sayısı
Öz denetim ve öz güven kazanma durumu	K1, K9	2
İlerleme düzeyi	K2, K3, K6, K7, K9, K10, K12, K14, K15, K16	10
Teknik bilgi	K1	1
İlgi ve ihtiyaçlarına	K4, K5, K8, K11, K13	5
Odaklanma süresi	K9, K13	2
İş birliği yapabilme	K9	1

Tablo incelendiğinde, katılımcıların sanat eserlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine sağladığı katkıyı değerlendirirken dikkate aldıkları göstergeler beş ana kategori altında toplanmıştır. En fazla katılımcı tarafından belirtilen kategori “İlerleme Düzeyi” olup, on katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu kategori, öğrencilerin sanat etkinliklerinde gösterdikleri ilerlemenin kişisel gelişimlerine olan katkısını vurgulamaktadır. Katılımcılar, öğrencilerin sanat süreçlerinde elde ettikleri ilerlemenin, onların genel gelişimlerini ve yeteneklerini nasıl artırdığını değerlendirmenin önemini ifade etmişlerdir.

“İlgi ve İhtiyaçlarına” kategorisinde beş katılımcı, öğrencilerin kişisel ilgi ve ihtiyaçlarına göre sanat eserlerinin değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu kategori, öğrencilerin bireysel ilgi alanları ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasının, onların kişisel gelişimini desteklemekte önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır.

“Öz Denetim ve Öz Güven Kazanma Durumu” ve “Odaklanma Süresi” kategorilerinde her biri iki katılımcı tarafından belirtilmiştir. “Öz Denetim ve Öz Güven Kazanma Durumu” kategorisi, öğrencilerin sanat etkinlikleri aracılığıyla öz denetim ve öz güven kazanma durumlarını değerlendirmenin önemini ifade ederken; "Odaklanma Süresi" kategorisi,

öğrencilerin sanatla ilgili görevlerde odaklanma sürelerinin kişisel gelişimleri üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurmaktadır.

“Teknik Bilgi” ve “İş Birliği Yapabilme” kategorileri ise her biri birer katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Teknik Bilgi” kategorisi, öğrencilerin sanat alanında kazandıkları teknik bilgilerin kişisel gelişimlerine olan katkısını değerlendirirken; "İş Birliği Yapabilme" kategorisi, öğrencilerin sanat projelerinde iş birliği yapabilme yeteneklerinin kişisel gelişimlerine etkisini ifade etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların görüşleri, sanat eserlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine olan katkısını değerlendirirken çeşitli göstergelerin dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, ilerleme düzeyinin, ilgi ve ihtiyaçlara uygunluğun, öz denetim ve öz güven kazanma durumunun, odaklanma süresinin ve teknik bilginin önemini vurgulamışlardır. Bu çeşitlilik, öğrencilerin kişisel gelişimlerini desteklemek için sanat etkinliklerinin çok yönlü ve kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesinin önemini göstermektedir.

Sanat eserlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine sağladığı katkıyı değerlendirirken dikkat edilen göstergelerle ilgili görüşlerden bazıları:

K2: Çocuğun bu konuda ilerleyip ilerlemediğine.

K3: Sanat etkinliklerinde kişisel yetenekler ortaya çıkar. Sanatsal süreç içinde öğretmen iyi bir gözlemci olmalı, çocukların becerileri, sanat materyalleri, yöntemlerindeki eksikliklerini doğru şekilde tespit etmeli, bunlar doğrultusunda bir sonraki etkinlik için hazırlık yapmalıdır.

K10: Çocuğun duyuşsal ve bilişsel girdilerinin süreç içindeki değişimine özellikle dikkat ediyorum.

K16: Çocuğunun iletişim becerilerinden, duyu gelişimine, özgüvenden, bakış açısına bir çok noktada değiştirdiği düşünüyorum.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları, alanda yapılan çalışmaların bulgularıyla kıyaslanmış ve bulgulardan yola çıkılarak sonuçlar sunulmuş ve sonuçlara dayalı olarak öneriler geliştirilmiştir.

5.1. Tartışma

Araştırmada okul öncesinde sanat eğitiminin verimliliği incelenmektedir. Bu doğrultuda araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin deneyimlerine başvurulmuş ve görüşleri analiz edilerek bulgular oluşturulmuştur. Bu başlık altında araştırma bulguları alanda yapılan çalışma bulgularıyla kıyaslanarak literatür doğrultusunda açıklanmıştır.

5.1.1. Birinci Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması

Araştırmanın birinci alt amacında “Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin önemi ile ilgili okul öncesi öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma bulguları, okul öncesi dönemde sanat eğitiminin çocukların yaratıcı düşünme, algılama, problem çözme ve özsaygı geliştirme gibi becerileri üzerinde çok yönlü ve olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğu, sanat aktivitelerinin çocukların hayal gücünü, özgün düşünme yetilerini ve potansiyelini açığa çıkarmada önemli bir rol oynadığı görüşünde birleşmiştir. Sanatın, çocukların dikkat ve görsel algılama becerilerini geliştirmenin yanı sıra alternatif çözüm üretme, analitik düşünme ve özgün tasarım yapma gibi problem çözme becerilerine katkı sağladığı da vurgulanmaktadır. Ayrıca sanat eğitimi, çocukların kendine güvenlerini pekiştirmekte; empati, farkındalık ve başarıya duygusu gibi duygusal ve sosyal yetkinlikler kazandırmaktadır. Sonuç olarak okul öncesi öğretmenlerine göre sanat eğitimi, çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyen çok yönlü bir eğitim aracı olarak değerlendirilmektedir. Öyle ki bir vaka çalışmasında sanatın erken çocukluk dönemi için ne kadar önemli olduğu anlaşılmıştır. Bu vaka çalışmasında bir aydır okul öncesi eğitimi alan bir çocuğun hiçbir aktiviteye katılmadığı ancak öğretmenin bir gün sınıfa getirdiği bir müzik aletine karşı ilgi gösterdiği belirlenmiştir. Öğretmen sırasıyla herkesin davula elleriyle vurmalarını ve ardından isimlerini söylemelerini istemiştir. İlk defa bu etkinlikte konuşan çocuğun bundan sonraki derslere katılımının arttığı özellikle müzik, dans, görsel sanatlar derslerinde yoğun katılım sağladığı araştırma sonucu olarak bildirilmiştir (Brown, 2020).

Dalğar (2017) çalışmasında okul öncesi dönem çocuklarının görsel sanat eğitimi sonucunda eleştirel düşünme becerilerinin geliştiğine dair sunmuş olduğu kanıt da sanat eğitiminin önemine işaret etmektedir. Alandaki başka araştırma sonuçlarında da sanat etkinliklerinin okul öncesindeki önemine vurgu yapılmış ve özellikle psiko-motor alan, yaratıcılığın gelişimi (Çelik ve Yazar, 2009; Özkan ve Girgin, 2014); bireysel öğrenim ve gelişimi destekleyerek sosyal etkinliklere katılımın sağlanması, nasıl araştırma yapabileceğinin öğrenilmesi, yaratıcı düşünme becerisinin kazanılması (Kelekçi Olgun, 2018) sanat eleştirisi yapabilme becerisinin edinilmesi (Çelebi, 2022) gibi katkılara dair sonuçlar bildirilmiştir. Ayrıca sanat etkinliğinde çocuklar, kendileri ve deneyimleri ile ilgili sonuçlar oluşturma (Sunday, McClure ve Schulte, 2014) fırsatı bulmanın yanı sıra bir konuya yoğunlaşma (dikkat sağlama), sorumluluğunu yerine getirme, dinleme, düşünceleri kıyaslama, başarısızlıklara karşı anlayışlı yaklaşma gibi beceri ve alışkanlıkları geliştirmektedirler (Fox ve Schirmacher, 2018). İlgili literatür ve araştırma sonuçlarından hareketle okul öncesi dönemdeki çocukların çok yönlü desteklenmesinde sanat etkinliklerinin rolünün önemli olduğu görülmekte olup bu sonuçların mevcut araştırma sonucunu desteklediği ifade edilebilir.

5.1.2. İkinci Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması

Araştırmanın ikinci alt amacında “Okul öncesi dönemde sanat eğitimi uygulamaları için çocukların ve ortamın hazırlanmasına yönelik ne tür çalışmalar yapılmaktadır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu kapsamda araştırma bulguları incelendiğinde, okul öncesi dönemde sanat eğitimi uygulamaları için çocukların ve ortamın hazırlığında kullanılan yöntemlerin, çocukların motivasyonunu, kendini ifade etme becerilerini ve yaratıcılıklarını geliştirmeye yönelik olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşleri, çocukların sanat etkinliklerine ilgisini çekmek için materyal tanıtımı, sözel ödüller, hikaye anlatımı ve dikkat çekici ortam düzenlemeleri gibi doğrudan teşvik edici yaklaşımların önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca katılımcılar, sanat etkinliklerinde yapılandırılmamış malzemelerin kullanılmasının da önemli olduğu yönünde vurgu yapmışlardır. Çocuğun kendi dünyasına uygun tasarım yapabilmesi için yapılandırılmamış materyal ile özgün tasarımlar ortaya koyabileceğini belirten katılımcıların ortam düzenlenmesinde buna da dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Ortaya çıkan bulgular, okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitiminin çocuğun gelişimindeki önemi bildikleri gibi etkinliklerin hangi ortamlarda ve hangi malzemelerle yapılması gerektiği konusunda da bilgi sahibi olduklarını göstermektedir.

Literatüre bakıldığında sanat eğitimi uygulamaları için çocukların ve ortamın hazırlanmasına yönelik sürecin titizlik gerektirdiği anlaşılmaktadır. Ulutaş ve Ersoy (2004) okul öncesi dönemde öğretmenlerin sanat etkinliklerini uygulama sürecinde dikkatli davranmaları gerektiğinin altını çizerek uygun malzemenin hazırlanması, sayıya yetecek şekilde düzenlenmesi, sanat etkinliği yapılacak atölye yoksa sınıf içinde uygun bir köşenin hazırlanmasıyla ilgili öğretmenin becerisinin önemine dikkat çekmektedir. Yazıcı (2017) sanat ortamında serbest çalışma, farklı malzemeler sunma ve yapılandırılmamış etkinlikler gibi çocuklara özgürlük alanı tanıyan uygulamaların onların kendilerini ifade etme kapasitelerini artırdığını ve özgün düşüncüyü teşvik ettiğini belirtmektedir. Çelik ve Yazar'a (2009) göre de sanat etkinliklerinde nitelikli bir eğitim verilmesi için uygulamanın yapılacağı ortamın öğretmen tarafından elverişli bir hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca uygun bir sanat ortamı oluşturmanın, çocuklara geniş bir materyal çeşitliliği sunmanın ve onların özgün tasarımlar yapmalarına olanak tanınmanın, sanatsal ifade süreçlerinde ve çok yönlü gelişimlerinde güçlü bir temel sağladığı ifade edilmektedir (Fischer, 2013; Nevanen, Juvonen ve Ruismäki, 2014).

Mevcut araştırma sonuçlarında okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi uygulamalarının verimli bir biçimde yapılabilmesi için uygun yöntemlere başvurdukları ve ortamın hazırlanmasının ne derece önemli olduğunun farkında oldukları anlaşılmaktadır. Ancak okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerinde ortamın çocuğun öğrenmelerine hizmet edecek şekilde düzenlenmesi ile ilgili olarak teknolojik yeniliklere başvurmadıkları belirlenmektedir. Alanda yapılan çalışmalardan Kelekçi Olgun (2018) araştırmasında okul öncesi sanat eğitimi için geliştirilen grafik aplikasyon öğrenme modeli üzerine inceleme yapılmıştır. Geliştirilen bu model sayesinde okul öncesi dönem çocuklarında yorumlama ve analiz becerilerine yönelik önemli gelişmeler kaydedildiği belirtilmiştir. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenleri için sanat eğitiminde teknolojik imkanlardan nasıl yararlanılacağı konusunda kursların düzenlenmesi gerekmektedir.

5.1.3. Üçüncü Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması

Araştırmanın üçüncü alt amacında “Okul öncesi dönemde sanat eğitimi öğretiminde öğretmenler hangi yöntem ve stratejileri kullanmaktadır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma bulguları, okul öncesi dönemde sanat eğitiminde öğretmenlerin çeşitli yöntem ve stratejiler kullanarak öğrenci odaklı, zenginleştirici bir öğrenme deneyimi sunduklarını göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğu, gösterip yaptırma, gözlem, iş birliği ve buluş yoluyla öğretme gibi geleneksel yöntemlerin etkili olduğunu belirtirken; bazıları okul dışı çalışmalar ve öğrencilere

özgür alan tanıyan yaklaşımların da sanatsal öğrenme sürecini desteklediğini ifade etmiştir. Teknolojinin kullanımına dair görüşler ise çeşitlilik göstermekte; bazı katılımcılar teknolojinin faydalarını savunurken diğerleri sanat eğitiminde sınırlı kullanımını önermektedir.

Öğretmenlerin ders planlamada öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alması gerektiği vurgulanmış ve sanatta rehberlik süreçlerinde öğrencilere deneyimlerini paylaşma, özgür düşünme ve eserlerini ifade etme alanı sağlanmasının önemi üzerinde durulmuştur. Eser inceleme ve eleştiri süreçlerinde ise öğrencilerin benlik algısını geliştirmeye yönelik pozitif ve destekleyici bir rehberliğin gerekliliği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak bulgular öğretmenlerin çok yönlü, öğrenci odaklı ve bireysel farklılıkları gözeten sanat eğitimi uygulamalarının, çocukların sanatsal ifade ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine güçlü bir katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Ulutaş ve Ersoy'a (2004) göre öğretmen, gerekli yerlerde rehberlik yapan bir lider konumundadır ve çocuk merkezli bir yol izlemelidir. Benzer bir yaklaşım sunan Fox ve Schirmacher (2014), öğretmenin rehber rolünün arabuluculuk anlamına geldiğini ve süreci yönetirken öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsemesi gerektiğini belirtmektedir. Buradan hareketle mevcut araştırma sonucunun literatürle uyumlu olduğu ifade edilebilir.

5.1.4. Dördüncü Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması

Araştırmanın dördüncü alt amacında “Okul öncesi dönemde sanat eğitimiyle öğrencilere hangi kazanım/kazanımlar edindirilmektedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma bulguları, okul öncesi dönemde sanat eğitiminin çocukların duygusal, sosyal, estetik ve disiplin becerilerini çok yönlü olarak geliştirdiğini göstermektedir. Katılımcıların görüşleri, sanat etkinliklerinin çocukların kendini ifade etme, eserlerine sahip çıkma ve mutluluk, gurur gibi olumlu duygular geliştirmelerine olanak tanıdığını vurgulamaktadır. Ayrıca sanat, çocukların öz güvenini artırmakta, sorumluluk ve planlama gibi disiplin becerilerini geliştirmekte ve diğer akademik alanlardaki başarılarına da olumlu katkılar sunmaktadır. Sanat eğitimi, estetik algıyı zenginleştirerek çocuklarda estetik değerler arama ve görsel algıyı güçlendirme gibi kazanımlar da sağlamaktadır. Bu bulgular, sanat eğitiminin yalnızca sanatsal beceriler kazandırmakla kalmadığını; aynı zamanda çocukların duygusal dengelerini, sosyal uyumlarını, kendine güvenlerini ve çok yönlü gelişimlerini destekleyen önemli bir eğitim süreci olduğunu ortaya koymaktadır.

İlgili yazında birçok araştırma, sanat etkinliğinin okul öncesi dönem çocuklarında küçük el kasları ve kaba motor becerilerinin geliştirilmesi (Veziroğlu, 2016); iş birliği, iletişim, sözcük dağarcığını zenginleştirme, kendini ifade etme gücü (Fox ve Schirrmacher, 2018); çocukların iş birliği sürecini başlatması ve sanatın görsel dili aracılığıyla bilgiyi inşa etmesi (Fischer, 2013); sanatın çocukların prososyal davranışlarında kayda değer artışlar oluşturduğu (Henderson, 2018); okul öncesi öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin desteklenmesi (Dağlar, 2017); okul öncesi dönemde çocuğun gelişiminde sanat eğitiminin önemli olduğu (Büyükkazaz Öztürk, 2019); sanat eleştirisi yapabilme ve resimleme becerilerini artırma (Çelebi, 2022) gibi kazanımlar sağladığı yönünde sonuç bildirmiştir. Tüm bu sonuçlarla mevcut araştırma sonucunun desteklendiği ifade edilebilir.

5.1.5. Beşinci Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması

Araştırmanın beşinci alt amacında “Okul öncesi dönemde sanat eğitiminde veliye ve okula düşen görevler nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma bulguları, okul öncesi dönemde sanat eğitiminin desteklenmesinde aileye ve okula önemli sorumluluklar düştüğünü göstermektedir. Katılımcıların görüşleri, çocukların evde sanatla ilgilenmelerini teşvik etmek için ailelerin uygun ortam hazırlamaları, sanata yönelik ilgilerini desteklemeleri ve aile içi sanatsal etkinlikler planlamalarının çocukların sanatsal gelişimi üzerinde olumlu etkiler yarattığını vurgulamaktadır. Ayrıca aile katılımı ile sağlanacak ödevlendirme, bilgilendirme ve olumlu geri bildirimlerin çocukların yaratıcılık ve özgüven gelişimlerine katkı sunduğu ifade edilmektedir. Okul tarafında ise sanat eğitimi için uygun atölye ortamlarının sağlanması, destekleyici kursların açılması ve okul dışı sanat etkinliklerinin düzenlenmesi, materyallerin temin edilmesi gibi stratejiler öğrencilerin sanatsal potansiyellerini geliştirmek için önemli görülmektedir. Okul ve aile iş birliği ile geliştirilecek bu çok yönlü desteklerin, çocukların sanata olan ilgilerini besleyip yaratıcılıklarını artırarak sanat eğitiminden maksimum faydayı sağlamalarına yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili yazın incelendiğinde Gökdemir’in (2019) “Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Sanat Etkinliklerinde Karşılaşmış Oldukları Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı araştırmasında velinin destekleyici tutum sergilemesi gerektiği yönünde bildirdiği sonuç ile mevcut araştırma sonucunun örtüştüğü görülmektedir. Benzer şekilde okula dair görüşlerle ilgili Gökdemir (2019) araştırmasında ulaşılan sonuç, okul idaresinin malzemelerin temin edilmesinde ve sanat sal faaliyetlerin teşvik edilerek desteklenmesinde önemli bir role sahip olduğu bildirilmiştir. Bu çıkarım, mevcut araştırmadaki okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinde önemli bir yer edinmiş olup katılımcıların büyük bir

bölümünün okul idaresinin sanatsal etkinliklerin verimliliğinde önemli bir rol üstlendiğine dikkat çektiği görülmüştür. Dolayısıyla Gökdemir (2019) araştırma sonucuyla mevcut sonuçların paralel olduğu ifade edilebilir.

5.1.6. Altıncı Alt Amaca Yönelik Bulguların Tartışması

Araştırmanın altıncı amacında “Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin değerlendirme süreci nasıldır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma bulguları, okul öncesi dönemde sanat eğitiminin değerlendirme sürecinin çocukların sanatsal gelişimlerini desteklemek amacıyla kapsamlı ve çok yönlü bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların görüşlerine göre, çocukların ürettikleri sanat eserlerinin değerlendirilmesinde özgünlük, ilgi ve beceri seviyeleri, eserle ilgili konuşabilme yetenekleri ve sanatsal sürece katılım gibi çeşitli kriterler dikkate alınmalıdır. Ayrıca çocukların eserlerindeki kompozisyon detayları, derinlik algısı, odaklanma süresi ve gelişim düzeyleri de değerlendirme sürecinin ayrılmaz parçaları olarak vurgulanmıştır. Bu çok boyutlu değerlendirme yaklaşımı, yalnızca çocukların sanatsal becerilerini değil aynı zamanda kişisel gelişimlerini de izlemeyi ve desteklemeyi amaçlamaktadır. Katılımcılar, çocukların öz denetim ve öz güven kazanımlarını, teknik bilgi seviyelerini ve ilgi alanlarına uygun gelişimlerini değerlendirmenin, çocukların sanat yoluyla özgüven ve kendini ifade becerilerini artırmada önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. Bu kapsamlı yaklaşım, sanat eğitiminin çocukların sanatsal gelişimlerini en iyi şekilde destekleyebilmesi için kritik bir öneme sahiptir.

Mevcut araştırma bulguları, okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerini değerlendirme süreçlerinde öğrenci odaklı bir yaklaşım benimsemeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Alan yazında da benzer şekilde, öğretmenlerin her öğrencinin bireysel özellikleri, becerileri ve davranışlarını dikkate alarak değerlendirme yapmaları gerektiği belirtilmiştir (İlhan, 2009; Tuna, 2011; Ulutaş ve Ersoy, 2004). Bu bağlamda çalışmanın bulgularının, önceki araştırmalarda da dile getirilen değerlendirme kriterleriyle örtüştüğü söylenebilir.

5.2. Sonuç

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırma bulgularına göre, okul öncesi öğretmenleri sanat eğitiminin çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyen çok yönlü ve olumlu etkiler sunduğu görüşünde birleştiği sonucuna ulaşılmaktadır.
- Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi uygulamaları için çocukların gelişimini destekleyecek uygun ortamlar ve materyaller hazırlamada bilgi sahibi oldukları araştırma sonucu olarak görülmektedir.
- Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitiminde çeşitli geleneksel ve yenilikçi yöntemleri bir arada kullanarak öğrenci odaklı ve zenginleştirici bir öğrenme ortamı sundukları sonucuna varılmıştır.
- Araştırma bulgularından hareketle okul öncesi sanat eğitiminin çocukların duygusal, sosyal, estetik ve disiplin becerilerini geliştirerek onların çok yönlü gelişimlerini destekleyen önemli kazanımlar sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır.
- Okul öncesi sanat eğitiminde çocukların sanatsal gelişimini desteklemek için ailelerin ve okulların iş birliği içinde sorumluluk üstlenmesinin önemli olduğu anlaşılmıştır.
- Araştırma bulgularına göre okul öncesi dönemde sanat eğitiminin değerlendirme sürecinde çok yönlü ve kapsamlı bir yaklaşımın çocukların sanatsal ve kişisel gelişimlerini desteklemek açısından kritik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle şu öneriler sunulabilir:

- Sanat eğitimi yöntemleri hakkında mevcut araştırmada katılımcıların bilgi sahibi oldukları yönünde sonuca ulaşılmış olsa da değişen ve her geçen gün gelişen olanakların değerlendirilmesi için düzenli eğitim ve seminerlerin yapılması önerilmektedir. Özellikle geleneksel ve yenilikçi yöntemleri bir arada kullanmayı teşvik eden programlarla öğretmenlerin bilgi ve becerileri artırılabilir.

- Okullarda sanat etkinlikleri için uygun materyallerin ve yapılandırılmamış malzemelerin temin edilmesi sürecinde maliyetin düşürülmesi için büyük firmalarla anlaşmalar sağlanarak materyaller üzerinde reklam yapılmasına izin verilebilir. Bu şekilde ücret ödenmeden materyal temini sağlanmış olur.
- Aileler, çocukların sanatsal faaliyetlere katılımını teşvik edecek şekilde bilgilendirilmeli ve desteklenmelidir. Bu amaçla, evde gerçekleştirilebilecek sanatsal etkinlik önerileri sunulmalı, aile içi sanatsal faaliyetler konusunda rehberlik sağlanmalıdır.
- Okul öncesi dönemde sanat eğitiminde kullanılan değerlendirme kriterleri çeşitlendirilmeli; özgünlük, ilgi, sanatsal süreçteki katılım gibi çok boyutlu ölçütlerle öğrencilerin sanatsal ve kişisel gelişimlerinin kapsamlı şekilde izlenmesi sağlanmalıdır. Bu bağlamda her yaklaşımla ilgili zümre çalışması yaparak okul öncesi öğretmenlerin gösterge hazırlaması önerilebilir.
- Çocukların sanatsal gelişimini desteklemek için okul ve aile iş birliğini artıracak programlar ve toplantılar düzenlenmelidir. Ödevlendirme, bilgilendirme ve geri bildirim mekanizmalarıyla ailelerin de eğitime etkin olarak katılmaları teşvik edilmelidir.
- Sanat eğitiminin çocukların çok yönlü gelişimine katkısını vurgulayan bilgilendirici etkinlikler ve broşürler hazırlanmalı, aileler ve eğitimciler bu konuda bilinçlendirilmelidir. Bu farkındalık çalışmalarının çocukların gelişim sürecindeki olumlu etkileri vurgulanmalıdır.
- Sanat etkinliklerinin elde edilecek kazanımların artırılması ve sürecin verimli geçirilmesi için okul öncesi öğretmenlerinin teknolojik olanaklardan yararlanması konusunda ihtiyaç halinde mentor iş birliğine başvurulabilir.

6. KAYNAKLAR

- Abacı, O. (2003). *Okul öncesi dönem çocuklarında görsel sanat eğitimi*. (2.baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Acer, D. (2011). Okul öncesi öğretmen adaylarının materyal geliştirme dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(2), 421-429.
- Akaroğlu, E. G. (2014). *Sanat eğitim programının 6 yaş çocuklarının görsel algı düzeylerine etkisi*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akhmedova, Z. (2022). Development Of Active And Passive Vocabulary In Preschool Children With Motor Alalia Using Art Therapy Elements. *Ann. For. Res*, 65(1), 7148-7161.
- Aksoy Doğan, A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi ve ortam özelliklerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Anderson C (2010) Presenting And Evaluating Qualitative Research, *Am. J. Pharm. Educ.* 74(8) Article 141:1-7.
- Artut, K. (2004). Okul öncesi resim eğitiminde çocukların çizgisel gelişim düzeylerine ilişkin bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 223-234
- Artut, K. (2010). Okul öncesinde resim eğitimi. Ankara: Anı.
- Ayaydın, A. (2004). Sanat Eğitiminde Çoklu Zeka Yöntemi Ve Uygulama Örneği. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15 (15) , 18-30
- Ayaydın, A. (2010). Okul öncesi dönemde görsel sanatlar eğitiminin bireye kazandırdığı değerler. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 187-200.
- Aydın, O., Madi, B., Alpanda, S. ve Sazcı, A. (2012). MEB okul öncesi eğitim programının nörogelişimsel açıdan değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36, 69-93.
- Aydoğdu, F., & Kelpšiene, M. (2021). Uses of Augmented Reality in Preschool Education. *International technology and education journal*, 5(1), 11-20.
- Aydoğdu, F., & Kelpšiene, M. (2021). Uses of Augmented Reality in Preschool Education. *International technology and education journal*, 5(1), 11-20.
- Aykanat, E. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek üzere ölçek geliştirme çalışması, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Babaroğlu, A. (2018). Eğitim ortamları açısından okul öncesi eğitim kurumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1313-1330.

- Baş, T. ve Akturan, U. (2017). *Nitel araştırma yöntemleri, NVivo 7.0 ile nitel veri analizi*, Seçkin Yayıncılık.
- Başal, H.A. (2005). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Bayraktar, İ. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesinde Sanat Eğitime Yönelik Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bekman, S. (2003). Erken çocukluk eğitimi politikaları: Yaygınlaşma yönetim ve yapılar toplantısı raporu. AÇEV Yayınları. <http://www.acev.org/kaynaklarimiz/arastirmalarimiz-v-yayinlarimiz> (12.01.2023)
- Berg, B. L. (2001). *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston, MA: Allyn and Bacon
- Birt L Scott S Cavers D Campbell C and Walter F (2016) Member Checking: A Tool To Enhance Trustworthiness Or Merely A Nod To Validation? *Qualitative Health Research*, 26(13):1802-1811.
- Botton de A. ve Armstrong J. (2013). *Terapi olarak sanat*. (V. Atmaca, Çev.). İstanbul: Everest Yayınları.
- Boyd, W. & Cutcher, L. (2015). Learning from early childhood philosophy, theory and pedagogy. *Australasian Journal of Early Childhood*, 40(1), 91-98.
- Brown, E. D. (2020). The Art of Early Childhood Education. *State Education Standard*, 20(1), 14-20.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem A.
- Büyükkazaz Öztürk, E. (2019). Okulöncesi Çocuk Gelişiminde Sanat Eğitiminin Yeri Ve Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 21.Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükıldırım, S. (2018). *Okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi öğretmen adaylarının görsel sanatlar öz yeterlik algıları*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Charlesworth, R. (2015). *Math and science for young children*. USA: Cengage Learning.
- Christian, R. W. (2010). Visual perception in school-aged children: a psychometric study of the correlation between computer-based and paper-based scores on the motor-free visual perception test (Unpublished Master's Thesis). East Carolina University, Greenville.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. (M. Bütün, ve S.B. Demir, Çev.). Siyasal Yayın Dağıtım.

- Çelebi, S. (2022). Sanat Eğitiminin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sanat Eleştirisi Yapabilme Ve Resimleme Becerilerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çelik, M. ve Yazar, A. (2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Sanat Etkinliklerinde Kullanılan Yoğurma Maddelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 16, 45-50.
- Dağlar, G. (2017). Görsel Sanat Eğitimi Programının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Danielson, C. K ve Phelps, C.R. (2003). The assesment of children's socialskills through self-report: A potantial sxcreening instrument for classroom use. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 35(4), 218-229.
- Davun, B. (2009). *Okul öncesi dönemde etkinliklerle desteklenmiş sanat eğitiminin çocukların estetik beğeni düzeylerine etkisi (Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Örneği)*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, E. ve Erözkan, A. (2008). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Maya Akademi.
- Dereobalı, N. ve Özcan, M. (2018). Erken çocukluk döneminde yapılandırılmamış materyallerle hikâye oluşturma'nın önemi. *Dil Dergisi*, 169(1), 51-66.
- Diken, İ. H. (2018). *Erken çocukluk eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dizdar Tervial, C. (2019). Sanat eğitimi ve otizm spektrum bozukluğu. İçinde M. Yılmaz (Ed.). *Otizm ve eğitim, sanat, mekân* (ss. 89-105). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, A.A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi ve ortam özelliklerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eckhoff, A. (2013). Conversational pedagogy: Exploring interactions between a teaching artist and young learners during visual arts experiences. *Early Childhood Education Journal* 41(5), 365–72.
- Eisner, E. (2002). What can education learn from the arts about the practice of education. *Journal of curriculum and supervision*, 18(1), 4-16.
- Elpe, E. (2014). Köy enstitüleri ve sanat eğitimi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 4(2), 15-34.
- Fischer, L. D. (2013). *Development of interpersonal skills through collaboartive artmaking curriculum* (Master's Thesis). Mills College, Oakland.
- Fox, J. E. ve Schirmacher, R. (2018). *Çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi* (N. Aral ve G. Duman, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Fox, J.E. ve Schirmacher, R. (2014). *Art and creative development for young children*. Houston: Cengage learning.

- Gökdemir, M. A. (2019). Problems encountered by preschool education teachers in art activities and solution offers (Mardin sample). *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(2), 1-14. Doi: 10.33710/sduijes.566885
- Gray D (2018) *Doing Research In The Real World*. London: Sage.
- Güngör, H.N. (2022). Okul öncesi öğretmen adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Haktanır, G. (2014). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Henderson, S.R. (2018). *Effects of a preschool arts curriculum on social and emotional competence*. (Master's Thesis). San José State University, California.
- Holochwost SJ, Goldstein TR and Wolf DP (2021) Delineating the Benefits of Arts Education for Children's Socioemotional Development. *Front. Psychol.* 12:624712. doi: 10.3389/fpsyg.2021.624712.
- Hurwitz, A., Day, M. ve Gaitskell, C. D. (2007). *Children and their art: methods for the elementary school*. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
- İlden, S. ve Kaymak, M. N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesinde sanat eğitimi anlayışına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 9(18), 1-9.
- İlhan, A.Ç. (2009). Okul öncesi dönemde çocuk resimlerinin yeri. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 3(88), 35-37.
- Karabay, Ö. ve Geçen, F. (2022). Sanat eğitimi kapsamında atık ve artık materyallerle görsel belleği güçlendirilen çocuca görsel düşünme yetisinin kazandırılması. *Sanat ve İnsan*, 6(1), 66-81.
- Kelekçi, Olgun (2018). Okul Öncesi Sanat Eğitimi İçin Geliştirilen Grafik Aplikasyon Öğrenme Modeli, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırısoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim. Görmek, öğrenme, yaratmak*. (2.baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Koyuncuoğlu, B. (2017). Anasınıfına Devam Eden Dört Beş Yaş Çocukların Yaratıcı Düşünme Becerilerine Duyu Eğitim Programının Etkililiğinin İncelenmesi. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Magnusson, L. O. (2021). Digital technology and the subjects of literacy and mathematics in the preschool atelier. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 1463949120983485.
- Maxwell J (2010) Chapter 17. Validity. How Might You Be Wrong? Luttrell, W. (Ed), *Qualitative Educational Research* In. Abingdon: Routledge.
- Mears C (2017) Chapter 21: In-Depth Interviews. Coe, R., Waring M., Hedges, L. and Arthur, J. (Eds), *Research Methods & Methodologies In Education* In, London, Sage.

- MEB (2013). *Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı*.
<https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf>
- Mercin, L. ve Alakuş, A. (2005). Sanat eleştirisi ve pedagojik eleştiri yönteminin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (5), 36-46.
- Miles M B ve Huberman A M (1994). *An Expanded Sourcebook: Qualitative Data Analysis* (2nd Edition). Thousand Oaks. CA: Sage Publications.
- Mischler E (1990) Validation İn Inquiry-Guided Research: The Role Of Exemplars İn Narrative Studies, *Harvard Educational Review*, 60(4):415-442.
- Miyanyedi, K. (2009). *Çocuk ihmalinin belirlenmesi ve tedaviye katkısında görsel sanatlar eğitiminin rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Morrison, G.S. (2008). *Fundamentals of early childhood education*. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Neill, Neill, P. (2013). Open-ended materials belong outside too. *High Scope Extensions*, 27(2), 1-19.
- Nevanen, S., Juvonen, A. ve Ruismäki, H. (2014). Does arts education develop school readiness? Teachers' and artists' points of view on an art education project. *Arts Education Policy Review*, 115(3), 72-81.
- Noble H ve Smith J (2015) Issues Of Validity And Reliability İn Qualitative Research, *Evid Based Nurs*, 18(2):34-35.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Olgun, M.K. ve Kahraman, M.E. (2016). Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminin Farklı Teknikler Kullanılarak Öğretilmesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 2, 65-77.
- Önder, A. (2003). *Okul öncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Özbilen, N. (2015). Eğitim materyali geliştirmenin öneminin farkında mıyız? <http://blog.classroom.com/tr/egitim-materyali-gelistirmenin-oneminin-farkinda-miyiz/> (12.02.2023).
- Özcan, E. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek üzere ölçek geliştirme çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkan, B. ve Girgin, F. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanat Etkinliği Uygulamalarını Değerlendirmesi, *Mersin Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(3), 79-85.

- San, İ. (1979). *Sanatsal yaratma ve çocukta yaratıcılık*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Smith J ve Noble H (2014) Bias İn Research, Evidence Based Nursing, 17(4):100-101
- Stiles W (1993) Quality Control İn Quality Research, Clinical Psychology Review, 13:593-618.
- Sunday, K., & Conley, K. (2020). Drawing at the center of an emergent preschool curriculum. *Art education*, 73(6), 18-23.
- Sunday, K., McClure, M. ve Schulte, C. (2014). Introduction: Art & early childhood personal narratives and social practices. *Occasional Paper Series*, 31, 1-3
- Şahin, H. ve Dursun, A. (2009). Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumları: Burdur örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 160-174.
- Tatano Beck C (2009) Critiquing Qualitative Research, Archives Of Research İn Nursing Journal, 90(4):543- 554.
- Tuğrul, B. (2005). *Hizmetlerde kalite 1. personel ve fiziki şartlar, okulöncesi eğitimde kalite: Üniversitelerin rolü*. Toplantı Raporu. İstanbul: AÇEV.
- Tuna, S. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turaşlı, N. (2007). Okul öncesi eğitimin tanımı kapsamı ve önemi. İçinde G. Haktanır (Ed.). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ulutaş, İ. ve Ersoy, Ö. (2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 1-12.
- Ural, O. ve Ramazan, O. (2007). Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü. İçinde S. Özdemir, S. Bacanlı, H.M. Sözer (Ed.). *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Ültay, E. ve Ültay, N. (2016). *Okul öncesi eğitim için öğretim teknikleri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ünver, E. (2016). Neden ve nasıl sanat eğitimi? *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5(23), 865-878.
- Yağmurlar, B.K. ve Tan, C.A. (2003). Sanat yoluyla eğitim kuramının eğitim üzerindeki etkileri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 65-80.
- Yavuzer, H. (2013). *Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimi ile çocuğunuzun ilk 6 yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, E. (2017). The impact of art education program on the social skills of preschool children. *Journal of Education and Training Studies*, 5(5), 17-26

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2019). Otizmlı gençlerde sanatın iletişim aracı olarak değerlendirilmesi. İçinde Meltem Yılmaz (Ed.). *Otizm ve eğitim, sanat, mekân* (ss. 186-200). Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, N. (2003). Türkiye’de okul öncesi eğitimi. İçinde Müzeyyen Sevinç (Ed.). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Zembat, R., Tosun, D., Çalış, N.B. ve Yılmaz, H. (2020). Okul öncesi eğitimde doğal ve artık materyallerin kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 19-32.
- Zimmerman, E. & Zimmerman, L. (2000). Art education and early childhood education: The young child as creator and meaning maker within a community context. *Young Children*, 55(6), 87-92.

7. EKLER

EK -1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Kategori	Katılımcı kodu
Yaş	
25 yaş ve altı	
26-30 yaş	
31-35 yaş	
36 yaş ve üzeri	
Öğrenim Durumunuz	
Lisans	
Lisansüstü	
Kıdeminiz	
5 yıl ve altı	
6-10 yıl	
11-15 yıl	
16-20 yıl	
21 ve üzeri	
Görev yaptığınız okul türü	
Bağımsız anaokulu	
İlkokul Bünyesinde Anasınıfı	
Lise Uygulama Anasınıfı	
Diğer	
Sınıf mevcudunuz	
15 kişi ve altı	
16-20 kişi	
21-25 kişi	
26 kişi ve üzeri	

EK-2: YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

a) SANAT EĞİTİMİ OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÖNEMİ

- a) Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların yaratıcı düşünme becerilerini nasıl geliştirdiğini düşünüyorsunuz?
- b) Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin çocukların algılama yeteneklerini nasıl şekillendirebileceğini düşünüyorsunuz?
- c) Okul öncesi dönemde sanat aktivitelerinin problem çözme yeteneklerini nasıl etkileyebilir?
- d) Sanat eğitiminin çocukların özsaygı ve özsaygıyı ifade etme becerileri üzerindeki etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?

2. SANAT EĞİTİMİ İÇİN ÇOCUKLARIN VE ORTAMIN HAZIRLANMASI

- a) Sanat aktiviteleri için çocukların motivasyonu nasıl sağlanabilir?
- b) Sanat aktivitelerinde çocukların kendilerini ifade etmelerine nasıl fırsat verilebilir?
- c) Sanat ortamının çocukların yaratıcılığını desteklemesi için neler yapılabilir? Örnek verebilir misiniz?
- d) Sanat aktivitelerinde materyal çeşitliliğinin çocuğa nasıl bir katkısı olur?
- e) Sanat aktivitelerinde farklı teknikleri keşfetmeleri ve denemeleri için nasıl bir ortam hazırlanabilir?

3. SANAT EĞİTİMİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE STRATEJİLER

- a) Okul öncesi sanat aktivitelerinde hangi öğretim yöntemlerinin kullanılmasını önerirsiniz?
- b) Sanat aktivitelerinde teknolojinin kullanımı konusundaki yaklaşımınız nedir?
- c) Öğrencilerle ilgili bireysel farklılıklara uygun ders planlarını nasıl hazırlıyorsunuz?
- d) Sanat aktivitelerinde öğrencilere eser oluşturma sürecinde nasıl rehberlik ediyorsunuz?
- e) Öğrencilerin kendi eserlerini inceleme ve eleştirme sürecini nasıl yönetiyorsunuz?

4. SANAT EĞİTİMİNDE ÖĞRENCİLERİN KAZANIMLARI

- a) Öğrencilerin yapmış oldukları eserlerde kendilerini ifade etmeleri ve eserle bağ kurmaları hakkındaki deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
- b) Sanat aktivitelerindeki başarının diğer alanlara etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- c) Estetiksel algının gelişimine sanat aktivitelerinin etkisine yönelik görüşleriniz nelerdir?
- d) Sanat aktivitelerinin çalışma disiplini kazandırmasına konusuna nasıl yaklaşıyorsunuz?
- e) Sanat aktivitelerinde öğrencinin kendine güveninin artışını gözlemlediniz mi deneyimlerinizi paylaşır mısınız?

5. SANAT EĞİTİMİNDE VELİYE VE OKULA DÜŞEN GÖREVLER

- a) Çocuğun evde sanatla ilgilenmesini desteklemek için neler yapılabilir?
- b) Sanatın çocuğun yaratıcılığı ve özgüveni üzerindeki olumlu etkilerini veli yönüyle nasıl artırabilirsiniz?
- c) Öğrencilerin sanatla ilgili potansiyellerini ve ilgi alanlarını belirlemek için velilerden gelen geri bildirimleri nasıl değerlendirebiliriz?
- d) Öğrencilerin sanatla ilgili daha fazla deneyim kazanması için okula düşen görevler nelerdir?

6. SANAT EĞİTİMİ KAZANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

- a) Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerini değerlendirirken hangi kriterleri önemsiyorsunuz?
- b) Okul öncesi dönemdeki çocukların sanat eserlerindeki detayları ve kompozisyonu nasıl gözlemliyorsunuz?
- c) Sanat eserlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine nasıl katkı sağladığını değerlendirirken hangi göstergelere dikkat ediyorsunuz?